

Medijsko praćenje plagijata u Hrvatskoj tijekom 21. stoljeća

Akmačić, Nataša

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:836175>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-25**



Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)



Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Dvopredmetni diplomski studij Nakladništva i Informatologije

Nataša Akmačić

Medijsko praćenje plagijata u Hrvatskoj tijekom 21. stoljeća

Diplomski rad

Mentor: prof. dr. sc. Zoran Velagić

Osijek, 2024.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet Osijek
Odsjek za informacijske znanosti
Dvopredmetni diplomski studij Nakladništva i Informatologije

Nataša Akmačić

Medijsko praćenje plagijata u Hrvatskoj tijekom 21. stoljeća

Diplomski rad

Društvene znanosti, Informacijske i komunikacijske znanosti, Knjižničarstvo

Mentor: prof. dr. sc. Zoran Velagić

Osijek, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti i o suglasnosti za javno objavljivanje

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napisao/napisala te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s navođenjem izvora odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan/suglasna da Filozofski fakultet u Osijeku trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 27. svibnja 2024.

Nataša Almadic, 0066298935

Ime i prezime studenta, JMBAG

Sažetak

Cilj je rada istražiti kako su hrvatski mediji pratili slučajeve plagijata vezanih uz politički istaknute osobe. U tu je svrhu metodom analize sadržaja provedeno istraživanje objava dvaju hrvatskih portala različitih perspektiva –portala *Index.hr* i portala *Dnevno.hr*. Proučavale su se objave o tri slučaja plagijata politički istaknutih osoba tijekom triju različitih razdoblja. Postavljeno je šest istraživačkih hipoteza, a dobiveni rezultati u potpunosti su opovrgnuli jednu, a potvrdili ostalih pet hipoteza. Plagijat je oduvijek bio jedna od važnijih tema u akademskoj zajednici, ali i u društvu općenito. Riječ je o obliku akademskog nepoštenja koje ima različite pojavnosti. Iako su razlozi plagiranja različiti, iako je također moguće da plagijat bude nehوتيčan, niti jedno opravdanje u tom kontekstu nije prihvatljivo, stoga postoje upute kako izbjegavati plagijat te računalni algoritmi za otkrivanje plagijata. O tim, kao i ostalim teorijskim aspektima, riječ je u prvom dijelu rada. Kad je riječ o plagijatima, teorija i praksa uvelike se razlikuju. Teorija govori da je riječ o akademskom nepoštenju koje se sankcionira oduzimanjem akademskog stupnja i daje jasne upute što jest plagijat, dok je u praksi često teško utvrditi je li neki tekst uistinu plagiran ili ne. Upravo zato je moguće da takve radnje prođu bez sankcija, pogotovo kada su u pitanju plagijatori koji su na visokim pozicijama u društvu, poput političara. Doprinos je ovoga rada ponajprije u inovativnosti teme pri čemu iz glavnog istraživačkog cilja postaje razvidno ne samo kako analizirani mediji prate plagijate vezane uz politički istaknute osobe, nego i što sve utječe na to praćenje i javnu percepciju plagijata općenito.

Ključne riječi: plagijat, mediji, medijsko praćenje, *Index.hr*, *Dnevno.hr*, Hrvatska, politika

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Plagijat.....	2
2.1. Povijest plagijata.....	2
2.2. Taksonomija plagijata.....	4
2.2.1. Metode plagiranja.....	5
2.3. Autorsko pravo i problematika plagiranja u znanosti.....	6
2.3.1. Ostali oblici akademskog nepoštenja.....	8
2.4. Programi za detekciju plagijata.....	9
2.5. Izbjegavanje plagiranja.....	11
2.6. Sankcioniranje plagiranja.....	12
3. Mediji.....	13
3.1. Razvoj medija.....	14
3.2. Vrste medija.....	15
3.3. Medijske poruke i utjecaj.....	18
4. Politika, mediji i plagijati.....	19
4.1. Prikazivanje plagijata u medijima.....	21
5. Istraživanje.....	27
5.1. Uvod u istraživanje.....	27
5.2. Cilj i svrha istraživanja.....	29
5.3. Istraživačka metoda.....	30
5.4. Rezultati – medijsko praćenje plagijata u Hrvatskoj.....	31
5.4.1. 2000-te – slučaj Ante Đapića.....	31
5.4.2. 2010-te – slučaj Milijana Brkića.....	37
5.4.3. 2020-te – slučaj Marija Banožića.....	47
6. Zaključak.....	53
7. Literatura.....	55
POPIS SLIKA.....	66

1. Uvod

Znanstveno nepoštenje regulirano je brojnim propisima, a među različitim oblicima znanstvenog nepoštenja plagiranje je vjerojatno najčešće. Znanstvene ustanove su posebno osjetljive na plagijat jer je riječ o krađi – tj. neprofesionalnom i nemoralnom ponašanju znanstvenika koji trebaju biti primjer drugima, voditi se etičkim principima te doprinosti razvoju svoje struke i znanosti. Danas se akademski plagijati najčešće spominju u obrazovnom kontekstu, tj. često ih se povezuje sa studentima. Iako profesori upozoravaju na ne etičnost i nedopustivost plagiranja, studenti im pribjegavaju zbog nedostatka vremena ili volje. Kada se takvi postupci otkriju, mogu uslijediti sankcije poput zabrane polaganja kolegija, izbacivanja s fakulteta i sl. Takvi postupci nisu medijski izloženi i ne dobivaju medijski prostor. S druge strane, ako se radi o utjecajnoj osobi poput primjerice priznatih znanstvenika, profesora ili političara mediji se aktiviraju i izvještavaju javnost. Ovaj rad proučava kako mediji hrvatskoj javnosti prikazuju vijesti o plagijatima vezanim uz politički istaknute osobe.

Prvi dio rada obuhvaća teorijski okvir gdje se razjašnjavaju temeljni pojmovi kako bi se bolje razumjela tema. Razlaže se što je plagijat pomoću definicija i povijesnog pregleda razvoja plagijata, koje vrste i metode plagijata postoje, kakav je stav znanosti prema plagijatima, koji sve programi za detekciju plagijata postoje, kako izbjeći plagijat i na posljetku koje su posljedice plagiranja. U sljedećem poglavlju govori se o medijima i njihovom razvoju kroz povijest, vrstama medija i utjecaju medijskog izvještavanja na javnost. U zadnjem poglavlju teorijskog dijela plagijati i mediji bit će stavljeni u politički kontekst te će se proučavati odnos tih triju pojmova. Također, navest će se primjeri plagijata političkih osoba iz drugih zemalja.

Drugi dio rada predstavlja istraživanje provedeno na temu medijskog praćenja plagijata u Hrvatskoj tijekom 21. stoljeća s naglaskom na plagijate vezane uz politički istaknute osobe. Istraživanje se provodilo kroz vremenski period od pet mjeseci, a predmet istraživanja bile su vijesti o plagijatima u politici. Istraživanjem se htjelo saznati u kojem svjetlu mediji prikazuju plagijate, kako su političari sumnjičeni za plagijat prikazani u medijima, ostavljaju li takve sumnje ikakvog utjecaja na kredibilitet osobe ili obrazovne ustanove te, u konačnici, jesu li vijesti prikazane u medijima vjerodostojne i može li im se vjerovati. Kako bi se došlo do potrebnih odgovora korištena je metoda analize sadržaja koja pruža objektivan i sustavan način prikaza informacija u određenom kontekstu ili vremenu.

U zadnjem dijelu rada prikazani su rezultati analize, prihvaćene su ili opovrgnute početne hipoteze i odgovoreno je na istraživačka pitanja, a potom i donijet zaključak kako istraživanja tako i cjelokupnog rada.

2. Plagijat

Plagijat (njem. *Plagiat*; franc. *plagiat*; lat. *Plagium* = otimanje, krađa) je pojam koje se može različito definirati pa se tako u Hrvatskoj enciklopediji navodi da je to „slijepo oponašanje, odn. prisvajanje tuđega djela, u cjelini ili u pojedinim odlomcima.“¹ Hrvatski jezični portal navodi da je plagijat „književno, znanstveno ili drugo djelo nastalo prepisivanjem u cjelini, u bitnim ili u prepoznatljivim dijelovima i prisvajanjem tuđega rada uloženog u to djelo.“² Cambridge Dictionary plagijat definira kao proces ili praksu tuđih ideja ili djela kao svojih³, a na stranici Oxforda (odjeljak za studente) uz to još se naglašava kako autor nije dao svoj pristanak za dijeljenje svojih ideja ili djela te da definicija uključuje i objavljena kao i neobjavljena djela (rukopis, tiskani ili elektronički oblik), ali da isto tako korištenje osobnih djela bez citiranja može biti jedan oblik plagiranja.⁴ Također, plagiranje se još može definirati kao književna krađa, prezentiranje već postojeće ideje kao nove i originalne, krađa i korištenje tuđeg djela bez davanja zasluga autoru.⁵ Treba spomenuti i definiciju plagijata iz Etičkog kodeksa osječkog sveučilišta koja se ne razlikuje puno od drugih.⁶ U članku 14. Kodeksa navodi se da je plagiranje „svako prepisivanje riječi i rezultata drugih autora i prikazivanje kao svojih“ te se isto tako preuzimanje ideja i zamisli smatra jednim oblikom plagiranja.⁷

2.1. Povijest plagijata

Kako je već navedeno, riječ plagijat ima korijene u latinskom jeziku, a tada je ta riječ imala negativno značenje te se odnosila na pljačkaše i otmičare. Iako se katkad smatra da je plagiranje fenomen nastao u modernom dobu koje je obilježeno računalnom tehnologijom i jednostavnim te brzim dolaskom do potrebnih informacija, to nije točno. Prvi slučaj plagiranja u književnosti datira još u 80-te godine poslije Krista kada je rimski pjesnik Marcijal otkrio da mu Fidentinus krađe slavu, tj. da uzima zasluge za njegove stihove. Tada se Marcijal odlučio osvetiti i nazvao ga je u svojim novim stihovima *plagiarus* što znači otmičar. Ti su mu stihovi donijeli slavu, a taj je čin

¹ Plagijat. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/48551>. (2024-01-02)

² Plagijat. Hrvatski jezični portal, 2024. URL: https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eV11XBI%3D (2024-01-02)

³ Usp. Plagiarism. *Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus*, 2024. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/plagiarism> (2024-01-02)

⁴ Usp. Plagiarism. University of Oxford – Oxford Students, 2024. URL: <https://www.ox.ac.uk/students/academic/guidance/skills/plagiarism> (2024-01-02)

⁵ Usp. Plagiarism. Plagiarism.org, 2024. URL: <https://plagiarism.org/article/what-is-plagiarism>. (2024-01-02)

⁶ Više o dokumentima ustanova govorit će se u poglavlju 2.6. Sankcioniranje plagiranja.

⁷ Usp. Etički kodeks Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Filozofski fakultet Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2024. URL: <https://www.ffos.unios.hr/download/50etickikodeks.pdf> (2024-05-23)

također značio početak sankcioniranja krađe tuđih ideja i djela, odnosno otvara se mogućnost da pjesnik izgubi kredibilitet kao i način zarade.⁸

Mnogi autori navode kako je u vrijeme srednjeg vijeka plagiranje bio uobičajen i rasprostranjen proces. Kopiranje i prepisivanje religioznih sadržaja koji bi se kasnije spajali u jedan cjelovit tekst bila je česta i normalna praksa, a pri samom procesu prepisivanja u mnogim slučajevima se nisu davale zasluge izvornim autorima. Bilo je to vrijeme otežanog pristupa knjigama i umjetničkim djelima te se takav pristup smatrao načinom širenja i dijeljenja znanja. Tako su čak i neki od najpoznatijih i svjetski proslavljenih umjetnika koristili tuđe ideje da bi stvorili svoja djela. Primjerice, Shakespeare je bio poznat po kopiranju zapleta u svojim dramama kao i Leonardo da Vinci koji je „krao“ neke od elemenata prilikom slikanja svojih djela.⁹

U engleski rječnik riječ plagijat (*plagiarist*) ulazi tek 1601. godine, a prvi ju koristi satirist Ben Jonson. Godine 1755. u engleski rječnik stavlja ju Samuel Johnson, a definira se kao zločin književne krađe.¹⁰ Sve do sredine 17. stoljeća plagiranje je standardna praksa u znanosti kao i u umjetnosti. Za vrijeme prosvjetiteljstva (17. – 19. stoljeće) dolazi do većeg zanimanja za plagijate i plagiranje. Tada se događaju radikalne promjene u svim znanstvenim područjima jer se u sredinu zbivanja stavlja individua te tako autorstvo postaje sve važnije. Nastaju prvi moderni zakoni o autorstvu (Statut Kraljice Anne, Bernska konvencija za zaštitu književnih i umjetničkih djela) kojima se autorima daju sva prava i kontrola djela (a ne izdavačima kako je bilo prije). Tako je primjerice Helen Keller, američka spisateljica i aktivistica iz prve polovice 20. stoljeća bila optužena za kopiranje tuđih ideja za razliku od spomenutih slučajeva Shakespearea i da Vincija u kojima preuzimanje ideja i djela drugih autora nije smatrano problemom.¹¹

Sredinom 20. stoljeća, rastom računalnih tehnologija dolazi do prijelaza s analognog na digitalno čime diljem svijeta raste trend plagiranja. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća popularizira se radnja *copy-paste* gdje pojedinac čak ni ne mora ručno prepisivati tuđe ideje i riječi. Devedesetih godina prošlog stoljeća računala i Internet postaju široko dostupni, a mogućnost plagiranja tuđih ideja i radova postaje sve veća. Bilježi se golem porast broja mrežnih stranica pa tako i količine dostupnih informacija, što katkad prerasta u problem pogotovo u akademskim krugovima jer su studenti jako brzo naučili kako izbjeći pisanje eseja, osvrti i radova kopiranjem tuđih radova koristeći Internet. Takve radnje na sveučilištima protivile su se etičkim kodeksima

⁸ Usp. Significant Facts from the History of Plagiarism. PlagiarismSearch.com, 2024. URL: <https://plagiarismsearch.com/blog/significant-facts-from-the-history-of-plagiarism> (2024-01-02)

⁹ Usp. Isto.

¹⁰ Usp. A Short History Of Academic Plagiarism. QuetextBlog, 2019. URL: <https://www.quetext.com/blog/short-history-academic-plagiarism> (2024-01-02)

¹¹ Usp. Bailey, Jonathan. 5 Historical Moments that Shaped Plagiarism. Turnitin, 2019. URL: <https://www.turnitin.com/blog/5-historical-moments-that-shaped-plagiarism> (2024-01-03)

no i dalje ih je bilo teško otkriti. Početkom 21. stoljeća sve snažnijim i značajnijim razvojem tehnologije javljaju se prvi algoritmi za detekciju plagijata o kojima će kasnije biti riječ. Tako je tehnologija s jedne strane olakšala plagiranje, ali isto tako je olakšala i otkrivanje plagijata.¹²

2.2. Taksonomija plagijata

Kako postoji više različitih definicija plagijata tako i brojni autori imaju svoje podjele istih u skladu s određenim kriterijima. Primjerice, Schwarzenegger i Wohlers dijele plagijate u sedam kategorija: potpuni plagijat, *copy-paste* plagijat, autoplagijat, parafraziranja, plagijat prijevodom, citiranje izvan konteksta te *ghostwriter*. Potpuni plagijat bio bi potpuno i doslovno preuzimanje tuđeg rada i stavljanja sebe kao autora. *Copy-paste* plagijat sličan je potpunom plagijatu samo što se u *copy-paste* plagijatu doslovno preuzimaju dijelovi teksta nečijeg rada. Autoplagijat ili samoplagiranje je oblik plagijata kada autor preuzima i citira vlastite riječi iz već objavljenih djela bez navođenja. Parafraziranje je također vrsta plagiranja gdje autor uz male izmjene i dopune preuzima tuđe riječi ili djela bez davanja zasluga izvornom autoru i prezentira ih pod svoje. Plagiranje prijevodom bilo bi preuzimanje djela na stranom jeziku na način da se doslovno prevede, ali da se ne navede izvor. Nadalje, citiranje izvan konteksta označavalo bi radnju kada autor preuzima dijelove tuđeg rada i citira ih, ali ne u kontekstu rada kojega je preuzeo.¹³ I na kraju, *ghostwriter* plagijat karakterizira stvaranje u nečije ime, odnosno, to bi bilo kada osoba A obično plati osobi B da napiše za nju esej, seminarski rad, knjigu, itd. Takav način plagiranja vrlo je popularan kod pisanja autobiografija gdje slavne osobe angažiraju pisce da za njih pišu autobiografiju na koju se potpišu kao autori.¹⁴

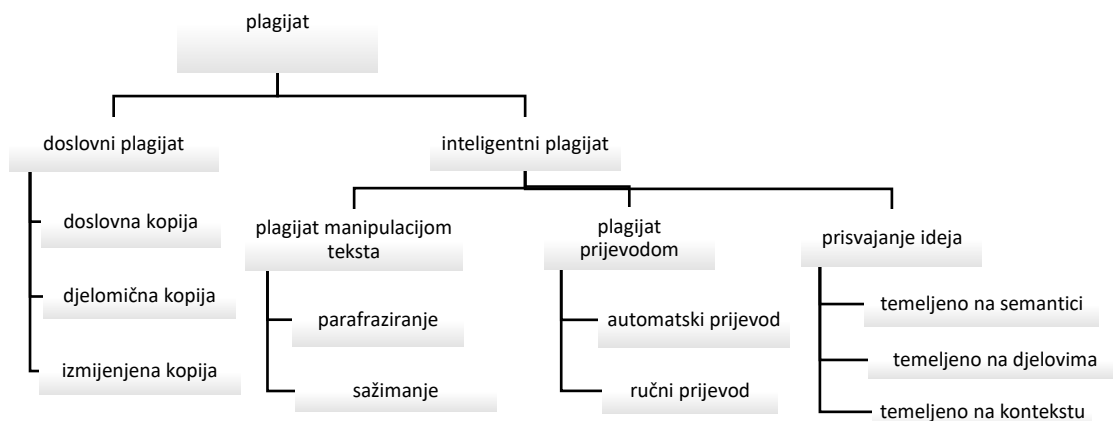
Alzahrani i suradnici plagijat dijele s drugog stajališta. Kažu da postoje dva glavna tipa plagijata, a to su doslovni i inteligentni ili pametni plagijat. Doslovni je plagijat učestaliji i koristi se kada se ne želi prikriti akademska „krađa“ dok je inteligentni plagijat ozbiljnije prirode jer plagijatori pokušavaju prikriti i prevariti čitatelje mijenjajući izvorno djelo na različite načine kako bi ga prikazali kao svoje. Doslovni plagijat dijele na potpuni, djelomični i izmijenjeni, a inteligentni na plagijat manipulacijom teksta, prijevodom i na prisvajanje ideja (za širu podjelu vidi sliku 1.).¹⁵

¹² Usp. Bailey, Jonathan. Nav. dj.

¹³ Usp. Schwarzenegger, Christian; Wohlers, Wolfgang. Quellen zitieren, nicht plagiieren. // Universität Zürich, Unijournal 4/06, str. 3, 2006. URL: https://www.rose.uzh.ch/dam/jcr:ffffff-ef99-e851-0000-00000b598550/Plagiat_unijournal_2006_4.pdf (2024-01-03)

¹⁴ Usp. Ghost Writer Plagiarism: What It Means And How To Avoid It. INK, 2024. URL: <https://inkforall.com/copy-editing/plagiarism-checker/ghost-writer-plagiarism/> (2024-01-03)

¹⁵ Usp. Alzahrani et al. Understanding plagiarism linguistic patterns, textual features, and detection methods. // IEEE transactions on systems, man, and cybernetics—part c: Applications and reviews 42, 2(2012), str. 133-135. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/5766764> (2024-01-04)



Slika 1. Taksonomija plagijata po Alzahraniju i suradnicima

Maurer, Kappe i Zaka u svojem članku objavljenom 2006. godine razlikuju četiri tipa plagijata ovisno o namjeri osobe koja plagira pa tako postoje: slučajni, namjerni i nenamjerni plagijat te autoplagijat. Slučajni plagijat definiraju kao nedostatak znanja o samom plagijatu i pravilima citiranja, a namjerni plagijat opisuju kao namjerni čin potpunog ili djelomičnog preuzimanja tuđeg teksta bez davanja zasluga izvornom autoru. Nadalje, Maurer i suradnici navode kako postoji i nenamjerni plagijat koji nastaje zabunom jer u današnje vrijeme postoji toliko dostupnih informacija koje utječu na misli pa tako i iste ideje mogu proizaći kao vlastite. Zadnji tip plagijata bio bi autoplagijat ili samoplagijat koji definiraju kao korištenje vlastitog rada u nekom drugom obliku bez pozivanja na originalan rad. Također, uz četiri temeljna tipa plagijata u svojem radu govore o postojanju desetak metoda plagiranja o kojima će biti riječi u sljedećem poglavlju.¹⁶

2.2.1. Metode plagiranja

Duga je lista metoda plagiranja koje su u praksi uobičajene. Maurer i suradnici ističu sveukupno devet metoda. Prva bi bila metoda *copy-paste* (kopiranje teksta od riječi do riječi).¹⁷ Maurer i Kulathuramaiyer u članku iz 2007. godine ukazuju na pojavu *copy-paste* sindroma koji postaje sve izraženiji problem u dobu kada je protok informacija sve veći, a online učenje sve

¹⁶ Usp. Maurer, Hermann A.; Zaka, Bilal; Kappe, Frank. Plagiarism : A Survey. // Journal of Universal Computer Science 12, 8(2006), str. 1051. URL: https://www.researchgate.net/publication/220017646_Plagiarism_-_A_Survey (2024-01-04)

¹⁷ Usp. Isto, str. 1051.

traženije. Navode kako *copy-paste* metoda ne mora nužno imati negativnu konotaciju no da je kroz nastavu studente potrebno pravilno obučavati kako koristiti *copy-paste* vještine u ispravne svrhe.¹⁸ Nadalje, druga metoda plagiranja je plagiranje ideje gdje se koriste slični koncepti ili razmišljanja koja nisu opće poznata. Također spominju postojanje parafraziranja kao jedne od metoda plagiranja kao i plagiranje prijevodom koji su objašnjeni u prethodnom poglavlju. Umjetničko plagiranje bila bi sljedeća metoda gdje osoba prezentira nečiji rad kao svoj koristeći drugačiji medij (tekst, slike i fotografije, glas ili video). Plagiranje tuđeg koda također bi pripadalo metodama plagiranja, a korištenje nečijeg programskog koda bez odobrenja autora uključuje i korištenje tuđih algoritama, funkcija itd. Ostale metode plagiranja po Maureru i Kulathuramaiyeru su korištenje zastarjelih poveznica na izvor koje više nisu u funkciji, nepravilno korištenje navodnih znakova te dodavanje referenci netočnim ili nepostojećim izvorima.¹⁹

2.3. Autorsko pravo i problematika plagiranja u znanosti

Državni institut za intelektualno vlasništvo autorsko pravo definira kao “pravo autora u pogledu njegovog autorskog djela”²⁰ što znači da autor može raspolagati vlastitim djelom kako želi. Može ga slobodno koristiti sam, ustupiti drugima na korištenje ili pak zabraniti preuzimanje i korištenje. Također može dati dozvolu za umnožavanje i distribuiranje kao i za moguće modifikacije. To pravo nastaje čim se djelo stvori, a za njega nisu potrebni dodatni administracijski ili registracijski postupci.²¹ Bitan je i koncept intelektualnog vlasništva koji označava spoj kreativnosti i umjetnosti s ljudskim intelektom. Intelektualno vlasništvo neopipljiv je pojam, ali to ne znači da ga se ne može kupiti i prodati, patentirati, zamijeniti ga ili pokloniti te naslijediti kao što je slučaj s opipljivom imovinom.²² Pojam autorskog prava kao takvog ne postoji do 18. stoljeća no to ne znači da slični oblici zaštite autorskih djela nisu postojali i ranije. Primjerice, patenti ili privilegije jedan su oblik zaštite intelektualnog vlasništva, a uglavnom su se koristili u obrtničkim cehovima. Jedan od značajnijih događaja u povijesti važnih za pojavu modernih autorskih prava bio je izum tiskarskog stroja i sam proces tiskanja. Time počinje tranzicija gdje se tekst ne umnožava ručnim prepisivanjem nego se koristi stroj koji brže, jeftinije i lakše umnožava velike

¹⁸ Usp. Kulathuramaiyer, Narayanan; Maurer, Hermann A. *Coping With the Copy-Paste-Syndrome* (2007), str. 1072-1079. URL: https://www.researchgate.net/publication/228765078_Coping_With_the_Copy-Paste-Syndrome (2024-01-04)

¹⁹ Usp. Maurer, Hermann A.; Zaka, Bilal; Kappe, Frank. *Nav. dj.*, str. 1051-1052.

²⁰ Autorsko pravo i srodna prava. Državni zavod za intelektualno vlasništvo, 2022. URL: <https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/autorsko-pravo/> (2024-01-04)

²¹ Usp. Isto.

²² Usp. Zaštita intelektualnog vlasništva. Državni zavod za intelektualno vlasništvo, 2022. URL: <https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/> (2024-01-04)

količine sadržaja. Drugi značajniji događaj bio je donošenje Zakona kraljice Ane (Statut kraljice Ane) početkom 18. stoljeća. Taj se zakon smatra prvim zakonom o autorskim pravima kakve danas poznajemo. Također, kao temelj su poslužili i zakoni doneseni nakon Francuske revolucije.²³ U Hrvatskoj se kršenje autorskih prava danas regulira Zakonom o autorskom pravu i srodnim pravima koji objašnjava što su to autorska prava, tko su autori, koja su njihova prava, koje su sankcije za kršenje autorskih prava i dr. Plagijat i plagiranje se u istom tom zakonu ne spominju te se plagiranje regulira na institucionalnoj razini unutar same znanosti.²⁴ Razlog tome je taj što se plagiranje ne percipira kao imovinska nego intelektualna krađa.

Kada se govori o plagiranju u znanosti u kontekstu autorskih prava važno je istaknuti da, iako je plagiranje jedan od najozbiljnijih i najtežih oblika kršenja autorskih prava, ta dva pojma nemaju isto značenje. O plagijatu se govori u etičkom kontekstu dok se o povredi autorskih prava govori u pravnom kontekstu.²⁵ Wyburn i MacPhail navode da se plagijat i autorsko pravo razlikuju u četiri bitne stavke, a to su: autorstvo – gdje je kod autorskih prava pojam autorstva uži pojam; originalnost – gdje je kršenje autorskih prava procesno zahtjevnije dok za plagiranje ne treba posebno znanje ili kreativnost; vlasništvo – izvorni autor ne mora biti taj koji će pokrenuti postupak u slučaju plagijata dok je kod autorskog prava izvorni autor taj koji pokreće spor na temelju vlasničkih prava; i naposljetku kršenje prava – plagijat označava korištenje autorskog djela koje niječe samo djelo dok kršenje autorskih prava predstavlja neovlaštenu uporabu nečijeg djela bez odobrenja.²⁶

Iako je plagiranje prisutno u različitim domenama ljudskog djelovanja najveće probleme stvara u području znanosti jer se smatra da znanstvenici trebaju biti primjer drugima te da trebaju poštivati i slijediti etičke i moralne kodekse. Studenti također često snose sankcije zbog plagiranja. Najčešće se studentsko plagiranje događa zbog nepoznavanja osnovnih pravila citiranja, ali i autorskih prava što obično rezultira posljedicama poput ponavljanja kolegija ili čak izbacivanja s fakulteta.²⁷ Tu se treba dotaknuti i pojma akademske, odnosno znanstvene čestitosti te važnosti provođenja iste. „Akademska čestitost odnosi se na etičko ponašanje akademske zajednice.“²⁸ To

²³ Usp. Autorsko pravo. Leksikon Marina Držića, Leksikografski zavod Miroslav Krleža; Dom Marina Držića, 2015. URL: <https://leksikon.muzej-marindrzic.eu/autorsko-pravo/> (2024-01-04)

²⁴ Usp. Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. Narodne novine 111/2021. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_10_111_1941.html (2024-01-05)

²⁵ Usp. Guštin, Marko. Autorsko pravo, problematika plagiranja u znanosti i stavovi studenata. // Paragraf 6, 1(2022), str. 16-18. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/406452> (2024-01-04)

²⁶ Usp. Wyburn, Mary; MacPhail, John. The Intersection Of Copyright And Plagiarism And The Monitoring Of Student Work By Educational Institutions. // Australia & New Zealand Journal of Law & Education 11, 2(2006), str. 78-80. URL: <https://www8.austlii.edu.au/au/journals/ANZJLawEdu/2006/14.pdf> (2024-01-04)

²⁷ Usp. Guštin, Marko. Nav. dj., str. 17.

²⁸ Pišem, citiram, dakle ne plagiram. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019. URL: <https://web2020.ffzg.unizg.hr/znanost/akademska-cestitost/pisem-citiram-dakle-ne-plagiram/> (2024-01-04)

znači da članovi akademske zajednice trebaju prihvatiti temeljne vrijednosti te zajednice i voditi se njima, da bi trebali postupati iskreno, odgovorno, a da pri tome poštuju ostale članove. Za plagijate i ostale oblike kršenja autorskih prava u akademskoj zajednici nema mjesta. U domeni znanosti bitni su rezultati i njihova originalnost dok je kod književnih djela bitna izvornost sadržaja, tj. napisanog teksta. Primjerice, kada se govori o istraživanjima u znanosti dozvoljeno je čak i ponoviti istraživanje koje može imati iste metode i rezultate kao i prethodno no od velike je važnosti navesti izvorno istraživanje kako bi se znali temelji na kojima počiva drugo istraživanje.²⁹

2.3.1. Ostali oblici akademskog nepoštenja

Prema Europskom kodeksu postupanja iz 2023. godine pouzdanost, iskrenost, poštenje i odgovornost četiri su osnovna načela istraživačkog integriteta. Navedena načela čine temelj za dobru istraživačku praksu u znanosti te su isto tako i svojevrsni vodič znanstvenicima, organizacijama i ustanovama kako bi se što jednostavnije i lakše suočili s poteškoćama u radu.³⁰ Kršenje načela pa tako i znanstvenog (istraživačkog) integriteta najčešće dovodi do nastanka neprihvatljivih praksi u znanosti kao primjerice prakse plagiranja.

Uz plagiranje postoje još dvije temeljne prakse akademskog nepoštenja, fabriciranje i falsificiranje podataka. „Fabriciranje je izmišljanje podataka ili rezultata te njihovo bilježenje kao da su stvarni.“³¹ To je praksa gdje se izmišljaju nepostojeći podaci te se prezentiraju kao važeći i provjereni. „Falsificiranje je manipulacija materijalom, opremom, slikama ili postupcima vezanima uz istraživanje, ili pak mijenjanje, izostavljanje ili potiskivanje podataka ili rezultata bez opravdanja.“³² Može se objasniti i kao krivotvorenje podataka. Osim ta tri fundamentalna oblika akademskog nepoštenja u Europskom kodeksu postupanja navedeni su i drugi oblici neprihvatljivih praksi poput dopuštanje financijerima i sponzorima da ugroze istraživački postupak i rezultate, usporavanje ili ometanje drugih istraživača, nenavođenje da se prilikom istraživanja koristila umjetna inteligencija, klevetanje drugih znanstvenika i njihovog rada, itd. (v. Sliku 2.).³³

I najmanji oblik akademskog nepoštenja može dovesti do ozbiljnih posljedica za pojedinca, ali i za znanost općenito. Stoga je od iznimne važnosti širiti svijest i znanje u široj javnosti o tome

²⁹ Usp. Raos, Nenad. Što je plagijat u znanosti?. // Arhiv za higijenu rada i toksikologiju 65, 1(2014), str. 130. URL: <https://hrcak.srce.hr/117141> (2024-01-05)

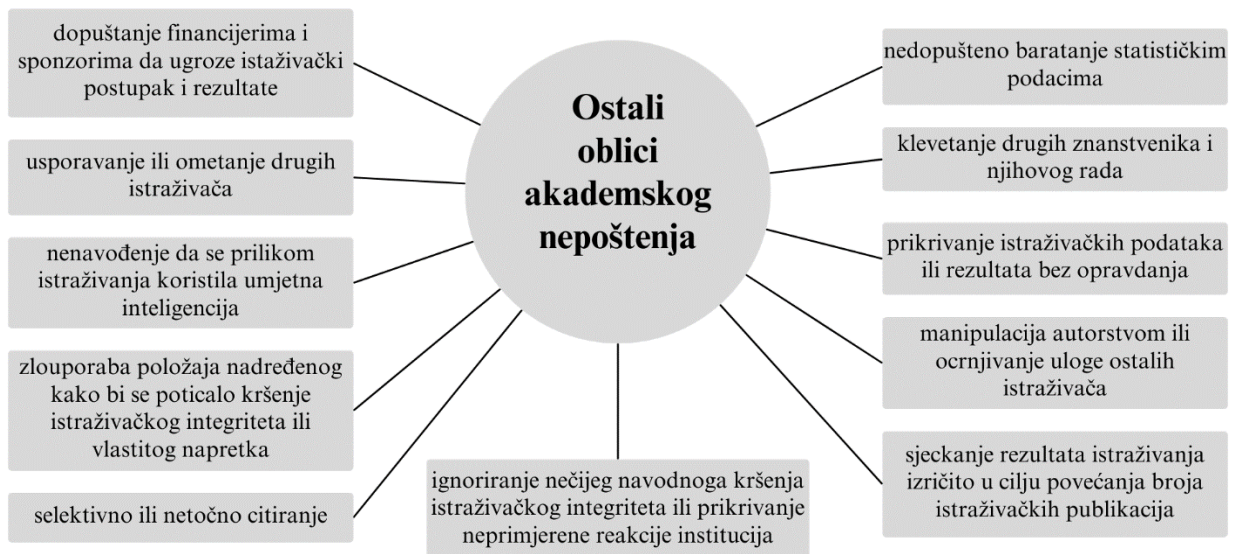
³⁰ Usp. ALLEA (2023) Europski kodeks postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta – revidirana inačica iz 2023 (hrvatski). Berlin. DOI 10.26356/ECOC-Croatian, str. 4. URL: <https://allea.org/code-of-conduct/#toggle-id-2> (2024-03-23)

³¹ Nav. dj., str. 10.

³² Isto.

³³ Nav. dj., str. 10-11.

što zapravo jest akademsko nepoštenje, što je istraživački integritet te što je dobra, a što loša i neprihvatljiva istraživačka praksa u znanosti. Time se ljude potiče na razmišljanje o etici i moralu u znanosti i sprječava neželjeno djelovanje koje ostavlja negativne i štetne učinke na znanost.



Slika 2. Ostali oblici akademskog nepoštenja prema Europskom kodeksu postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta iz 2023. godine

2.4. Programi za detekciju plagijata

Razvoj informacijsko-komunikacijske tehnologije omogućio je brojna poboljšanja koja su olakšala, ubrzala i pojednostavila svakodnevne poslove. Internet je otvorio vrata beskrajnom izvoru informacija kojima se može pristupiti bilo kad i bilo gdje. Time se povećala i mogućnost za plagiranje. No kao što je već rečeno, nova je tehnologija istodobno olakšala stvaranje plagijata i omogućila nastanak različitih algoritama i programa za pronalazak i otkrivanje istih. Prvi programi za detekciju plagijata nastaju 2000-ih godina pojavom različitih alata i tehnologija koji rade po principu traženja sličnosti u tekstu. Programu su potrebne dvije komponente da bi radio. Prva je baza podataka i teksta koji se želi provjeriti, a druga je postojanje algoritma koji bi mjerio sličnost. Dakako, sam program ne može sa sigurnošću identificirati plagiranje, ali može ukazati na mogući slučaj plagiranja, tako što će ukazati na iste ili slične dijelove teksta.³⁴ Maurer i suradnici govore o metodama pronalaska plagiranih djela, a razvrstavaju ih u tri temeljne kategorije: usporedba jednog dokumenta s drugim dokumentima, ručna pretraga karakterističnih fraza te metoda stilometrije ili analize teksta. Metoda usporedbe jednog dokumenta s drugima je

³⁴ Usp. Anson, Chris M.; Kruse, Otto. Plagiarism Detection and Intertextuality Software // Digital Writing Technologies in Higher Education / Kruse, Otto et al. Cham: Springer, 2023. Str. 231–243. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-36033-6_15#citeas (2024-01-05)

najzastupljenija među njima, a u biti bi označavala usporedbu teksta riječ po riječ, a moguće ju je provesti na lokalnoj bazi podataka ili uspoređivati s dokumentima koji su online. Ručnu pretragu karakterističnih fraza opisuju kao postupak uzimanja određenih fraza ili rečenica koje su temelj nekog rada, a potom ih ubacuju u jednu ili više internetskih sustava za pretragu. Primjerice, ako se u radu spominje neka netipična riječ koja se ne koristi svakodnevno poput riječi svemrežje (=Internet) tada se ta riječ provlači kroz nekoliko tražilica kako bi se vidjelo je li povezana s kojim prethodnim radom. I kao zadnju moguću metodu pronalaska plagijata dodaju stilometriju. To je vrsta analize teksta koja je povezana s pojedincem i njegovim specifičnim stilom pisanja koji se kasnije uspoređuje sa stilovima pisanja drugih osoba. Također navode kako je moguća i usporedba stila pisanja iste osobe (kako je pisala prije i kako piše sada).³⁵

Za odličan program potrebno je osmisliti kvalitetan algoritam koji se pronaći ono što se traži. Hercigonja u svom preglednom radu navodi kako postoje brojni algoritmi analize tekstova koji se koriste za pronalazak sličnosti među dokumentima u današnje vrijeme. Skoro svi se temelje na sličnostima među znakovima. Kako bi se zadržali na temi ne treba previše ići u detalje tako da se na slici ispod mogu vidjeti koje sve vrste algoritama analize tekstova na temelju sličnosti znakova postoje (vidi Sliku 3.).³⁶



Slika 3. Vrste algoritama analize tekstova na temelju sličnosti znakova

Kao prototip programa za detekciju plagijata u brojnoj literaturi navodi se *Turnitin*. Turnitin je program za otkrivanje i pronalazak sličnosti među dokumentima koji se pokazao najučinkovitijim te ga se koristi u više od 100 zemalja. Razvila ga je jedna obrazovno-tehnološka tvrtka koju su utemeljili znanstvenici sa Berkleya, a 2014. godine prodana je investitorima.

³⁵ Usp. Maurer, Hermann A.; Zaka, Bilal; Kappe, Frank. Nav. dj., str. 1056-1059.

³⁶ Usp. Hercigonja, Zoran. Algoritmi za računalnu detekciju plagijata. // International Journal of Digital Technology & Economy 2, 2(2017), str. 79-94. URL: <https://hrcak.srce.hr/200725> (2024-01-05)

Funkcionira tako da uspoređuje određeni dokument sa svim dostupnim dokumentima na internetu kao i sa svim prethodno predanim dokumentima u programu.³⁷ Još neki od korištenijih programa za detekciju plagijata su Plagscan, Mydropbox, WCopyFind, CrossCheck, Docoloc, iThenticate, itd. (vidi Tablicu 1.)

Tablica 1. Popis programa za detekciju plagijata te njihov opis³⁸

**Naziv programa za
detekciju plagijata**

Opis

Turnitin	Platforma koja se koristi u akademskim i znanstvenim zajednicama za otkrivanje plagijata među studentima i znanstvenicima.
Plagscan	Platforma koja se uglavnom koristi u akademskim i znanstvenim zajednicama za otkrivanje plagijata među studentima i znanstvenicima
Mydropbox	Program za provjeru autentičnosti koji su razvili dvoje ukrajinskih studenata.
WCopyFind	Alat u otvorenom pristupu za otkrivanje sličnosti između riječi ili fraza; jednostavan za korištenje. Većinom ga koriste američka sveučilišta.
CrossCheck	Program za detekciju plagijata koji koriste brojne izdavačke kuće poput Elseviera, Springera i dr.
Docoloc	Program za provjeru autentičnosti koji je integriran u EDAS – platforma za predaju radova.
iThenticate	Platforma koju koriste mnogi novinarski urednici i istraživački novinari kako bi pronašli sličnosti u novinskim člancima.

2.5. Izbjegavanje plagiranja

Plagijatom se smatraju svi oblici preuzimanja nečijih tuđih ideja bez citiranja izvora, izdvajanje citata bez stavljanja navodnih znakova, predaja tuđeg rada kao vlastiti, pogrešno citiranje, itd. Plagijatom se čak smatra i rad u kojemu su pravilno korištena pravila citiranja, ali sadrži toliko puno tuđih misli i ideja da autorove misli ne dolaze do izražaja, odnosno nepostojeće su.³⁹ Postavlja se pitanje kako izbjeći takve slučajeve i svesti ih na najmanju razinu, što se postiže poznavanjem i primjenom pravila. Prvo pravilo nalaže da uvijek treba navesti izvor ideje ili djela koji se koriste prilikom pisanja vlastite radnje kako bi se ustanovilo da te riječi pripadaju nekom drugom, a ne autoru novog teksta. Drugo pravilo je podupiranje rada sa što više literature. Nije poželjno koristiti samo jednu jedinicu literature već je dobro pronaći što više različitih radova na

³⁷ Usp. Anson, Chris M.; Kruse, Otto. Nav. dj. Str. 236-237.

³⁸ Usp. Maurer, Hermann A.; Zaka, Bilal; Kappe, Frank. Nav. dj., str. 1061-1067.

³⁹ Usp. Plagiarism. Plagiarism.org, 2024. URL: <https://plagiarism.org/article/what-is-plagiarism>. (2024-01-02)

traženu temu kako bi se spoznalo što više činjenica, proširilo znanje o temi i tako smanjila mogućnost plagiranja. Nadalje, iduće pravilo sugerira osmišljavanje vlastitog stila pisanja koji bi se razlikovao od ostalih. To se može postići na tri načina – proučavanjem tuđih stilova i uočavanjem onoga što Vama odgovara, zatim što češćim pisanjem te čestim čitanjem što raznovrsnije literature. Posljednje pravilo predlaže da osoba prije predaje sama provjeri tekst u nekim od programa za detekciju plagijata koji su u otvorenom pristupu.⁴⁰ Uz navedeno, valja imati na umu i pravovremeno planiranje i provedbu istraživanja, originalnost, kreativnost i maštovitost. Vodeći računa o svemu navedenom mogućnost plagiranja svest će se na minimum, a time se jamči izvornost, kvaliteta, stručnost, vjerodostojnost kao i kredibilitet rada.⁴¹ Rumboldt izdvaja pet bitnih stavki kojih se treba pridržavati s ciljem izbjegavanja povrede znanstvene ili akademske čestitosti. Najprije bi se trebala stvoriti „društvena klima moralne odgovornosti“, a to bi u prijevodu značilo da bi se već od vrtića djeca trebala odgajati u osobe koje same kritički razmišljaju, koje imaju svoje svjetonazore i vrijednosti te kojima stavovi nisu nametnuti od strane drugih osoba. Nadalje, ne treba od drugih očekivati da budu primjer, bitno je sebe istaći kao primjer i time se voditi. Treće, zakonicima, pravilima, propisima, kodeksima i drugim različitim uredbama treba jasno i razumljivo odrediti što su povrede akademske čestitosti. Četvrto, potrebna je veća kritičnost u akademskoj zajednici, pri čemu se misli na recenzente koji, kako neka istraživanja navode, imaju česte propuste kada je riječ o uočavanju plagiranih djela. Jedno istraživanje otkrilo je kako je čak oko 50% znanstvenih časopisa kojima je poslan plagijat objavilo taj rad, a da nitko nije primijetio da se radi o plagiranom dokumentu. I kao posljednju stavku autor navodi promjenu društvene percepcije o samom činu prijevare. To objašnjava tako što društvo i danas smatra da je kolegijalno nekome čuvati leđa znajući da je plagijator, a razotkrivanje plagijatora smatrala bi se izdajom.⁴²

2.6. Sankcioniranje plagiranja

Ako se otkrije da je rad plagijat, bilo namjerni ili nenamjerni, plagijator je izložen sankcijama. Za razliku od kršenja autorskih prava koja su regulirana zakonskim propisima, plagiranje nije tematizirano u kontekstu zakona, nego etike i časnog postupanja na akademskim ustanovama.⁴³ Postoje brojni pravilnici, kodeksi i druge vrste uredbi vezani uz plagiranje te uz moguće sankcije.

⁴⁰ Usp. Akram, Tausif. What is Plagiarism, 6.10.2022. URL: <https://smallseotools.com/blog/what-is-plagiarism/> (2024-01-05)

⁴¹ Usp. Pišem, citiram, dakle ne plagiram. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019. URL: <https://web2020.ffzg.unizg.hr/znanost/akademaska-cestitost/pisem-citiram-dakle-ne-plagiram/> (2024-01-04)

⁴² Usp. Rumboldt, Zvonko. O plagiranju u znanosti. // Acta medica Croatica 71, 2(2017), str. 127-131. URL: <https://hrcak.srce.hr/186124> (2024-01-05)

⁴³ Usp. Pišem, citiram, dakle ne plagiram. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019. URL: <https://web2020.ffzg.unizg.hr/znanost/akademaska-cestitost/pisem-citiram-dakle-ne-plagiram/> (2024-01-04)

Većinom svaka akademska, znanstvena ili druga ustanova ima svoje etičke i moralne kodekse kao i pravilnike vezano uz akademsku čestitost i poštenje. Primjerice, Filozofski fakultet J. J. Strossmayera u Osijeku ima svoj pravilnik za studente (Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku) u kojem je plagiranje opisano kao teška povreda obveza studenata, a kao sankcija može se izreći zabrana polaganja ispita, te privremeno ili trajno isključenje sa studija. Također postoji i Etički kodeks gdje se posebno ističe poštivanje akademske čestitosti te djelovanje u skladu s etičkim standardima.⁴⁴ Osim navedenog, plagijator narušava svoj ugled kao i ugled ustanove u kojoj djeluje, narušava svoju kreativnost i originalnost u znanosti, ali isto tako ne daje nikakav doprinos društvu te samoj znanstvenoj zajednici.⁴⁵ S tim je povezano otkazivanja sponzorstva za buduća znanstvena istraživanja, zabrane objavljivanja tekstova u određenim časopisima ili zbornicima, smanjen kapacitet izražavanja vlastitih misli i druge posljedice koje se negativno odražavaju na poslovni, ali i privatni život pojedinca.⁴⁶

3. Mediji

U Hrvatskoj enciklopediji navodi se više značenja riječi medij. Pojam dolazi od latinske riječi *medium*, a može označavati sredinu ili okolinu u kojoj se nešto odvija ili živi, može označavati posrednika između živih i mrtvih (okultizam), nadalje mediji može biti i tvar u kojoj se odvija određeni proces (fizika i tehnika). Također, ta riječ može označavati i fizičko sredstvo na koje se pohranjuju određeni podaci i informacije (informacijska tehnologija). Za potrebe ovoga rada važno je objasniti pojam medija u kontekstu komunikacijskih znanosti gdje su mediji “svako sredstvo posredstvom kojega se prenose poruke, vijesti, obavijesti i sl.”⁴⁷ To znači da pojam obuhvaća sve vrste novina, časopisa, radio i televizijskih postaja, internet itd., sve preko čega se može poslati informacija od točke A do točke B.⁴⁸ Isto tako, riječ medij u kontekstu komunikacijskih znanosti zna se često poistovjetiti s riječju masovni mediji, a to bi bila također sredstva komunikacije, ali na javnoj razini odnosno ona koja su stvorena za prenošenje poruka cjelokupnoj javnosti. Postoje razne podjele masovnih medija o čemu će biti govora u daljnjem tekstu.⁴⁹ Osnovna uloga svih

⁴⁴ Usp. Akademska integritet i slobode. Filozofski fakultet Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2024. URL: <https://www.ffos.unios.hr/akademski-integritet-i-slobode/> (2024-01-05)

⁴⁵ Usp. Baždarić, Ksenija et al. Plagiranje kao povreda znanstvene i akademske čestitosti. // *Medicina Fluminensis* 45, 2(2009), str. 108-117. URL: <https://hrcak.srce.hr/38691> (2024-01-05)

⁴⁶ Usp. Vrste plagijata. Smodin blog, 2022. URL: <https://smodin.io/hr/blog/types-of-plagiarism/> (2024-01-05)

⁴⁷ Medij. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/medij> (2024-01-10)

⁴⁸ Usp. Medij. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/medij> (2024-01-10)

⁴⁹ Usp. Masovni mediji. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=39312> (2024-01-10)

medija je prikupljanje, obrađivanje te plasiranje različitih informacija velikoj i heterogenoj publici. Mnoštvo autora u svojim radovima govori o postojanju različitih uloga, tj. funkcija medija. Većina se slaže da mediji moraju zadovoljiti tri fundamentalne funkcije, a to su informativna, edukacijska i zabavna. Informativna funkcija uključuje pravovremeno davanje kvalitetnih informacija široj javnosti o novostima u zajednici ili svijetu kako bi pojedinci mogli donijeti najbolju moguću odluku za sebe i za kolektiv. Obrazovna ili edukacijska funkcija odnosi se na povećanje socijalizacije i društvene kohezije jer se stječe opće znanje. Zabavna funkcija medija odnosi se na opuštanje i slobodno vrijeme pojedinca ili cijele zajednice. Osim navedenih funkcija, autori još spominju i estetsku i selektivnu funkciju, funkciju prodaje, integracije, artikulacije, kao i mnoge druge.⁵⁰ Sve navedeno služi jednoj svrsi – „formiranje masovnoga konzumentskog društva”.⁵¹

U današnjem društvu, neosporno je da mediji imaju veliki utjecaj kako na pojedinca tako i na zajednicu koju ti pojedinci sačinjavaju. Neki autori smatraju da je taj utjecaj pozitivan jer se kroz primljene informacije koje mediji prenose stječe potrebno znanje i vještine, razvijaju se određene sposobnosti, usvaja se znanstveno i kulturno nasljeđe, čovjek se bogati u društvenom i moralnom smislu, itd. Drugi pak smatraju da je medijski utjecaj isključivo negativan iz razloga što mediji vrše kontrolu i nadzor nad pojedincem, smanjuju slobodu razmišljanja i mišljenja i tako zaglušuju narod, određuju kako će se pojedinac ponašati u društvu, prikazuju sadržaj koji promovira nasilje i kriminal, itd.⁵² Iz navedenog se može zaključiti da utjecaj medija na društvo ovisi o percepciji pojedinca te vjerojatno o utjecaju koji mediji ostavljaju na njega.

3.1. Razvoj medija

Komunikacija postoji od kada postoji i čovjek. Prijenos informacija u početku se odvijao znakovima i glasom, kasnije se informacije prenose manualno na različitim podlogama za pisanje. Sredinom 15. stoljeća Gutenbergov tiskarski stroj je ubrzao i olakšao proces umnožavanja dokumenata pa se mogućnost širenja vijesti velikoj skupini ljudi povećala. Tim započinje razvoj medija kakve danas poznajemo. Istaknuti povjesničari i autori knjige *Socijalna povijest medija*, Peter Burke i Asa Briggs, u svojem djelu govore o razvoju medija kroz otprilike šest stoljeća – od pojave tiskarskog stroja do suvremenog doba. Napominju kako ne postoji početak, tj. nulta točka s kojom sve započinje.⁵³ Britanski stručnjak za komunikologiju Dennis McQuial u svojoj

⁵⁰ Usp. Jurčić, Danijela. Teorijske pretpostavke o medijima: definicije, funkcije i utjecaj. // *Mostariensia*, 21, 1(2017), str. 130-132. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/280344> (2024-01-13)

⁵¹ Isto, str. 132.

⁵² Usp. Isto, str. 133-135.

⁵³ Usp. Briggs, Asa; Burke, Peter. *Socijalna povijest medija: od Gutenberga do interneta*. // Zagreb: Naklada Pelago, 2011. Str. 1-423.

komunikacijskoj teoriji navodi da povijest modernih medija započinje sa tiskanom knjigom.⁵⁴ Prije Gutenbergova izuma knjige su se pisale ručno i nije postojala niti jedna identična kopija. Većinom su se izrađivale po narudžbi te su se mogle pronaći samo kod imućnijih obitelji dok široj javnosti nisu bile dostupne. Spojem tiskarskog s parnim strojem početkom 19. stoljeća postiže se veća brzina tiskanja te bolja funkcionalnost što dovodi do rasta broja dnevnih novina koje su bile široko dostupne. Novine su pomogle oblikovati svijet tako što su utjecale na čitateljevo razmišljanje, a ujedno su pomogle i stvaranju informiranije i obrazovanije publike. Početkom 20. stoljeća javlja se novi medij, radio. Karakterističan je po svojem širokom dometu budući da ga je slušala masa ljudi u isto vrijeme te je bio vrlo pogodan način komuniciranja oglašivača s javnosti. Poslije Drugog svjetskog rata počinje doba gospodarskog, ekonomskog, kulturnog i društvenog napretka te upravo u to vrijeme počinje razdoblje televizora kao medija koji postaje predmet želja, ali i potreba svakog kućanstva. Zbog široke rasprostranjenosti i uporabe, radijski i televizijski programi prisiljavaju tiskane medije poput knjiga i novina na prilagođavanje novim uvjetima kako bi pratili suvremene trendove u društvu i kako bi mogli konkurirati na tržištu.⁵⁵ Kasnije se razvija računalna tehnologija, a osobna računala s pristupom na Internet polako postaju neizostavan dio svakog kućanstva. Nastaje sve više internetskih stranica i društvenih mreža preko kojih ljudi komuniciraju, dolaze do potrebnih informacija te provode slobodno vrijeme listajući zabavne sadržaje.⁵⁶

3.2. Vrste medija

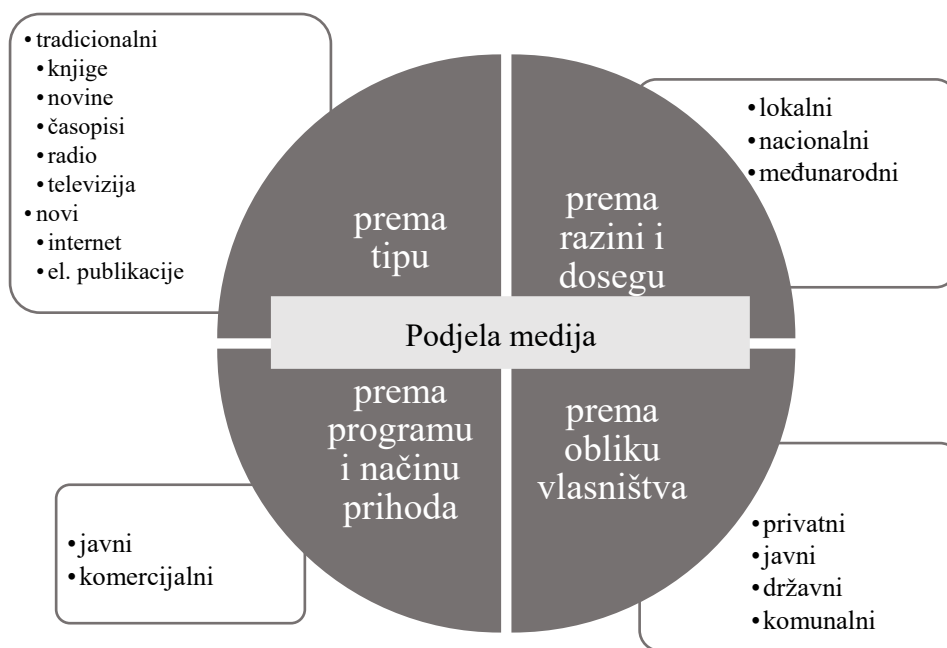
U prethodnom poglavlju navedeni su ključni momenti koji su utjecali na oblikovanje medija kakve danas poznajemo. Svi ti mediji dijele se u četiri temeljne skupine (vidi Sliku 4.). Za početak, mediji se dijele prema tipu pa tako postoje tradicionalni mediji u koje se ubrajaju svi tiskani mediji, radio i televizija te novi mediji koji uključuju internetske stranice, razne elektroničke publikacije poput portala, podcasta te općeprisutne društvene mreže. Nadalje, mediji se razlikuju i prema razini i dosegu pa tako postoje lokalni, nacionalni i međunarodni mediji. Treća podjela je po obliku vlasništva stoga postoje privatni, javni, državni te komunalni mediji. Zadnja podjela je prema programu i načinu prihoda te se tako razlikuju javni i komercijalni mediji.⁵⁷

⁵⁴ Usp. McQuail, Denis. Mass communication theory. Sage Publications: Los Angeles : London : New Delhi : Singapore : Washington DC, 2011. Str. 27. URL: <https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/McQuail's%20Mass%20communication%20theory.pdf> (2024-01-10)

⁵⁵ Usp. The evolution of media. // Understanding media and culture, 2016. URL: <https://open.lib.umn.edu/mediaandculture/chapter/1-3-the-evolution-of-media/> (2024-01-15)

⁵⁶ Usp. Taylor, Rupert. A Short History of Media, 15. kolovoza 2023. URL: <https://owlcation.com/humanities/A-Short-History-of-Media> (2024-01-27)

⁵⁷ Usp. Vrste medija i kako im pristupiti, 2024. URL: <https://equestris.hr/odnosi-s-medijima/vrste-medija-i-kako-im-pristupiti/> (2024-01-27)



Slika 4. Četiri temeljne podjele medija

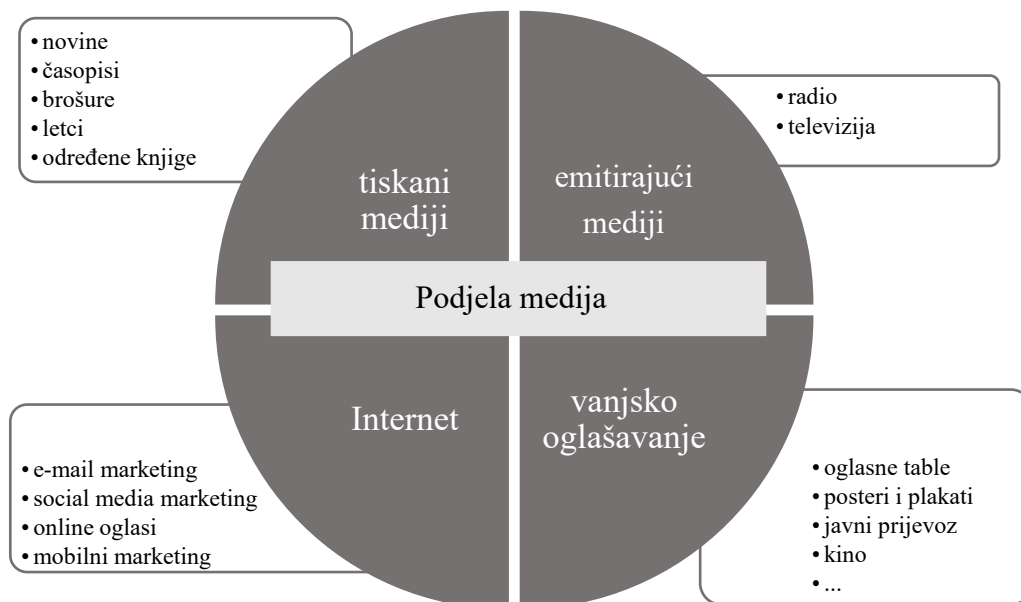
Brojni izvori navode još jednu podijelu – onu na tiskane medije, emitirajuće medije, vanjsko oglašavanje i Internet (vidi Sliku 5.). Tiskani mediji (eng. *Print Media*) dugo su vremena bili jedini izvor informacija i zabave, a čine ih sve vrste novina i časopisa kao i razne brošure, letci ili određene knjige.⁵⁸ Novine su jedan od najstarijih i najdostupnijih izvora masovnog informiranja, mogu biti nacionalne ili lokalne, dnevne ili tjedne. Unatoč lošijoj kvaliteti izrade pa tako i kraćem vijeku trajanja, veliki broj ljudi odabire upravo taj medij jer je jeftiniji od ostalih i pokriva široka područje interesa. Uz novine vežu se i časopisi koji su dužeg vijeka trajanja, nude bolju reprodukciju teksta i fotografija, ali su skuplji od novina i nisu tako fleksibilni.⁵⁹ Emitirajući mediji (eng. *Broadcast Media*) uključuju radio i televiziju (i film). Radio se najčešće koristi za promoviranje proizvoda i usluga jer dopire do široke mase ljudi različitih socijalnih pozadina (čak 90% ljudi na tjednoj bazi sluša radio u SAD-u).⁶⁰ Osim široke pokrivenosti, neke od prednosti radija su i mogućnost dopiranja do slabije obrazovanih ljudi i ljudi sa slabijim prihodima, poticanje mašte jer slušatelju čuju samo zvuk što je ujedno i nedostatak jer nema vizualnog elementa. Još neki nedostaci su kratkotrajne poruke, ograničeni podaci te pretrpanost oglasima. Televizija je

⁵⁸ Usp. What Are The 4 Types Of Media?, 2020. URL: <https://pantograph.io/what-are-the-4-types-of-media/> (2024-01-27)

⁵⁹ Usp. Media – types of media, characteristics, advantages and disadvantages. URL: <https://bbamantra.com/media-types-characteristics/> (2024-01-27)

⁶⁰ Usp. What Are The 4 Types Of Media? 2020. URL: <https://pantograph.io/what-are-the-4-types-of-media/> (2024-01-27)

glavni izvor informacija i zabave ljudima koji su izloženi masovnim medijima. To je medij koji objedinjuje sliku, zvuk, pokret i boju kako bi zaokupio pozornost gledatelja. Upravo zbog tih karakteristika dopire do velikog broja ljudi. Nedostatci su kratkotrajne poruke, visoka cijena i nametljivost. Nadalje, vanjsko oglašavanje ili *OOH (Out of Home media)* je vrsta medija koja se bavi oglašavanjem na oglasnim tablama, posterima, javnim prijevozima, kinima, različitim klubovima, benzinskim postajama i drugim uličnim mjestima koja okupljaju mnogo ljudi. Služi kao podsjetnik na određeni proizvod, događaj ili nešto što se oglašava te tako ljude uvjerava što bi trebali kupiti ili za koga bi trebali glasati ako se radi o političkim kampanjama. Prednosti takve vrste medija su kontinuitet, efikasnost, fleksibilnost, kreativnost te manja cijena, a nedostatci ograničene poruke koje vremenom blijede te kritike ljudi. Internet je posljednja vrsta medija u ovoj podjeli. To je brzorastući svjetski medij koji omogućuje razmjenu informacija kroz serijski spojena računala. Dostupan je svima koji posjeduju računalo sa pristupom na Internet. Pruža uređeno korisničko grafičko sučelje, a uključuje e-mail marketing, marketing pomoću društvenih mreža, online oglase te mobilni marketing. Prednosti interneta su brzi odgovor, pružanje detaljne informacije, interaktivnost, a nedostatci su skupoća uređaja, eventualna sporost preuzimanja, neuvjerljivost i manjak sigurnosti.⁶¹



Slika 5. Podjela medija

⁶¹ Usp. Media – types of media, characteristics, advantages and disadvantages. URL: <https://bbamantra.com/media-types-characteristics/> (2024-01-27)

3.3. Medijske poruke i utjecaj

Poruke koje mediji šalju javnosti trebale bi biti originalne, istinite, zanimljive, važne, kratke, jasne, precizne te bi se trebale baviti aktualnim temama.⁶² Navedene karakteristike bitne su jer osiguravaju dužu koncentraciju i pažnju publike. Bitno je napomenuti kako ista medijska poruka može imati različita značenja za pojedince, tj. taj se termin promatra sa subjektivnog gledišta jer svaka osoba ima svoja znanja i iskustva pomoću kojih doživljava određenu poruku.⁶³ Unatoč tome, postoje i sličnosti kod primanja medijske poruke. Neka istraživanja pokazala su da osobe više vjeruju porukama medija koji imaju iste kulturne ili ideološke vrijednosti i stavove kao i oni.⁶⁴ Na poruku utječu i sami mediji jer oni biraju što i kako žele prikazati javnosti, biraju autore sadržaja kao i svoje sugovornike. Kao problemi ističu se (ne)pristranost, nepotpunost i netočnost informacija, stoga pojedinac mora znati kako analizirati medijski sadržaj. Također, mediji se smatraju posrednicima političkog, kulturnog i društvenog života. Politički kao i društveni procesi zbog svoje složenosti dugo traju, a medijski procesi su dinamični i brzi (važan je profit) pa se okreću ka jednostavnijim i zanimljivijim prikazima događaja i vijesti koji ne moraju nužno biti važni većem broju ljudi. Zbog sve većeg broja netočnih informacija u medijima javljaju se i mediji koji se bave provjerama različitih izjava i činjenica. *Faktograf.hr* primjer je takvog medija (portala) koji navodi da istražuje jesu li izjave u hrvatskoj političkoj javnosti točne i dosljedne.⁶⁵

S pozitivnog gledišta medijske poruke mogu doprinositi razvoju društva, mogu poticati ljude na toleranciju i jednakost, kreativnost i maštu, služe za informiranje javnosti i širenje novosti.⁶⁶ Također, imaju i negativan utjecaj. Pomoću njih se mogu velikom brzinom širiti lažne vijesti i dezinformacije velikom broju ljudi, može se vršiti medijska manipulacija, nerijetko se pojavljuju i govori mržnje, širenje stereotipa i propagande te prikriveno oglašavanje koje nije uvijek zakonito.⁶⁷ „Mediji i medijske poruke mogu utjecati na vjerovanja, stavove, vrijednosti, ponašanje, te društvene i demokratske procese.“⁶⁸ Mediji su općeprisutni dijelovi života svakog pojedinca i neupitno utječu na njegovo razmišljanje i donošenje odluka. Kako bi se što veći broj

⁶² Usp. Vrste i oblici medijskih tekstova, 2024. URL: https://edutorij-admin-api.carnet.hr/storage/extracted/2259526/html/621_vrste_i_oblici_medijskih_tekstova.html (2024-01-28)

⁶³ Usp. Vučetić, Vuk. Medijska pismenost kao ključna kompetencija u 21. stoljeću. // South Eastern European Journal of Communication, 1, 2(2019),str. 9. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/339219> (2024-01-28)

⁶⁴ Usp. Nav. dj., str. 10.

⁶⁵ Usp. Letinić, Antonija et al. Čitajmo između redaka: priručnik za razvoj medijske pismenosti. // GONG; KURZIV : Zagreb, 2016. Str. 50-51. URL: https://www.gong.hr/media/uploads/citajmo_između_redaka_interaktivna_knjiga_final-31_1_2017.pdf (2024-01-28)

⁶⁶ Jurčić, Daniela. Nav. dj., str. 134.

⁶⁷ Usp. Prepoznajemo svrhu i utjecaj medijskih tekstova, 2024. URL: https://edutorij-admin-api.carnet.hr/storage/extracted/2259526/html/622_prepoznajemo_svrhu_i_utjecaj_medijskih_tekstova.html (2024-01-28)

⁶⁸ Letinić, Antonija et al. Nav. dj., str. 49.

ljudi zainteresiralo za određenu temu, mediji često znaju iskriviti informaciju ili podmetnuti lažnu vijest. Ukoliko javnost ne spozna istinu, podložna je manipulaciji kojom mediji pokušavaju ostvariti i ostaviti svoj utjecaj na razmišljanje i oblikovanje javnog mišljenja.

4. Politika, mediji i plagijati

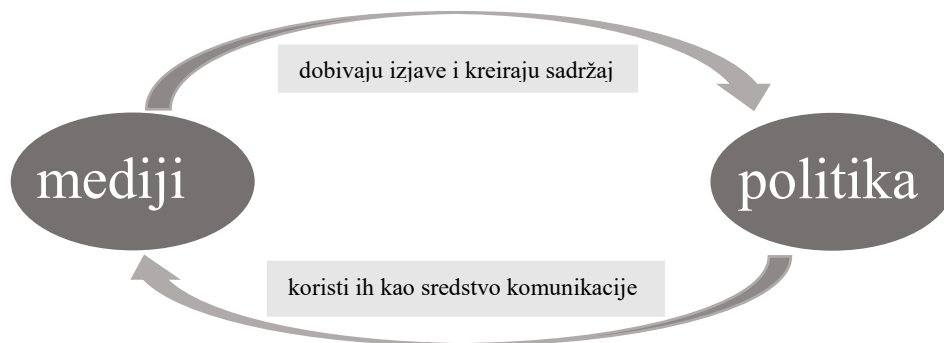
Pojam plagijata kao i pojam medija objašnjen je u prethodnim poglavljima. Za potrebe ovoga rada potrebno je još pojasniti pojam politike te ga staviti u kontekst s dva ostala pojma. Hrvatska enciklopedija navodi da je politika „umijeće upravljanja državom ili drugom političkom zajednicom, te svi postupci upravljanja koji se očituju u organiziranim oblicima društvenoga djelovanja i društvenim institucijama putem kojih ljudi teže ostvarivanju svojih društvenih interesa i reguliranju općih poslova zajednice.“⁶⁹ Također se navodi da je tijekom vremena koncepcija politike imala različita značenja pa je tako u srednjem vijeku bila poistovjeđena s vladavinom, u novom vijeku je označavala vještinu vladanja pomoću države, a u 19. i 20. stoljeću promatra se kroz tri različita shvaćanja. Prvo shvaćanje je mišljenje da je politika sve ono što država, odnosno vlada čini. Drugo shvaćanje politike veže se za vladavinu (vođenje ljudi), dok treće označava politiku kao nastojanje za aktivnim sudjelovanjem i natjecanjem za veću moć ili utjecaj.⁷⁰

Opće je poznata misao da su politika i mediji međusobno povezani pojmovi i ovisni jedni o drugome. To se očituje kroz to što mediji od političara uzimaju izjave i stvaraju sadržaj koji im daje publiku, a političari koriste medije kao sredstvo komunikacije s narodom kako bi poslali svoje poruke javnosti (vidi Sliku 6.). Na to kako će javnost shvatiti određenu političku poruku najviše utječu mediji ta način na koji je poruka prikazana. Primjerice, ako mediji nekog političara prikazuju u dobrom svijetlu i grade mu dobar imidž, vrlo vjerojatno je da će čitatelji poduprijeti njegovu politiku i odluke. Također, osim posredničke uloge mediji imaju još jednu vrlo važnu ulogu, a to je da prate i nadziru poslove vlade kako bi se osigurala transparentnost i odgovornost vlasti prema javnosti. Nije strano ni to da mediji ponekad mogu biti pod utjecajem ljudi na vlasti ili većih medijskih konglomerata pa se ta uloga praćenja i nadzora sve manje ističe zbog osiromašenih informacija koje mediji daju javnosti ili jednostranog izvješćivanja.⁷¹ Upravo o tome govori Stjepan Malović koji piše kako na razvoj medija ponajviše utječe globalizirano medijsko tržište te sinergija i isprepletenost vlasnika medija, oglašivača i političara.

⁶⁹ Politika. Hrvatska enciklopedija mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://enciklopedija.hr/clanak/49240> (2024-01-28)

⁷⁰ Usp. Isto.

⁷¹ Usp. Gavranović, Ante. Mediji i politika: suparnici koji se vole. // Vijenac 686 (2020). URL: <https://www.matica.hr/vijenac/686/mediji-i-politika-suparnici-koji-se-vole-30506/> (2024-01-29)



Slika 6. Međusobna ovisnost medija i politike

Također navodi da je u svijetu veći broj medija u privatnom vlasništvu i kako raste trend okrupnjivanje vlasništva i pojave medijskih mogula koji diktiraju kako će se neka poruka plasirati javnosti. Time se manipulira čitateljima i mogu se mijenjati ishodi procesa poput političkih izbora kao u slučaju britanskog premijera Tonyja Blaira kojeg je podupirao medijski mogul Rupert Murdoch, čime je utjecao na mišljenje javnosti i vjerojatno na Blairovu izbornu pobjedu. Hrvatska bilježi isti trend iako se ne može usporediti sa svjetskim medijskim tržištem. U Hrvatskoj brojni podaci o vlasništvu nad medijima još uvijek nisu objavljeni (iako zakon jasno nalaže da moraju biti). Ono što je poznato je da je vlasnih većine medija država, što dovodi do vjerovanja da su mediji pod kontrolom i da nemaju slobodu izražavanja. Odmah nakon države prema vlasništvu nad medijima slijedi Katolička crkva.⁷² Čerkez u svojem članku ističe kako u ovom simbiotskom odnosu ipak više koristi ima politika i političari od medija nego obrnuto jer mediji mogu bez politike, ali politika ne može bez medija.⁷³ Isto tako ističe veliki značaj medija koji, uz izvršnu, zakonodavnu i sudsku vlast, čine četvrtu vlast u državi.⁷⁴

⁷² Usp. Malović, Stjepan. Ima li granice slobodi medija? // Politička misao 41, 1(2004.), str. 38. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/35990> (2024-03-26)

⁷³ Usp. Čerkez, Ivana. Osnovna obilježja medijske komunikacije u demokratsloj kulturi. // Soc. ekol. Zagreb 18 1(2009.), str. 32. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/64293> (2024-01-29)

⁷⁴ Usp. Čerkez, Ivana. Nav.dj., str. 42.

4.1. Prikazivanje plagijata u medijima

Riječi politika i plagijat sve se češće u medijima pojavljuju zajedno. Osim optužbi za krađu glazbenih tekstova, u medijima su posebno popularni plagijati istaknutih političara. Političari su osobe koje, u teoriji, pobjeđuju na izborima kako bi proveli svoje ideje i jer su zadobili povjerenje osoba koje su za njih glasali. Ako se otkrije da je određeni političar/ka plagirao/la tuđe djelo to je povjerenje poljuljano i ljudi više nisu sigurni trebaju li im i dalje vjerovati. Postavlja se pitanje može li se vjerovati osobi koja nije bila sposobna napisati svoj govor ili bilo koju drugu vrstu rada te je pribjegli najjednostavnijoj, ali najnemoralnijoj mogućoj opciji, a to je plagijat? Hoće li takva osoba odgovorno pristupiti poslu i izvršiti planirane ideje i aktivnosti za dobrobit javnosti?

Postoje brojni primjeri plagijata političara o kojima su mediji izvještavali. Muzur i Rinčić u svojem preglednom radu spominju i opisuju nekoliko slučajeva u Europi. Prvo navode Schmittovu aferu, odnosno slučaj kada je bivši mađarski predsjednik Pál Schmitt 2011. godine optužen da je plagirao doktorat na Sveučilištu za tjelesno obrazovanje. Krajem ožujka 2012. godine potvrđuje se da je njegov rad bio plagijat prijevodom (doslovno je preveo 180 stranica s bugarskog i 16 stranica s njemačkog od ukupno 215 stranica rada). Iako je Povjerenstvo potvrdilo da je Schmittov rad plagijat krivnja je pala na njegov fakultet, a ne na njega, jer ga nisu na vrijeme upozorili da plagijat prijevodom nije dopušten. Na poslijetku je Schmittu oduzeta titula doktora, on podnosi ostavku (ali ne zbog optužbi nego iz drugih razloga) kao i rektor Sveučilišta (no on ostaje na mjestu rektora jer ministar nije prihvatio ostavku).⁷⁵ Brojne su novine i portali pisali o tom skandalu duže vrijeme, a i danas se navodi kao jedan od najpoznatijih primjera plagijata u politici (vidi Sliku 7. i Sliku 8.).

⁷⁵ Usp. Muzur, Amir; Rinčić, Iva. Plagijat, politika, znanost, sport: pokušaji forsiranih (?) paralela // Jahr 6/2, 12(2015), str. 376-377. URL: <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/jahr/article/view/15532> (2024-01-29)

Mađarski predsjednik ostao bez doktorata: Prepisao 200 od 215 stranica doktorske disertacije

MAĐARSKI predsjednik Pal Schmitt odgodio je sve svoje obveze danas, nakon što je jučer zbog plagiranja ostao bez doktorata.

30.3.2012.

Mađarski predsjednik plagirao doktorat

BUGARSKI časopis HGV jučer je otvoreno optužio mađarskog predsjednika Pala Schmitta da je veći dio svoje doktorske disertacije doslovno prepisao od bugarskog znanstvenika Nikolaja Georgijeva.

12.1.2012.

Slika 7. Medijski prikaz vijesti o plagijatu tadašnjeg mađarskog predsjednika na hrvatskom portalu Index.hr; Izvor: <https://www.index.hr/trazi.aspx?orderby=latest&upit=pal+schmitt>

The New York Times

Hungarian President Resigns Amid Plagiarism Scandal

Share free access




By **Palko Karasz**
April 2, 2012

The president of Hungary, Pal Schmitt, resigned from his largely ceremonial post on Monday amid a storm of criticism over what he called “unfounded allegations” of plagiarism in his 1992 doctoral thesis.

Slika 8. Medijski prikaz vijesti o Schmittovom plagijatu i ostavci u američkim novinama (The New York Times); Izvor: <https://www.nytimes.com/2012/04/03/world/europe/hungarian-president-pal-schmitt-resigns-amid-plagiarism-scandal.html>

Nadalje, drugi poznati slučaj je slučaj rumunjskih političkih osoba. Prvi se odnosi na Victora Ponta, rumunjskog odvjetnika (kasnije i premijera), koji je doktorirao za vrijeme mandata državnog tajnika u Ministarstvu vanjskih poslova. Zanimljivo je to što mu je mentor bio sam premijer. Također je optužen za plagijat prijevodom. Vlada ga je branila i Etičko povjerenstvo (u službi Vlade) ga oslobađa optužbi no sveučilišno povjerenstvo potvrđuje optužbe i zaključuje kako je Pontov rad plagijat. Postoje i brojne nejasnoće i nedoumice oko njegove akademske prošlosti. Isto tako, uz optužbe za plagijat, Ponto je optužen i za korupciju, i za zataškavanje, pa čak i

ubojstvo. U isto vrijeme za višestruko plagiranje optužen je rumunjski ministar obrazovanja Ioan Mang, kao i njegova nasljednica Ecaterina Andronescu.⁷⁶

News 18 Jun 2012 Nature Volume: 486, P: 305	Romanian prime minister accused of plagiarism Allegations prompt questions about government's ability to tackle misconduct in academia. Quirin Schiermeier	
News 20 Jul 2012 Nature	Conflicting verdicts on Romanian prime minister's plagiarism Victor Ponta cleared of misconduct by government ethics board, but charges reaffirmed by university. Quirin Schiermeier	
News 15 May 2012 Nature Volume: 485, P: 289	Plagiarism charge for Romanian minister Scandal adds to fears that country's research reform is in peril. Alison Abbott	

Slika 9. Medijski prikaz vijesti u časopisu Nature o optužbama za plagijat rumunjskog premijera; Izvor: <https://www.nature.com/search?q=victor+ponta&journal=>

Još jedan dobro poznati slučaj u Europi je slučaj njemačkog ministra obrane. Karl-Theodor zu Guttenberg doktorirao je na Sveučilištu u Bayreuthu 2006. godine dok je istovremeno obnašao dužnost ministra. Slovio je za jednog od najpopularnijih političara među ljudima te se o njemu često govorilo i kao o budućem kancelaru, ali to se promijenilo kada je 2011. godine prozvan da je plagirao svoj doktorski rad.⁷⁷ Sveučilište mu je oduzelo titulu doktora znanosti, a on je priznao da je pogriješio govoreći da nije namjerno to napravio, ali da je svjestan da je napravio ozbiljnu pogrešku. Često su ga mediji spominjali i vršili pritisak na njega i njegovu obitelj te je, kako kaže, zbog toga i dao ostavku na mjestu ministra obrane. Uz to je nadodao kako smatra da se objavljivanjem tolikih priča o njegovom plagijatu skreće pozornost sa puno važnijih tema u državi pa je dao ostavku kako bi te teme došle do izražaja, a ne skandal u koji je on upleten.⁷⁸ Osim ostavke, Guttenberg je morao platiti i kaznu od 20.000€ koju mu je dosudilo Državno odvjetništvo.⁷⁹

⁷⁶ Usp. Muzur, Amir; Rinčić, Iva. Nav. dj., str. 377-378.

⁷⁷ Usp. Njemački ministar plagijator podnio ostavku, tportal 01.03.2011. URL: https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/njemacki-ministar-plagijator-podnio-ostavku-20110301?meta_refresh=1 (2024-05-27)

⁷⁸ Usp. Pidd, Helen. German defence minister stripped of doctorate for plagiarism, The Guardian 24.02.2011. URL: <https://www.theguardian.com/world/2011/feb/24/german-defence-minister-guttenberg-plagiarism> (2024-05-27)

⁷⁹ Usp. Muzur, Amir; Rinčić, Iva. Plagijat, politika, znanost, sport: pokušaji forsiranih (?) paralela // Jahr 6/2, 12(2015), str. 378. URL: <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/jahr/article/view/15532> (2024-05-27)

Jedan od poznatijih slučajeva plagijata u Americi je dakako slučaj Joa Bidena. Tijekom predsjedničke kampanje 2020. godine Biden je optužen za plagiranje Trumpovih ideja, što nije bilo prvo spominjanje Bidena u kontekstu plagijata. *The Washington Post* navodi Bidenov plagijat iz studentskih dana kada je plagirao osvrt (i još nekoliko studentskih radova) što je i priznao te ga je nazvao nenamjernom „pogreškom“. Od tada je plagirao brojne govore, eseje, slogane i ideje drugih osoba. Jedan od govora bio je i govor britanskog političara Neila Kinnocka koji je kopirao i pri tome se javno osramotio govoreći netočne informacije o svojim predcima. No to ga nije spriječilo da postane 46. američki predsjednik.⁸⁰ Također, slučaj koji je bio medijski izložen je i slučaj prve dame i Trumpove supruge, Melanie Trump. Iako tu nije riječ o akademskom plagijatu, slučaj je prikazan kao dobar primjer medijskog izvještavanja o plagijatima. Melanie Trump je 2016. godine na stranačkoj konvenciji plagirala dio govora Michelle Obame iz 2008. Nedugo nakon njenog govora javnost, kao i mediji, primijetili su da je riječ o plagijarizmu, a odgovor tadašnjeg predsjednika Donalda Trumpa sastojao se od izjava koje su navodile kako njegova supruga nije nikoga plagirala nego je koristila uobičajene fraze i rečenice koje nikako ne mogu biti plagijat.⁸¹ Bila je glavna vijest u mnogim novinama, kako domaćim tako i inozemnim. *Express* ju je usporedio s papigom koja ponavlja tuđe riječi.⁸² Na portalu *Dnevnik.hr* govorilo se kako je možda pribjegli plagijatu zbog post-komunističkog obrazovnog sustava u njenoj zemlji podrijetla (Sloveniji) u kojem je plagiranje navodno bila normalna pojava, a ponekad i priželjkivana.⁸³ Na *Slici 10.* i *Slici 11.* jasno se može vidjeti da je nedvojbeno riječ o plagijatu. Iako je izmijenjen redoslijed i par je riječi zamijenjeno sa sinonimima, ideja i poruka su ostale iste. Poznato je i da osobe poput Melanije imaju stručnjake koji za njih pišu govore no nakon skandala nitko nije bio otpušten.⁸⁴

⁸⁰ Usp. Satija, Neena. Echoes of Biden's 1987 plagiarism scandal continue to reverberate. *The Washington Post*, 19.5.2019. URL: https://www.washingtonpost.com/investigations/echoes-of-bidens-1987-plagiarism-scandal-continue-to-reverberate/2019/06/05/dbaf3716-7292-11e9-9eb4-0828f5389013_story.html (2024-01-30)

⁸¹ Usp. Plagiarism in Politics: What It Is and the 6 Most Famous Cases, 28.04.2022. URL: <https://fixgerald.com/blog/plagiarism-in-politics> (2024-02-01)

⁸² Usp. Japec, Martina. Melania Trump kao papiga ponavljala riječi Michelle Obame u svom govoru, 19.07.2016. URL: <https://express.24sata.hr/life/melania-trump-kao-papiga-ponavljala-rijeci-m-obame-u-svom-govoru-6131> (2024-02-01)

⁸³ Usp. C. N. U post-komunističkim zemljama prepisivanje i varanje u školi bilo je normalno, čak se i poticalo, 21.07.2016. URL: <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/melania-trump-plagirala-je-govor-michelle-obama-je-se-skolovala-u-sloveniji---444041.html> (2024-02-01)

⁸⁴ Usp. Krieg, Gregory; Bradner, Eric; Scott, Eugene. No one to be fired after Melania Trump speech plagiarism episode, 19.07.2016. URL: <https://edition.cnn.com/2016/07/19/politics/melania-trump-michelle-obama-speech/index.html> (2024-02-01).

MELANIA: Od malih nogu moji roditelji su mi naglašavali da moram teško raditi da bih postigla ono što želim u životu, da je moja riječ moja obaveza i da radim ono što govorim, da održim obećanje i da se prema ljudima odnosim s poštovanjem. Na sve to ukazivali su mi svojim primjerima u svakodnevnom životu.

MICHELLE: Barack i ja odgojeni smo s istim životnim vrijednostima poput onih da moraš naporno raditi da bi postigao u životu ono što želiš, da je tvoja riječ tvoja obaveza, da napraviš ono što si rekao da ćeš napraviti, da se prema ljudima odnosiš s poštovanjem, pa čak i ako se ne slažeš s njima i ako ih ne poznaješ.

Slika 10. Usporedba Govora Melanie Trump i Michelle Obame (Dnevnik.hr)⁸⁵



Michelle Obama 2008

"And Barack and I were raised with so many of the same values: that you work hard for what you want in life; that your word is your bond and you do what you say you're going to do; that you treat people with dignity and respect, even if you don't know them, and even if you don't agree with them." And Barack and I set out to build lives guided by these values, and to pass them on to the next generation. Because we want our children — and all children in this nation — to know that the only limit to the height of your achievements is the reach of your dreams and your willingness to work for them."



Melania Trump 2016

"From a young age, my parents impressed on me the values that you work hard for what you want in life, that your word is your bond and you do what you say and keep your promise, that you treat people with respect. They taught and showed me values and morals in their daily lives. That is a lesson that I continue to pass along to our son," And we need to pass those lessons on to the many generations to follow. Because we want our children in this nation to know that the only limit to your achievements is the strength of your dreams and your willingness to work for them."

Highlighted portions appear in both speeches

Slika 11. Usporedba govora Michelle Obame i Melanie Trump na engleskom jeziku (CNN Politics) gdje se istaknuti dijelovi teksta pojavljuju u oba govora⁸⁶

Prema navedenim primjerima može se zaključiti da svi slučajevi imaju nekoliko zajedničkih karakteristika. Uočava se određeni obrazac ponašanja koji je teško ignorirati. Kao prvo, osobe spomenute u navedenim primjerima u trenutku optužbe bile su na visokim pozicijama u društvu i

⁸⁵ Govor Melanie Trump o kojem priča cijela Amerika, 19.07.2016. URL: <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/melania-trump-kopirala-govor-michelle-obama-iz-2008-godine---443750.html> (2024-02-01)

⁸⁶ Krieg, Gregory; Bradner, Eric; Scott, Eugene. No one to be fired after Melania Trump speech plagiarism episode, 19.07.2016. URL: <https://edition.cnn.com/2016/07/19/politics/melania-trump-michelle-obama-speech/index.html> (2024-02-01)

državi te su isto tako kao visoki državni dužnosnici stjecali diplome. Nadalje, primjećuje se i neozbiljan stav društva prema plagijatima i plagiranju općenito jer većina spomenutih osoba nije sankcionirana za čin krađe tuđih ideja i riječi. Dapače, osobe su čak i „nagrađivane“ tako što su došle na još više pozicije pa tako zauzele premijerska i predsjednička mjesta.

5. Istraživanje

Plagijati su veliki problem u akademskoj zajednici, a slučajevi plagijata sve su češća pojava u medijima. O medijima ovisi kako će vijest o plagiranju prezentirati javnosti, a o pojedincu ovisi koliki će utjecaj vijest imati i hoće li biti pozitivan ili negativan, budući da se shvaćanje medijskih poruka odnosi na subjektivan doživljaj istih.

Za potrebe ovog diplomskog rada provedeno je istraživanje čiji su predmet bile vijesti o plagijatima u politici koje su mediji prenosili javnosti. Obuhvaćene su vijesti nastale u vremenskom razdoblju od 2002. godine do danas. Zbog brojnosti primjera, istraživanje se temelji na tri novija slučaja koji su popraćeni od strane dva medija s različitih ideoloških spektara kako bi se osigurao potpuniji uvid u problem. Podaci su prikupljeni ponajviše iz elektroničkih izvora, a potom i tiskanih u razdoblju od kolovoza 2023. do ožujka 2024. godine. Kako bi se dobio bolji uvid u samo istraživanje uvodno je dan prikaz političke polarizacije hrvatskih medija, navedeno je nekoliko poznatih slučajeva plagijata hrvatskih političara, a potom slijedi istraživanje koje detaljno prikazuje tri slučaja hrvatskih političara uz koje se vežu afere plagiranja. Vijesti su praćene u dva medija u Hrvatskoj za koje istraživanja⁸⁷ navode da pripadaju različitim političkim spektrima –lijevo orijentiranom online mediju *Index.hr* i desno orijentiranom portalu *Dnevno.hr*.

5.1. Uvod u istraživanje

Prema Reutorsovim godišnjim istraživanjima iz 2023. godine glavni tradicionalni izvor informacija u Hrvatskoj je televizija. Komercijalna televizija *NOVA TV* (50%) našla se na prvom mjestu. Na drugom mjestu je javna televizija *HTV* i *HR* sa 46%, a na trećem je također komercijalna televizija *RTL* (44%). Kada je riječ o online izvorima vijesti na prvom mjestu je *Index.hr* (51%), zatim online izdanje tiskanih novina *24sata online* (46%) i *Dnevnik online* sa 34% (Slika 12.). Iako se portal *Index.hr* našao na prvom mjestu kao glavni online izvor vijesti, prikazan je i kao najnepovjerljiviji izvor informacija (30% ispitanika tako smatra), a *NOVA TV* (63%) i *RTL* (58%) su mediji koje ispitanici smatraju najpouzdanijima (Slika 13.).⁸⁸

⁸⁷ Usp. Vozab, Dina; Peruško, Zrinjka. Digitalne publike vijesti u Hrvatskoj 2017.-2021. : analiza na temelju anketa u projektu "Izvještaj o digitalnim vijestima" Reutersovog instituta za istraživanje novinarstva Sveučilišta u Oxfordu. // Zagreb : Centar za istraživanje medija i komunikacije, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, 2021., str. 11. URL: <https://digitalna.nsk.hr/?pr=iiif.v.a&id=607995&vwopt=%7B%22pages%22%3A%5B12%2C13%5D%2C%22view%22%3A%22thumbnails%22%7D> (2024-03-26)

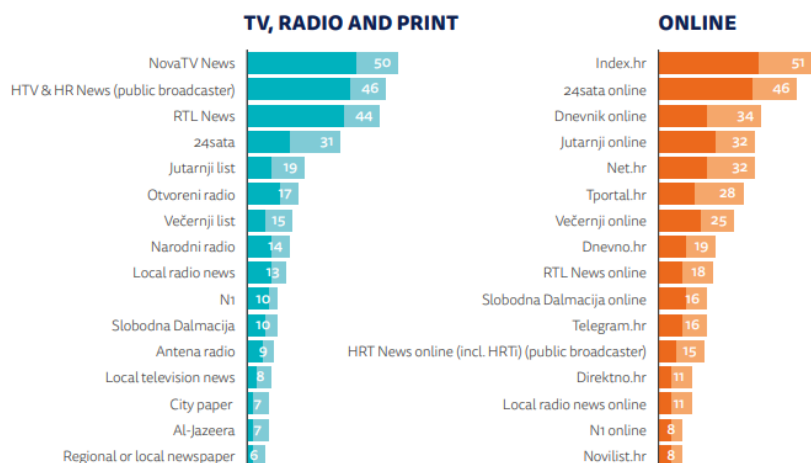
⁸⁸ Usp. Reuters Institute for the Study of Journalism : Digital News Report 2023, str. 66-67. URL: https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2023-06/Digital_News_Report_2023.pdf (2024-04-02)

WEEKLY REACH OFFLINE AND ONLINE

TOP BRANDS

% Weekly usage

- Weekly use TV, radio & print
- More than 3 days per week TV, radio & print
- Weekly use online brands
- More than 3 days per week online brands



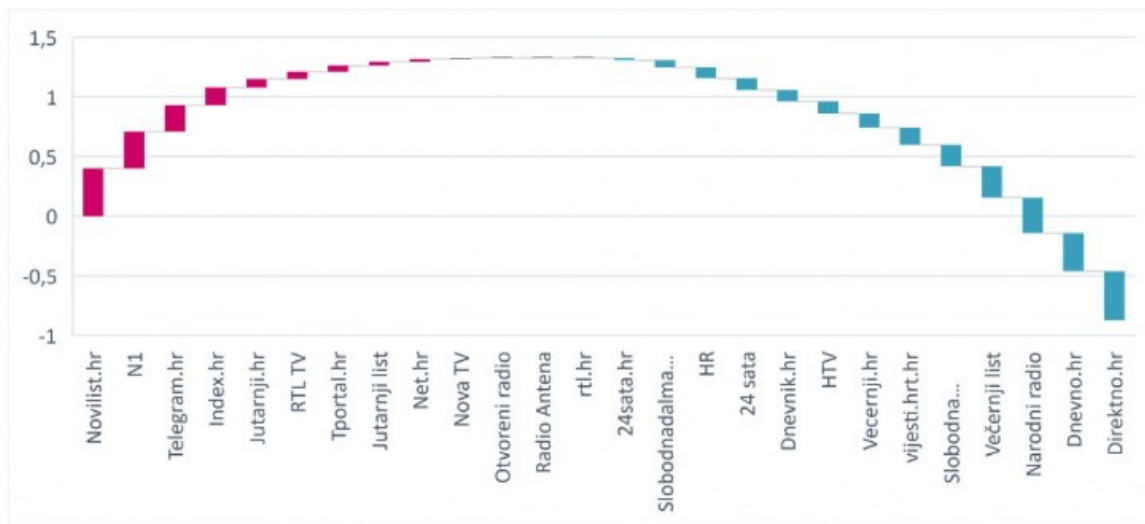
Slika 12. Prikaz glavnih tradicionalnih (lijevo) i online (desno) izvora vijesti u Hrvatskoj iz 2023. godine; Izvor: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2023-06/Digital News Report 2023.pdf>

Brand	Trust	Neither	Don't Trust
24 sata	43%	31%	26%
Dnevno.hr	42%	33%	25%
HTV News (public television)	49%	26%	25%
Index.hr	43%	26%	30%
Jutarnji list	49%	29%	22%
N1	47%	33%	20%
Net.hr	42%	35%	23%
NovaTV	63%	23%	14%
Otvoreni radio	53%	33%	14%
Regional or local newspaper	50%	33%	17%
RTL News	58%	25%	16%
Slobodna Dalmacija	42%	36%	22%
Telegram	40%	35%	25%
Tportal.hr	42%	35%	22%
Večernji list	49%	31%	20%

Slika 13. Prikaz pouzdanosti i povjerenja u pojedini medij u Hrvatskoj iz 2023. godine; Izvor: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2023-06/Digital News Report 2023.pdf>

Kao što je već navedeno u teorijskom dijelu rada, većina hrvatskih medija je u državnom vlasništvu što se, zbog mogućeg nadzora nad informacijama, katkada kritizira. Kao primjer može se navesti slučaj o kojem pišu autorice Vozab i Peruško gdje je hrvatsku javnu radio-televiziju 2015. godine nakon pobijede HDZ-a dočekaio niz promjena – smjena ravnatelja, urednika i

novinara te ukidanje brojnih emisija koje se nisu slagale s političkom ideologijom što je naposljetku dovelo i do gubljenjem povjerenja publike.⁸⁹ Autorice nadalje u svojem članku navode kako se na lijevoj strani političkog spektra nalaze mediji kao što su *Novilist.hr*, *N1*, *Telegram.hr*, *Index.hr*, *RTL TV*, *Tportal.hr* i *Jutarnji list* dok se mediji poput *Direktno.hr*, *Dnevno.hr*, *Narodni radio*, *Večernji list*, *HTV*, *Dnevnik.hr* i *24sata* deklariraju kao desna strana toga spektra (Slika 14.).



Slika 14. Politička polarizacija hrvatskih medija u razdoblju od 2017. do 2020. prema članku Dine Vozab i Zrinjke Peruško⁹⁰

5.2. Cilj i svrha istraživanja

Cilj je ovog istraživanja prikupiti informacije kako su hrvatski mediji pratili slučajeve plagijata vezanih uz istaknute političare. Htjelo se istražiti u kojem svjetlu mediji prikazuju plagijate, kako su političari uz koje se veže sumnja za plagijat prikazani u medijima, ostavljaju li takve sumnje utjecaj na kredibilitet osobe ili obrazovne ustanove te, u konačnici, jesu li vijesti prikazane u medijima vjerodostojne i može li im se vjerovati. Isto tako, htjelo se saznati zauzimaju li pojedini mediji određene stavove na temelju njihova političkog opredjeljenja ili izvještavaju nepristrano.

Sukladno tome, postavljeno je nekoliko početnih istraživačkih hipoteza. Hipoteze su postavljene vodeći se načelima definicije i shvaćanja plagijata u akademskom okružju i polazeći

⁸⁹ Usp. Vozab, Dina; Peruško, Zrinjka. Digitalne publike vijesti u Hrvatskoj 2017.-2021. : analiza na temelju anketa u projektu "Izveštaj o digitalnim vijestima" Reutersovog instituta za istraživanje novinarstva Sveučilišta u Oxfordu. // Zagreb : Centar za istraživanje medija i komunikacije, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, 2021., str. 11. URL:

<https://digitalna.nsk.hr/?pr=iiif.v.a&id=607995&vwopt=%7B%22pages%22%3A%5B12%2C13%5D%2C%22view%22%3A%22thumbnails%22%7D> (2024-03-26)

⁹⁰ Isto

od pretpostavke da politička odgovornost podrazumijeva javnu odgovornost kao primjerice u slučajevima vezanim uz njemačke političare i plagijate prikazanim u prvom dijelu radnje.

H1. Plagijati su u medijima predstavljeni kao nemoralna i nepoželjna radnja koja se osuđuje.

H2. Medijsko prikazivanje vijesti o plagijatima u politici je vjerodostojno i takvim se vijestima može vjerovati.

H3. Političari koji su osumnjičeni za plagijat prikazani su u lošem svjetlu u medijima.

H4. Političari koji su osumnjičeni za plagijat izgubili su kredibilitet i potporu birača.

H5. Političari koji su osumnjičeni za plagijat sankcionirani su za svoje postupke.

H6. Pojedini mediji zauzimaju stavove o pojedinim političarima na temelju vlastitog političkog opredjeljenja.

Slijedom navedenih hipoteza postavljeno je šest istraživačkih pitanja:

1. Predstavljaju li mediji plagijate kao nemoralan i nepoželjan čin?
2. Predstavljaju li mediji vjerodostojno i istinito vijesti o plagijatima istaknutih političara?
3. Kako mediji prikazuju političare koji su optuženi za plagijat?
4. Vjeruju li ljudi i dalje političarima koji su optuženi za plagijat?
5. Koje sankcije snose političari koji osumnjičeni za plagijat?
6. Krše li mediji pravilo nepristranosti zbog svojih političkih opredjeljenja?

5.3. Istraživačka metoda

Svrha je istraživanja pružiti uvid u medijsko prikazivanje vijesti o nedoličnom akademskom ponašanju kada je riječ o istaknutim političarima te utvrditi kako mediji karakteriziraju osobu koja je optužena za plagijat. S obzirom da ne postoji puno istraživanja na ovu temu, takvo istraživanje može biti polazište za daljnje analize. U navedene je svrhe provedena analiza sadržaja teksta uglavnom iz elektroničkih izvora kao što su portali i online izdanja tiskanih novina. Riječ je o kvantitativnoj metodi koja također može biti i kvalitativna. Upravo zbog te dvojake uloge metoda analize sadržaja nije u potpunosti definirana u literaturi⁹¹ što ostavlja otvorena vrata za različite interpretacije i kontekste. Za potrebe ovoga rada koristit će se kao

⁹¹ Usp. Macnamara, Jim. Content Analysis, // Mediated Communication / Philip M. Napoli. s.l. : De Gruyter Mouton, 2018. Str. 1-694. URL: https://www.researchgate.net/publication/327910121_Content_Analysis (2024-05-27);

Milas, Goran. Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima. // Jastrebarsko : Naklada Slap, 2005. Str. 500-520.

kvalitativna metoda gdje je za donošenje zaključaka potrebno postojanje ili nepostojanje određene pojave ili karakteristike, ali ne i učestalost i intenzitet istih.

5.4. Rezultati – medijsko praćenje plagijata u Hrvatskoj

Istraživanjem je obuhvaćeno ukupno 59 članaka s dva odabrana portala. Obuhvaćene su vijesti o plagiranju vezane uz tri poznata hrvatska političara. Slijedom toga istraživanje je podijeljeno u tri dijela kroz različita vremenska razdoblja pa se tako kroz 2000-te godine promatrao jedan od najpoznatijih i najranijih slučajeva u Hrvatskoj, vezan uz Antu Đapića. Između 2010. i 2019. u medijima su se pojavile brojne optužbe za plagiranje, a kao primjeri izdvojeni su slučajevi Milijana Brkića iz 2016. godine. Naposljetku, 2023. pojavile su se optužbe za plagijat Maria Banožića čiji je slučaj vremenski najsvježiji, a veže se uz razdoblje od 2020. do 2024. godine.

5.4.1. 2000-te – slučaj Ante Đapića

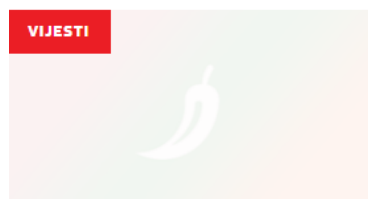
O slučaju Ante Đapića pisalo se dugo, a i danas ga mediji navode kao slučaj najranijeg plagiranja u Hrvatskoj. Ante Đapića je bio predsjednik Hrvatske stranke prava, bio je zastupnik u Saboru pet puta, a 2005. godine izabran je za osječkog gradonačelnika i tu dužnost obnaša iduće četiri godine. Danas je predsjednik stranke Demokratskog saveza nacionalne obnove ili DESNO koju je osnovao 2014. godine.⁹² Dok je bio čelnik HSP-a, sredinom 1999. godine branio je magistarski rad za koji se krajem iste godine otkriva se da je zapravo plagijat. Doslovno je prepisano 116 od ukupno 176 stranica od mentora tog istog magistarskog rada Borisa Kandarea, s tim da Kandareova knjiga nije ni navedena kao literatura. Početkom 2000-te godine splitski Pravni fakultet Đapiću oduzima titulu magistra i to u tijeku predsjedničke kampanje u kojoj je on bio kandidat. Đapiću je suđeno za poticanje, tj. zlouporabu položaja i ovlasti. Četiri godine kasnije oslobođen je krivnje, slučaj prelazi u zastaru, a novinar *Feral Tribunea* Vladimir Matijanić koji je slučaj otkrio i pratio okrivljen je za klevetanje suca.⁹³

Brojni su mediji pratili taj slučaj, no ovdje će se dati pregled vijesti dvaju medija različite političke opredijeljenosti – portala *Index.hr* i *Dnevno.hr*.

⁹² Usp. Anto Đapić : Biografija predsjedničkog kandidata: Tko je Anto Đapić? Net.hr, 6.12.2019. URL: <https://net.hr/danas/vijesti/biografija-predsjednickog-kandidata-tko-je-anto-djapic-f257e1d4-b9f2-11ec-af2c-0242ac12000d> (2024-04-03)

⁹³ Usp. Muzur, Amir; Rinčić, Iva. Plagijat, politika, znanost, sport: pokušaji forsiranih (?) paralela // *Jahr* 6/2, 12(2015), str. 378-379. URL: <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/jahr/article/view/15532> (2024-04-23)

Index.hr osnovan je 2002. godine i danas je svrstan kao jedan od internetskih portala koji je na lijevom političkom spektru. Analizom sadržaja objava na portalu može se zaključiti da od svojih početaka pišu o slučaju navedenog plagijata. U obzir je uzeto 11 članaka koje je portal objavio kroz vremenski period od 2005. do 2021. godine. Izvještavaju o političkim pothvatima, kandidaturi za predsjednika Republike Hrvatske, o vremenu kada je bio osječki gradonačelnik i ostalim Đapićevim pothvatima. Prva vijest vezana uz aferu s plagijatom datira iz travnja 2005. godine. Te godine portal je objavio sveukupno četiri vijesti vezano uz tu aferu, a sve imaju istu temu – oslobađanje Đapića krivnje. Izvještavaju o tome kako je Općinski sud u Splitu oslobodio krivnje Đapića kao i njegovog mentora Kandarea za zlouporabu položaja i ovlasti tako što je odgovornost prebacio na Fakultet i Fakultetsko vijeće koje mu je dalo diplomu. „Presuda bi trebala biti opomena svima koji se služe pravosuđem za politički obračun“⁹⁴ riječi su Đapića koji nije komentirao originalnost svoga rada te oslobađajuću presudu suda. Isto tako, Đapić je naveo kako se planira sastati s komisijom kako bi utvrdili treba li izmijeniti ili napisati potpuno novi rad.⁹⁵ (Slika 15.)



Đapić oslobođen krivnje iako je dokazano da je prepisao magisterij

PREDSJEDNIK HSP-a Anto Đapić i Boris Kandare oslobođeni su na Općinskom sudu u Splitu optužbe za počinjenje kažnjivih djela poticanja, odnosno zlouporabe položaja i ovlasti jer, kako je u izricanju presude rekao predsjednik Vijeća Robert Pešutić, iako je dokazano da je Đapić većim dijelom prepisao magistarski rad iz radova tadašnjeg mentora Kandarea, "time se trebalo baviti Fakultetsko vijeće splitskog Pravnog fakulteta koje mu je dodijelilo akademski stupanj magistra pravnih znanosti".

4.4.2005.

Slika 15. Objava portala *Index.hr* iz travnja 2005. godine koja navodi da je Đapić oslobođen krivnje iako je dokazano da je prepisao magisterij; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapic-oslobodjen-krivnje-iako-je-dokazano-da-je-prepisao-magisterij/258368.aspx>

Dana 13. travnja iste godine objavljen je članak s naslovom „Oslobađajuća presuda Đapiću duboko vrijeđa hrvatsku akademsku zajednicu“ gdje se navode suprotstavljeni stavovi medija i Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Izjavu iz obrazloženja presude, a koju prenose mediji da je „većina magistarskih radova na hrvatskim sveučilištima prepisana, a da za to ionako nitko ne

⁹⁴ Đapić oslobođen krivnje iako je dokazano da je prepisao magisterij, *Index.hr* 4.4.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapic-oslobodjen-krivnje-iako-je-dokazano-da-je-prepisao-magisterij/258368.aspx> (2024-04-03)

⁹⁵ Usp. Đapić oslobođen krivnje iako je dokazano da je prepisao magisterij, *Index.hr* 4.4.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapic-oslobodjen-krivnje-iako-je-dokazano-da-je-prepisao-magisterij/258368.aspx> (2024-04-03)

odgovara pa zašto onda jednog političara pozivati na red“ Ministarstvo ne prihvaća te dodaje da takva izjava „ne odgovara istini i duboko vrijeđa hrvatsku akademsku zajednicu.“⁹⁶ (Slika 16.)



Slika 16. Objava portala Index.hr iz travnja 2005. godine koja navodi da oslobađajuća presuda Đapiću vrijeđa hrvatsku akademsku zajednicu; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/oslobadjajuca-presuda-djapicu-duboko-vrijedja-hrvatsku-akademsku-zajednicu/260079.aspx>

Nadalje, 3. svibnja 2005. godine objavljen je članak koji izvještava kako je ukinuta oslobađajuća presuda Đapiću. Ukinuta je točno jedan dan, dakle 3. svibnja, prije zastare koja bi nastupila 4. svibnja. Time se slučaj vratio na ponovni postupak, ali bez mogućnosti suđenja jer jedan dan nije dovoljan za novi postupak. Stoga je nastupila apsolutna zastara, a Đapićev slučaj naposljetku nije sankcioniran.⁹⁷ (Slika 17.)



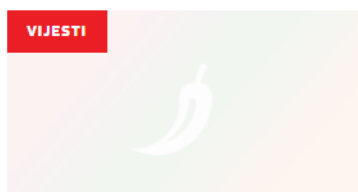
Slika 17. Objava portala Index.hr iz svibnja 2005. godine koja navodi da je ukinuta oslobađajuća presuda Đapiću; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ukinuta-oslobadjajuca-presudu-djapicu-za-lazni-magisterij-ali-nema-vremena-za-novi-postupak/263520.aspx>

Također *Index.hr* piše i o sucu u navedenom slučaju, a koji je povezan sa strankom u kojoj je tada bio i sam Đapić (Slika 18). Sudac je odluku pravdao tvrdnjom da je u Hrvatskoj uobičajena praksa prepisivanje znanstvenih radova te da nije na njemu da o tome sudi nego je odgovorno Fakultetsko vijeće koje je izdalo diplomu. Mediji pokreću i pitanje je li riječ o svojevrsnom *quid*

⁹⁶ Usp. Oslobađajuća presuda Đapiću duboko vrijeđa hrvatsku akademsku zajednicu, Index.hr 13.4.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/oslobadjajuca-presuda-djapicu-duboko-vrijedja-hrvatsku-akademsku-zajednicu/260079.aspx> (2024-04-03)

⁹⁷ Usp. Ukinuta oslobađajuća presudu Đapiću za lažni magisterij, ali "nema vremena za novi postupak", Index.hr 3.5.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ukinuta-oslobadjajuca-presudu-djapicu-za-lazni-magisterij-ali-nema-vremena-za-novi-postupak/263520.aspx> (2024-04-03)

pro quo dogovoru jer je isti sudac bio brat bolskog osnivača HSP-a⁹⁸ (Slika 18.). Godine 2011. Index.hr objavljuje i članak u kojem se navodi kako je isti sudac uhićen zbog primanje mita te mu je tada skinut sudački imunitet, a u tom članku također se spominje i Đapić.⁹⁹ (Slika 19.)



Đapića krivnje za lažni magisterij oslobodio brat osnivača bolskog HSP-a

SUDAC Općinskog suda u Splitu, Robert Pešutić, koji je predsjednika HSP-a Antu Đapića oslobodio optužbi za prepisivanje magisterija, obrazloživši svoju odluku tvrdnjom da je u Hrvatskoj prepisivanje znanstvenih radova uobičajeno, brat je osnivača bolskog HSP-a Tonija Pešutića.

9.5.2005.

Slika 18. Objava portala Index.hr iz svibnja 2005. godine gdje se dovodi u pitanje kredibilitet suca Pešutića koji je oslobodio krivnje Đapića; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapica-krivnje-za-lazni-magisterij-oslobodio-brat-osnivaca-bolskog-hspa/264390.aspx>



Zbog mita uhićen sudac koji je oslobodio Đapića, a s vlasnikom tegljača smrti iz Ledenika bio u noćnom klubu

ROBERT PEŠUTIĆ priveden je zbog primanja mita. Poznat je po provodu u noćnom klubu sa sudskim vještakom i vlasnikom tegljača smrti iz Ledenika.

11.10.2011.

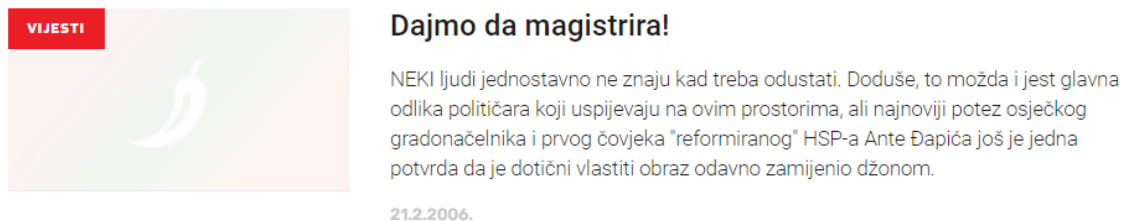
Slika 19. Objava portala Index.hr iz listopada 2011. godine koja navodi kako je Pešutić uhićen zbog primanje mita; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/novi-skandal-na-splitskom-sudu-zbog-primanja-mita-uhicen-sudac-koji-je-oslobodio-djapica/576643.aspx>

Godine 2006. objavljena je vijest o Đapićevom podnošenju zahtjeva za pisanje novog magisterija na istom fakultetu koji mu je oduzeo titulu magistra. Sam naslov članka („Dajmo da magistrira!“) sarkastično ismijava nove događaje, a i u samom tekstu se mogu vidjeti slični komentari. Članak strogo kritizira Đapićeve postupke kao i postupke suca koji je radio na slučaju, ali i postupke samog hrvatskog pravosuđa. Frazom „vlastiti obraz odavno zamijenio džonom“ Index.hr htio je izraziti apsurdnost situacije i dati do znanja da ne smatra da bi zahtjev trebalo odobriti. Također navodi da zahtjev nije napisan u skladu s pravilnikom dotičnog fakulteta te da je pun pravopisnih pogrešaka. „Sam Đapić je, tipično za političare kad ih se uhvati „na djelu“,

⁹⁸ Usp. Đapića krivnje za lažni magisterij oslobodio brat osnivača bolskog HSP-a, Index.hr 9.5.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapica-krivnje-za-lazni-magisterij-oslobodio-brat-osnivaca-bolskog-hspa/264390.aspx> (2024-04-03)

⁹⁹ Usp. Zbog mita uhićen sudac koji je oslobodio Đapića, a s vlasnikom tegljača smrti iz Ledenika bio u noćnom klubu, Index.hr 11.10.2011. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/novi-skandal-na-splitskom-sudu-zbog-primanja-mita-uhicen-sudac-koji-je-oslobodio-djapica/576643.aspx> (2024-04-03)

tvrdio da se radi o političkom progonu.¹⁰⁰ Tom generalizacijom htjelo se ukazati na činjenicu da ga se smatra jednakim drugim političarima za koje je uvriježeno da su nepošteni i neiskreni. Nemaju bolje riječi ni za hrvatsko pravosuđe, a slučaj nazivaju „jednim od niza "bisera" hrvatskog pravosuđa“ i „ako ste pomislili da je time hrvatsko pravosuđe dotaklo samo dno ("prepisao je, ali nije kriv"), griješite.“¹⁰¹ (Slika 20.)



Slika 20. Objava portala Index.hr iz veljače 2006. godine sa sarkastičnim naslovom „Dajmo da magistrira“; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dajmo-da-magistrira/308169.aspx>

Dvije godine nakon podnošenja zahtjeva za novi magisterij mediji su se bavili viješću da je Đapić postao novi član Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa. Članak „Lažni magistar otkrio korumpiranog političara“ iz srpnja 2008. godine prepun je sarkastičnih i grotesknh komentara koji ismijavaju nastalu situaciju (Slika 21.).¹⁰²

Takvi nama trebaju. Korumpirani političari da spriječavaju korupciju. Nečasni magistri da pozivaju na časno djelovanje. Kompromitirani stranački čelnici da upozoravaju na etičnost hrvatske politike. Povjeriti Đapiću da pazi na sukob interesa, isto je kao povjeriti vuku da čuva stado ovaca. Ali eto, kad već ne može Žužul, neka onda barem bude Đapić.

Slika 21. Dio teksta iz članka „Lažni magistar otkrio korumpiranog političara“; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/lazni-magistar-otkrio-korumpiranog-politicara/394047.aspx>

U siječnju 2009. godine izašao je članak naslovljen „Kako to da je Anto Đapić još uvijek politički živ“. Među ostalim, naveden je i slučaj da je plagirao magisterij. Medij ga prikazuje u lošem svjetlu, ali isto tako u jednu mu se ruku divi na upornosti i ne odustajanju. Navode kako se, unatoč svim nedaćama, uvijek vraćao, bio uporan te kako „i za to treba imati obraza“.¹⁰³

¹⁰⁰ Usp. Dajmo da magistrira!, Index.hr 21.2.2006. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dajmo-da-magistrira/308169.aspx> (2024-04-03)

¹⁰¹ Usp. Isto.

¹⁰² Usp. Lažni magistar otkrio korumpiranog političara, Index.hr 7.7.2008. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/lazni-magistar-otkrio-korumpiranog-politicara/394047.aspx> (2024-04-03)

¹⁰³ Usp. Vrijeme za češnjak i krunicu: Kako to da je Anto Đapić još uvijek politički živ?, Index.hr 19.1.2009. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/vrijeme-za-cesnjak-i-krunicu-kako-to-da-je-anto-djapic-jos-uvijek-politicki-ziv/417813.aspx> (2024-04-03)

Od tada (osim ranije spomenute objave iz 2011. godine o sucu u slučaju plagijata) nije bilo relevantnih objava o Đapiću vezanih uz temu plagiranja. U siječnju 2017. godine *Index.hr* objavio je članak u kojem navodi neke od najpoznatijih slučajeva plagijata u Hrvatskoj, a Đapića prezentiraju kao onoga „koji je uveo plagiranje na velika medijska vrata“ te daju kratki pregled događanja od otkrivanja plagijata do presude.¹⁰⁴ (Slika 22.)



SRAMOTNA TRADICIJA Od Đapića do Barišića - ovo su najpoznatiji hrvatski prepisivači

ODBOR za etiku u znanosti i visokom obrazovanju na posljednjoj je sjednici 21. prosinca donio odluku prema kojoj je Pavo Barišić plagirao američkog znanstvenika.

10.1.2017.

Slika 22. Objava portala *Index.hr* iz siječnja 2017. godine koja navodi najpoznatije hrvatske plagijatore; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/barisic-nije-jedini-pogledajte-i-ostale-poznate-hrvatske-plagijatore/943153.aspx>

Zadnja objava portala *Index.hr* koja je povezana s Đapićevim plagijatom objavljena je u svibnju 2021. godine. Portal izvještava kako Đapić podržava Vicu Mihanovića koji je također optužen za plagiranje doktorata te se isto tako dotiče činjenice da je isti novinar koji je tada pisao o Mihanovićevom doktoratu otkrio Đapićev plagijat prije više od dvadeset godina.¹⁰⁵ (Slika 23.)



Đapiću je zbog plagiranja oduzeta titula magistra. Sad podržava HDZ-ovog plagijatora

ANTO Đapić je dao podršku HDZ-ovom Vici Mihanoviću u slučaju plagijata. 2000. je otkriveno da je Đapić plagirao magistarski rad.

23.5.2021.

Slika 23. Objava portala *Index.hr* iz svibnja 2021. godine koja navodi da Đapić podržava Mihanovića; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapicu-je-zbog-plagiranja-oduzeta-titula-magistra-sad-podrzava-hdzovog-plagijatora/2278085.aspx>

Kada se u tražilicu portala *Dnevno.hr*, koji je osnovan 2012. godine i koji se smatra za politički desno orijentiran portal, upiše „Anto Đapić“ dobije se 15 rezultata koji datiraju od siječnja 2014. godine do ožujka 2024. godine. Niti u jednom od tih 15 članaka ne spominje se Đapićeva plagijatorska afera, niti se kritiziraju njegovi postupci. Koristeći drugu strategiju pretraživanja, tj. upisivanjem u tražilicu „plagijat Anto Đapić“ dobije se 6 članaka od kojih je 2 nerelevantno za

¹⁰⁴ Usp. Sramotna tradicija - Od Đapića do Barišića : ovo su najpoznatiji hrvatski prepisivači, *Index.hr* 10.1.2017. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/barisic-nije-jedini-pogledajte-i-ostale-poznate-hrvatske-plagijatore/943153.aspx> (2024-04-03)

¹⁰⁵ Usp. Đapiću je zbog plagiranja oduzeta titula magistra. Sad podržava HDZ-ovog plagijatora, *Index.hr* 23.5.2021. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapicu-je-zbog-plagiranja-oduzeta-titula-magistra-sad-podrzava-hdzovog-plagijatora/2278085.aspx> (2024-04-03)

temu. Teme članaka su poznatiji slučajevi plagiranja u Hrvatskoj gdje autori donose popis slučajeva i ukratko ih opisuju. Članci su objavljeni 2014., 2018., 2019. i 2021. godine kada su se pojavili novi slučajevi plagiranja pa je tekst o Anti Đapiću dodan kao osvrt na prošle slučajeve. U 3 od 4 objavljenih članaka navodi se jedan te isti tekst (Slika 24.) koji ne donosi nova opažanja ili zaključke.¹⁰⁶ U članku iz 2018. godine navodi se samo jedna rečenica gdje se spominje da je Đapić plagirao 116 od 176 stranica svoga rada.¹⁰⁷

Najpoznatiji hrvatski plagijator jamačno je Anto Đapić. U vrijeme dok je šefovao HSP-om prepisao je magistarski rad, od riječi do riječi od tadašnjeg mentora i pravaša Borisa Kandarea. Obojica su 2005. godine oslobođeni optužbe da su zloporabili položaj i ovlasti te poticali na zlouporabe na Općinskom sudu u Splitu. Tadašnji predsjednik Vijeća Robert Pešutić u presudi je ustvrdio kako je dokazano da je Đapić većim dijelom prepisao magistarski rad iz radova tadašnjeg mentora Kandarea, ali da se time ne može baviti sud već Fakultetsko Vijeće splitskog Pravnog fakulteta koje je Đapiću dodijelio akademski stupanj magistra pravnih znanosti. Đapić je tvrdio kako je riječ o političkom obračunu, a na kraju mu je akademska zajednica rad proglasila plagijatom.

Slika 24. Tekst koji se pojavljuje u 3 članka portala Dnevno.hr o Đapićevoj plagijatorskoj aferi; Izvor: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-politika-puna-plagijatora-ovo-su-najpoznatiji-hrvatski-plagijatori-diploma-138263/>

5.4.2. 2010-te – slučaj Milijana Brkića

Milijan Brkić dovršio je fakultetsko obrazovanje u vrijeme dok je obnašao dužnost zamjenika ravnatelja policije. Kasnije se otkriva da je njegov rad plagijat (od 1630 riječi prepisao ih je 1285 i to tako da je prepisao i zatičke) jer se provodila istraga na Policijskoj akademiji zbog sumnje omogućavanja plagijata diplomskih radova.¹⁰⁸

Internetski portal *Index.hr* tijekom godina objavio je oko 50 članaka na temu Brkićevog plagijata, a isto tako bio je i prvi koji je objavio vijest. Navode kako je otkriveno sveukupno 26

¹⁰⁶ Usp. Hrvatska politika puna plagijatora: ovo su najpoznatiji hrvatski plagijatori diploma! Dnevno.hr 23.11.2014. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-politika-puna-plagijatora-ovo-su-najpoznatiji-hrvatski-plagijatori-diploma-138263/> (2024-04-03)

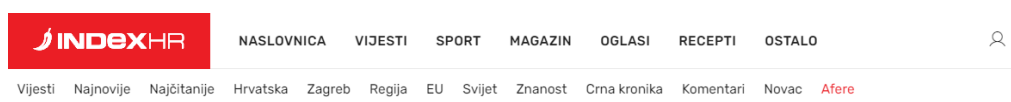
Međugorac, Iva. Javna scena puna plagijatora i lažnih diploma: evo najpoznatijih slučajeva, Dnevno.hr 25.4.2019. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/javna-scena-puna-plagijatora-i-laznih-diploma-evo-najpoznatijih-slucajeva-1302576/> (2024-04-03)

Međugorac, Iva. Hrvatska javno-politička scena puna je plagijatora i upitnih diploma! : Imamo veliki popis, Dnevno.hr 28.5.2021. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-javno-politicka-scena-puna-je-plagijatora-i-upitnih-diploma-imamo-veliki-popis-1746803/> (2024-04-03)

¹⁰⁷ Usp. Međugorac, Iva. Hrvatska politika i javni prostor puni plagijatora: imamo najpoznatija imena, Dnevno.hr 17.2.2018. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-politika-i-javni-prostor-puni-plagijatora-imamo-najpoznatija-imena-1132742/> (2024-04-03)

¹⁰⁸ Usp. Petranović, Damir. Politički kraj Milijana Brkića? Kako je špijun iz Ljubuškoga gradio mrežu koja bi ga mogla stajati glave, Tportal.hr 27.9.2018. URL: https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/politicki-kraj-milijana-brkica-kako-je-spijun-iz-ljubuskoga-gradio-mrezu-koja-bi-ga-mogla-stajati-glave-foto-20180927?meta_refresh=1 (2024-04-04)

radova koji su plagirani, a među njima se našao i rad Milijana Brkića (Slika 25.). Brkić je na to samo komentirao „Svašta doznam iz medija“.¹⁰⁹ Isti dan objavljen je i komentar predsjednika HDZ-a Tomislava Karamarka da su takva nagađanja samo jedan od režimskih medijskih stampeda na stranku te kako on vjeruje Brkiću. Portal prenosi kako brojni političari, a i stranka štite Brkića i ne vjeruju da je riječ o plagijatu, a drugi smatraju da, ako je riječ o plagijatu, postupak treba osuditi. Karamarko navodi Brkićeva postignuća dok njegov diplomski rad stavlja u drugi plan govoreći kako ga ne zanima što je napisano jer smatra da je diplomski rad kompiliranje.¹¹⁰ (Slika 26.)



Index doznaje: Skandal na Policijskoj akademiji, dva predavača omogućila 26 plagijata diplomskih radova!

Slika 25. Objava portala Index.hr iz studenog 2012. godine o otkrivanju plagijata na Policijskoj akademiji; Izvor: : <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Index-doznaje-Skandal-na-Policijskoj-akademiji-dva-predavaca-omogucila-26-plagijata-diplomskih-radova!/647894.aspx>

"Diplomski rad je kompiliranje i kompilacija"

"Diplomski rad je kompiliranje i kompilacija, to nije znanstveni rad, to nije doktorat, razumijete? Prema tome, takve neukusne primjedbe kakve možemo čitati u režimskim novinama, takve naslovnice koje objavljuju režimske novine doista nemaju smisla. Oni idu po sistemu sto puta ponovljena laž postaje istina. Međutim, bojim se da će sto puta ponovljena laž reći istinu o njima", naglasio je šef HDZ-a.

Slika 26. Tomislav Karamarko brani Milijana Brkića (Index.hr 22.11.2012.); Izvor: : <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Brkicev-sef-o-plagiranju-diplomskog-Vjerujem-mu-pa-diplomski-rad-je-kompiliranje-i-kompilacija/648022.aspx>

Diploma je službeno poništena 26. 03. 2014. godine, nakon čega Index.hr objavljuje članak koji objedinjuje brojne Brkićeve izjave kao i izjave drugih političara u kojima HDZ-ovi političari

¹⁰⁹ Usp. Čimić, Ilko. Index doznaje: Skandal na Policijskoj akademiji, dva predavača omogućila 26 plagijata diplomskih radova!, Index.hr 22.11.2012. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Index-doznaje-Skandal-na-Policijskoj-akademiji-dva-predavaca-omogucila-26-plagijata-diplomskih-radova!/647894.aspx> (2024-04-04)

¹¹⁰ Usp. Brkićev šef o plagiranju diplomskog: Vjerujem mu, pa diplomski rad je kompiliranje i kompilacija, Index.hr 22.11.2012. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Brkicev-sef-o-plagiranju-diplomskog-Vjerujem-mu-pa-diplomski-rad-je-kompiliranje-i-kompilacija/648022.aspx> (2024-04-05)

ne žele komentirati ili daju kratke odgovore koji Brkića ne kompromitiraju, a političari ljevice osuđuju i Brkića i njegovu stranku koja ga brani.¹¹¹ Index.hr prenosi i javna prepucavanja Milijana Brkića i ministra tadašnjeg ministra znanosti i obrazovanja Željka Jovanovića kojeg je Brkić (u članku „Osveta zbog diplomskog: Brkić najavio obračun s SDP-ovcima kada HDZ dođe na vlast!“) optužio da je pod čudnim okolnostima došao na mjesto docenta osječkog fakulteta.¹¹² Zatim je objavljen članak naslovljen „Obzirom na Brkićeve intelektualne kapacitete teško da može uopće razumjeti i moj magisterij, doktorat, docenturu“ što je bila Jovanovićeva izjava i odgovor na Brkićeve optužbe te je još nadodao da mu jedino preostaje nečasno povlačenje iz političkog života.¹¹³ Portal je 2014. godine objavljivao mnogo materijala o Brkićevoj aferi (čak i po nekoliko članaka dnevno), a svi su se, više-manje, bazirali na obrambenim izjavama Milijana Brkića i njegove stranke te na osuđujućim izjavama ljevice. Predsjednik HDZ-a Tomislav Karamarko također se oglasio na ministrov komentar te ga je pobio govoreći da njegove riječi nemaju težinu. Isto tako nadodao je da će Brkić podnijeti tužbu zbog poništene diplome jer postupak nije pravilno odrađen.¹¹⁴ U travnju 2014. godine objavljen je članak potaknut pričom o maloljetnici koja je krivotvorila pokaz te time zaradila kaznenu prijavu za koju je predviđena i zatvorska kazna do tri godine zatvora. Novinari *Index.hr*-a postavljaju pitanje zašto se to kažnjava, a falsificiranje i plagiranje diploma prolazi nekažnjeno.¹¹⁵ (Slika 27.) Tri mjeseca kasnije glavna vijest je prenosila detalje sa suđenja u sporu koji je Brkić pokrenuo kako bi dokazao da je njegov rad valjan.

¹¹¹ Usp. HDZ-ovom Milijanu Brkiću poništena diploma!, Index.hr 27.3.2014. URL:

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/HDZ-ovom-Milijanu-Brkicu-ponistena-diploma!/736347.aspx> (2024-04-05)

¹¹² Usp. Osveta zbog diplomskog: Brkić najavio obračun s SDP-ovcima kada HDZ dođe na vlast!, Index.hr 28.3.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Osveta-zbog-diplomskog-Brkic-najavio-obracun-s-SDP-ovcima-kada-HDZ-dode-na-vlast!/736520.aspx> (2024-04-05)

¹¹³ Usp. Obzirom na Brkićeve intelektualne kapacitete teško da može uopće razumjeti i moj magisterij, doktorat, docenturu, Index.hr 28.3.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Obzirom-na-Brkiceve-intelektualne-kapacitete-tesko-da-moze-uopce-razumjeti-i-moj-magisterij-doktorat-docenturu/736589.aspx> (2024-04-05)

¹¹⁴ Usp. Karamarko najavio: Brkić će zbog poništenja diplome podnijeti tužbu Upravnom sudu, Index.hr 28.3.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Karamarko-najavio-Brkic-ce-zbog-ponistenja-diplome-podnijeti-tuzbu-Upravnom-sudu/736697.aspx> (2024-04-05)

¹¹⁵ Usp. Maloljetnici kaznena prijava zbog krivotvorenog pokaza, za falsifikatore diploma nema kazne, Index.hr 2.4.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Maloljetnici-kaznena-prijava-zbog-krivotvorenog-pokaza-za-falsifikatore-diploma-nema-kazne/741244.aspx> (2024-04-05)

No, što je s falsifikatorima diploma? Za njih nema zasad nekakvih prijava niti kazni. Diplome su im poništene, ostali su bez stručne sprema koju su imali, i to je sve. Kaznenih prijava nema, a čak niti u statutu Sveučilišta nema predviđenih sankcija za plagijatore.

"U svakom društvu postoje takvi paradoksi. Što se tiče i falsificiranja diploma, tu postupci nisu ni pokrenuti, a kamoli da bi bila određena kazna. Kod mnogih delikata imamo sasvim nepotrebne kazne", komentirao je u Dnevniku 3 Josip Kregar.

Slika 27. Dio teksta iz Članka „Maloljetnici kaznena prijava zbog krivotvorenog pokaza, za falsifikatore diploma nema kazne“, Index.hr 22.4.2014.; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Maloljetnici-kaznena-prijava-zbog-krivotvorenog-pokaza-za-falsifikatore-diploma-nema-kazne/741244.aspx>

Ustavni sud je Brkiću vratio diplomu jer kako stoji u odluci „odluku (je) u ime Visoke policijske škole donio dekan, a ne stručno vijeće koje je to trebalo učiniti po poslovniku“ čime je priznato da je rad plagiran, ali kako proces oduzimanja nije pratio pravilnik taj isti plagirani rad proglašen je važećim te nikakve daljnje mjere niti sankcije nisu uslijedile.¹¹⁶ „Plagijator ostaje plagijator“ riječi su ministra unutarnjih poslova Ranka Ostojića na Brkićev slučaj te dodaje kako je samo pitanje vremena kada će mu diploma biti oduzeta jer nema spora da je riječ od plagiranom radu.¹¹⁷ S druge strane, Robertu Ljutiću, čije je ime također bilo na popisu s Brkićevim, oduzeta je diploma. *Index.hr* objavljuje članak u kojem se ističu dupli standardi za istu situaciju. Treba naglasiti da je tada vladajuća stranka bila HDZ, da je Milijan Brkić bilo član HDZ-a, a Robert Ljutić SDP-a. Imajući to na umu, može se reći da je ishod bio politički motiviran.¹¹⁸

¹¹⁶ Usp. Sud Brkiću vratio diplomu: Ne osporavaju da je plagijat, ali kriva osoba mu ju je oduzela, *Index.hr* 14.7.2015. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Sud-Brkicu-vratio-diplomu-Ne-osporavaju-da-je-plagijat-ali-kriva-osoba-mu-ju-je-oduzela/830667.aspx> (2024-04-05)

¹¹⁷ Usp. Ostojić: 100 posto smo spremni odgovoriti teroristima, a Brkić? Plagijator ostaje plagijator, *Index.hr* 15.7.2015. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Ostojic-100-posto-smo-spremni-odgovoriti-teroristima-a-Brkic-Plagijator-ostaje-plagijator/830951.aspx> (2024-04-05)

¹¹⁸ Usp. Ista proceduralna greška, dvije različite presude: Brkiću vraćena, a Ljutiću oduzeta diploma, *Index.hr* 16.7.2015. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Ista-proceduralna-greska-dvije-razlicite-presude-Brkicu-vracena-a-Ljuticu-oduzeta-diploma/831052.aspx> (2024-04-05)

Ista proceduralna greška, dvije različite presude: Brkiću vraćena, a Ljutiću oduzeta diploma

Me.M.
10.33, 16. srpnja 2016.

Slika 28. Objava portala Index.hr iz srpnja 2015. godine o duplim standardima za Brkića i Ljutića; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Ista-proceduralna-greska-dvije-razlicite-presude-Brkicu-vracena-a-Ljuticu-oduzeta-diploma/831052.aspx>

Pišući 2016. godine o Brkićevoj kandidaturi za mjesto ministra branitelja *Index.hr* se osvrće na plagijatorsku aferu koja ga prati čime su htjeli javnosti poslati poruku s pitanjem je li on zaista najbolji izbor za tu visoku poziciju s obzirom da mu „plagijat visi nad glavom“. ¹¹⁹ Pratili su i izvještavali o podrškama drugih stranaka Brkiću, pa su tako primjerice izvještavali o tome hoće li stranka Most podržati Brkića. Objavili su prvi članak u kojem se navodi kako će Most podržati Brkića pod uvjetom da mu je rad originalan, tj. da nije plagiran. ¹²⁰

Kada je utvrđeno da je 70% Brkićevog rada zapravo prepisano, *Index.hr* objavio je članak s naslovom „Što će sada Most: Sutkinja utvrdila da je 70 posto Brkićevog diplomskog rada prepisano“. ¹²¹ Kasnije su objavili da će Most ipak podržati Brkićevu kandidaturu jer nije bitna fakultetska diploma nego diploma iz Domovinskog rata. ¹²² Portal je u to vrijeme objavio i intervju s političkim analitičarem Žarkom Puhovskim koji jasno ističe apsurdnost situacije. ¹²³

¹¹⁹ Usp. Nakon Crnoje, HDZ na čelu Ministarstva branitelja želi čovjeka kojemu nad glavom visi plagijat, *Index.hr* 22.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/nakon-crnoje-hdz-na-celu-ministarstva-branitelja-zeli-covjeka-kojemu-nad-glavom-visi-plagijat/876646.aspx> (2024-04-06)

¹²⁰ Usp. MOST: Podržat ćemo Milijana Brkića, ali ako se dokaže da je falsificirao diplomski rad, mora otići, *Index.hr* 22.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/most-podrzat-emo-milijana-brkica-ali-ako-se-dokaze-da-je-falsificirao-diplomski-rad-mora-otici/876660.aspx> (2024-04-06)

¹²¹ Usp. Što će sada MOST: Sutkinja utvrdila da je 70 posto Brkićevog diplomskog rada prepisano, *Index.hr* 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-ce-sada-most-sutkinja-utvrdila-da-je-70-posto-brkicevog-diplomskog-rada-prepisano/876727.aspx> (2024-04-06)

¹²² Usp. MOST će unatoč plagiranju podržati Brkića: "Najbitnija je diploma Domovinskog rata", *Index.hr* 24.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/most-ce-unatoc-plagijatu-podrzati-brkica-braniteljima-je-najbitnija-diploma-domovinskog-rata/877041.aspx> (2024-04-06)

¹²³ Usp. Puhovski: Imenovanjem čovjeka bez diplome za ministra HDZ dokazuje koliko su im branitelji nebitni, *Index.hr* 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/puhovski-imenovanjem-covjeka-bez-diplome-za-ministra-hdz-dokazuje-koliko-su-im-branitelji-nebitni/876752.aspx> (2024-04-07)

"Most ne razumijem. To je kao da se bave pitanjem je li danas utorak. To da je njegova diploma falsifikat je činjenica, stvar je bila tehničke prirode. Jednostavno se Most na jadne načine pokušava izvući iz situacije u kojoj su se našli zbog prekršenih obećanja", smatra Puhovski.

Slika 29. Izjava političkog analitičara Puhovskog o MOST-u koji je podržao Brkićevu kandidaturu za ministra branitelja objavljena u Indexovom članku; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/puhovski-imenovanjem-covjeka-bez-diplome-za-ministra-hdz-dokazuje-koliko-su-im-branitelji-nebitni/876752.aspx>

Nakon utvrđivanja da je Brkićev rad plagiran portal objavljuje kako MUP planira opet oduzeti Brkiću diplomu i zvanje. U istom članku piše i o tome kako su dva predavača Visoke policijske škole koji su dopustili da prepisani radovi budu obranjeni sankcionirana.¹²⁴ Potom je objavljen članak u kojem Brkić preko odvjetnika poručuje da mu ne mogu ponovno oduzeti diplomu i zvanje.¹²⁵ Nakon što je gostovao u Dnevniku Nove TV Index.hr objavljuje članak u kojem se izvještava o intervjuu, a naglasak je stavljen na pitanje voditelja *Jeste li prepisali diplomski rad?* na koje Brkić odgovara *Koliko znam nisam prepisao rad.*¹²⁶ Gostovao je i u HRT-ovoj emisiji *Otvoreno* zajedno s drugim političarima, a portal prenosi koje su bile teme – dok su ga neki branili, s drugima je došlo do političkih prepucavanja.¹²⁷

Portal je pažnju privukla i *Facebook* objava tada bivšeg ministra Jovanovića koji navodi da Brkić nije bio sposoban ni prepisati tuđi rad nego da je platio nekoga da za njega napiše diplomski samo što je ta osoba bila lijena pa osim što je prepisala tekst prepisala je i tiskarske pogreške.¹²⁸ (Slika 30.)

¹²⁴ Usp. Index doznaje: MUP će Brkiću oduzeti zvanje diplomiranog kriminalista zbog plagijata, Index.hr 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/index-doznaje-brkic-ce-ostati-bez-zvanja-zbog-plagiranja-diplomskog-rada/876849.aspx> (2024-04-07)

¹²⁵ Usp. Brkić preko odvjetnika o plagijatu: Ne mogu mi opet oduzeti diplomu, Index.hr 24.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/brkic-preko-odvjetnika-o-plagijatu-ne-mogu-mi-opet-oduzeti-diplomu/877035.aspx> (2024-04-07)

¹²⁶ Usp. Voditelj: Jeste li prepisali diplomski rad?; Brkić: Koliko ja znam, nisam, Index.hr 25.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/milijan-brkic-iza-1915-sati-u-dnevniku-govori-o-aferi-plagiranja/877336.aspx> (2024-04-07)

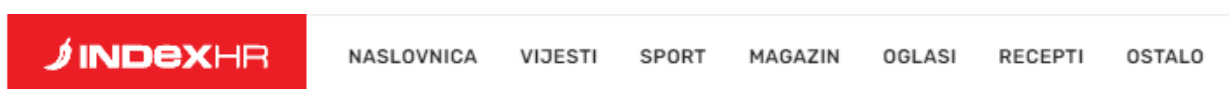
¹²⁷ Usp. Erceg: Kakvu poruku šaljemo ako ministri prepisuju diplome? Brkić: Ti si snimao Mladića u ratu, Index.hr 26.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/erceg-kakvu-poruku-saljemo-ako-ministri-prepisuju-diplome-brkic-ti-si-snimao-mladica-u-ratu/877392.aspx> (2024-04-07)

¹²⁸ Usp. Jovanović "vjeruje" Brkiću: Nije plagirao diplomski rad, nego ga je kupio, Index.hr 26.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/jovanovic-vjeruje-brkicu-nije-plagirao-diplomski-rad-nego-ga-je-kupio/877453.aspx> (2024-04-07)



Slika 30. Objava s Facebook profila bivšeg ministra Jovanovića o kupljenoj diplomi Milijana Brkića; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/jovanovic-vjeruje-brkicu-nije-plagijao-diplomski-rad-nego-ga-je-kupio/877453.aspx>

Krajem veljače objavljen je članak s naslovom „Karamarko, što da sada kažem studentima koji prepisuju?“ u kojem je *Indexov* kolumnist Goran Vojković, koji je ujedno i predavač na Zagrebačkoj školi ekonomije i menagementa, jasno dao do znanja da Brkićev plagirani rad drugim studentima i mladim ljudima daje loš primjer. Navodi da je prepisivanje kićenje tuđom pameti i da je to najveći zločin koji jedan akademik može napraviti jer se tako uništava i trud originalnog autora, ali i ugled onoga koji je rad prepisao. Kaže da se u Hrvatskoj plagiranje ne vidi kao ozbiljan problem te da je upravo zato situacija takva kakva je.



Država koja nije normalna

U normalnoj državi prepisivanje diplomskog bi predstavljalo (čak i bez formalne sudske odluke) kraj političke karijere. U Hrvatskoj to znači da će Brkić postati ministar. Naravno nitko ne treba negirati da je Milijan Brkić dao puno za Hrvatsku – nedvojbeni je ratni heroj i za to mu svaka čast. No, treba li zato treba biti ministar?

Slika 31. Dio teksta iz Vojkovićevog članka; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/karamarko-sto-da-sada-kazem-studentima-koji-prepisuju/876701.aspx>

Vojković piše da sigurno postoji bolji izbor za ministarsku poziciju jer birači moraju imati povjerenja u ministra, a kako imati povjerenja u nekoga tko nije uložio trud i napisao svoj tekst

nego je prepisao tuđi i na temelju toga diplomirao? Također, piše i kako studenti moraju znati kako pravilno citirati, ali jedan ministar ne treba. (Slika 32.)



Jer, kako se ne smijati kada čovjek koji je prepisao većinu diplomskog postaje ministar, dobiva plaću od nekih 18.000 kuna, a ja tu tjeram studente da pravilno citiraju da koriste MLA-style, APA-style i koji se već sve stilovi citiranja koriste? Knjige su napisane o tome kako koristiti izvore i bez toga na poštenom fakultetu ne možete diplomirati, ali eto, ministar možete postati i bez toga!

Slika 32. Dio teksta iz Vojkovićevog članka o važnosti pravilnog citiranja; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/karamarko-sto-da-sada-kazem-studentima-koji-prepisuju/876701.aspx>

Nadalje, smatra da se takvim postupcima mladima šalje kriva poruka, a to je da se krađom tuđih ideja i na nepošten način može doći do uspjeha. Isto tako, govori da oni koji na pošten način dolaze do diplome odlaze iz zemlje u kojoj se plagiranje ignorira, a plagijatori se postavljaju na visoke pozicije u državi.¹²⁹

Index.hr je pisao i o tome kako si Brkić i saborski zastupnik Pero Ćorić „čuvaju leđa“. Brkića su nazvali plagijatorom, a Ćorića krivotvoriteljem (2010. godine osuđen je za krivotvorenje službene isprave). Ćorić pruža potpunu potporu Brkiću u vezi plagiranja diplomskog rada navodeći da je njegova diploma važeća i da nije upitna, da je on na razini jednog ministra te da je pojava tih vijesti o plagiranom radu strateško podmetanje suparničke stranke koja je čekala da ga politički ubije šireći lažne vijesti o njegovom obrazovanju.¹³⁰

U srpnju 2016. godine donesena je odluka kojom se Milijanu Brkiću ponovno oduzima diploma¹³¹, a kako rad nije bio potpuni plagijat (plagirano je 70% rada) Stručno vijeće ponudilo je Brkiću opciju da unutar godinu dana napiše novi diplomski rad kako bi zadržao svoje zvanje. Brkić je odlučio podnijeti žalbu na temelju činjenice da u vrijeme kada je on diplomirao u pravilnicima nije postojala uredba za sankcije.¹³²

¹²⁹ Usp. Vojković, Goran. Karamarko, što da sada kažem studentima koji prepisuju?, Index.hr 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/karamarko-sto-da-sada-kazem-studentima-koji-prepisuju/876701.aspx> (2024-04-07)

¹³⁰ Usp. Čuvaju si leđa: Evo kako je krivotvoritelj Ćorić branio plagijatora Brkića, Index.hr 16.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/cuvaju-si-ledja-evo-kako-je-krivotvoritelj-coric-branio-plagijatora-brkica/877574.aspx> (2024-04-07)

¹³¹ Usp. Stigla konačna odluka: Neslužbeno se doznaje - Brkić ostaje bez diplome, Index.hr 8.7.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/stigla-nova-odluka-neslužbeno-se-doznaje-brkic-ostaje-bez-diplome/905100.aspx> (2024-04-07)

¹³² Usp. Brkić se žali na presudu: "Kada je diplomski nastao nisu postojale sankcije za plagiranje", Index.hr 22.8.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/brkic-ne-bi-pisao-novi-diplomski/914416.aspx> (2024-04-08)

Početak rujna 2016. godine novinar Nenad Bunjac objavio je na portalu Index.hr članak naslovljen „Milijan Brkić – izvorni plagijat Hrvatske“. Bunjac smatra kako je važno biti dobro umrežen i povezan s vladajućom politikom jer se tako može „izvući“ iz svake situacije i pri tome ostati nekažnjen. Da je riječ, kako navodi, o običnom čovjeku bez političkih veza isti bi bio optužen bez zadržke. „Ljudi poput njega ne propadaju, to je poanta, gledat ćemo ga godinama“¹³³

Može se reći da je izbor Milijana Brkića za potpredsjednika Sabora, kada su ga ne samo njegova stranka (HDZ) nego i SDP (koji ga je od početka zbog plagiranja prozivao i optuživao) skoro pa jednoglasno podržali, svojevrsni vrhunac ove afere. O tome izvještava *Indexov* članak „Plagijator diplomskog postao potpredsjednik Sabora, SDP-ovci ga podržali“ iz listopada 2016. godine.¹³⁴ Odmah potom uslijedio je članak u kojem novinarka *Index.hr*-a piše kako je Milijan Brkić najavio da će ponovno napisati diplomski rad, štoviše najavio je i kako će ga braniti pred medijima i da planira upisati i poslijediplomski studij. Novinarka sarkastično nadodaje kako bi Brkić mogao „ugroziti i gledanost Lige Prvaka“ ispuni li dano obećanje.¹³⁵ (Slika 33.)



Brkić će pisati novi diplomski, zove javnost da ga gleda

KAKO je krenuo, Milijan Brkić mogao bi nas za par godina iznenaditi na poziciji ministra znanosti s titulom akademika

24.10.2016.

Slika 33. Objava portala *Index.hr* iz listopada 2016. godine u kojoj se navodi da će Milijan Brkić napisati novi diplomski rad; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/brkic-ce-pisati-novi-diplomski-zove-javnost-da-ga-gleda/927596.aspx>

U listopadu 2017. godine portal izvještava kako je Brkić ponovno diplomirao na Visokoj policijskoj školi. Podsjećaju i na cijelu aferu koja ga je pratila s prošlim radom i poništenom diplomom.¹³⁶

Godine 2018. Milijan Brkić pokrenuo je spor protiv *Lider*-a, tjednika za koji tvrdi da ga je 2014. godine oklevetao u jednom od svojih članaka gdje je napisano da je Brkić prepisivač. Brkić je izjavio da mu je taj tekst izazvao duševne boli. Prema nepravomoćnoj presudi *Lider* je izgubio

¹³³ Usp. Milijan Brkić - izvorni plagijat Hrvatske, *Index.hr* 3.9.2016. URL:

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/milijan-brkic-izvorni-plagijat-hrvatske/917032.aspx> (2024-04-08)

¹³⁴ Usp. Plagijator diplomskog postao potpredsjednik Sabora, SDP-ovci ga podržali, *Index.hr* 14.10.2016. URL:

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/plagijator-diplomskog-postao-potpredsjednik-sabora-sdpovci-ga-jednoglasno-podrzali/925738.aspx> (2024-04-08)

¹³⁵ Usp. Brkić će pisati novi diplomski, zove javnost da ga gleda, *Index.hr* 24.10.2016. URL:

<https://www.index.hr/vijesti/clanak/brkic-ce-pisati-novi-diplomski-zove-javnost-da-ga-gleda/927596.aspx> (2024-04-08)

¹³⁶ Usp. Vaso Brkić opet diplomirao, *Index.hr* 25.10.2017. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/vaso-brkic-opet-diplomirao/1003239.aspx> (2024-04-08)

spor, a Brkiću je morao platiti odštetu od 15 tisuća kuna s kamatama jer je sud zaključio da mu je povrijeđeno dostojanstvo i ugled.¹³⁷

S druge strane, pretraživanjem Google tražilice na određeno mrežno mjesto (upisivanjem „milijan brkić plagijat site:dnevno.hr“) dobije se 10 rezultata. 3 su članka popisi najpoznatijih hrvatskih slučajeva plagijata u kojima se Brkić, zajedno s već spomenutim Đapićem, navodi kao primjer.¹³⁸ U *Dnevno.hr* prenosili su izjave Milijana Brkića i drugih političara, ali ih nisu komentirali i o događajima iznosili svoje stavove. Pa tako prenose da Karamarko stoji iza svoga čovjeka dajući izjave poput „diplomski rad je kompiliranje i kompilacija“.¹³⁹ Isto tako prenijeli su i izjavu ministra obrazovanja Jovanovića koju su preuzeli s njegovog Facebook profila gdje tadašnji ministar osuđuje Brkića te poziva državu kao i akademsku zajednicu na savjesno odlučivanje i kažnjavanje takvih postupaka.¹⁴⁰ U članku iz 2015. godine podsjeća se na Brkićev slučaj te pišu o dugo iščekivanoj odluci je li Brkićev rad plagiran ili ne.¹⁴¹ Također jedan od rezultata bio je i članak o stavovima Mosta prema Milijanu Brkiću gdje navode kako Most nije zabrinut zbog Brkićeve sporne diplome nego zbog afere s Karlovačkom bankom te u tom članku ističu kako članovi Mosta umanjuju ozbiljnost plagiranja.¹⁴² Objavljen je i jedan članak u kojem se Brkića brani skretanjem pozornost na HNS-ovu ministricu Vesnu Pusić i postavljanjem pitanja

¹³⁷ Usp. Vasi Brkiću moraju platiti 15.000 kuna jer su napisali da je prepisivač, Index.hr 31.12.2018. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/vasi-brkicu-moraju-platiti-15000-kuna-jer-su-napisali-da-je-prepisivac/2053294.aspx> (2024-04-08)

¹³⁸ Usp. Pročitajte tko su najpoznatiji hrvatski plagijatori diploma!, Dnevno.hr 19.11.2013. URL: https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/procitajte-tko-su-najpoznatiji-hrvatski-plagijatori-diploma-105028/#google_vignette (2024-06-22)

Usp. Međugorac, Iva. Javna scena puna plagijatora i lažnih diploma: Evo najpoznatijih slučajeva, Dnevno.hr, 25.04.2019. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/javna-scena-puna-plagijatora-i-laznih-diploma-evo-najpoznatijih-slucajeva-1302576/> (2024-06-22)

Usp. Hrvatska politika puna plagijatora: Ovo su najpoznatiji hrvatski plagijatori diploma!, Dnevno.hr, 23.11.2014. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-politika-puna-plagijatora-ovo-su-najpoznatiji-hrvatski-plagijatori-diploma-138263/> (2024-06-22)

¹³⁹ Usp. Karamarko: Diplomski rad je kompilacija, nije znanstveni rad!, Dnevno.hr, 22.11.2012. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/karamarko-diplomski-rad-je-kompilacija-nije-znanstveni-rad-71850/> (2024-06-25)

¹⁴⁰ Usp. Jovanović: Kako su se osjećali HDZ-ovi intelektualci nakon govora falsifikatora Brkića?, Dnevno.hr, 23.3.2014. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/jovanovic-kako-su-se-osjecali-hdz-ovi-intelektualci-nakon-govora-falsifikatora-brkica-118361/> (2024-06-28)

¹⁴¹ Usp. Danas ćemo napokon saznati istinu! Je li Milijan Brkić prepisao diplomski rad?, Dnevno.hr, 14.7.2015. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/danas-emo-napokon-saznati-istinu-je-li-milijan-brkic-prepisao-diplomski-rad-815720/> (2024-06-28)

¹⁴² Usp. Bekić, Ante. Mostu je Brkić sporan ne zbog plagijata, već zbog afere s Karlovačkom bankom!, Dnevno.hr, 8.3.2016. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/mostu-je-brkic-sporan-ne-zbog-plagijata-vec-zbog-afere-s-karlovačkom-bankom-901751/> (2024-06-28)

– koju je školu ona završila. U članku se analizira ministričin životopis koji, kako se navodi, ima brojne nelogičnosti, a u pitanje se dovodi i njezina srednjoškolska diploma.¹⁴³ (Slika 34.)

Kako onda takva 'nepismena seljačina' može obavljati svoj posao, kao da se pita moralno senzibilna Vesna! Kako se je i gdje se je školovala naša ministarka, jeli plagijat i njena diploma srednjoškolske mature?

Slika 34. Dio teksta iz članka Dnevno.hr u kojim se osporava srednjoškolska diploma Vesne Pusić; Izvor: <https://www.dnevno.hr/vijesti/komentari/za-razliku-od-prepisivaca-brkica-hrvatskog-branitelja-pusicka-je-plagijator-domovinskog-rata-119097/>

5.4.3. 2020-te – slučaj Marija Banožića

Mario Banožić završio je Ekonomski fakultet u Osijeku, a ondje je također 2013. godine završio i doktorski studij. Od 2020. do 2023. godine obnašao je dužnost ministra obrane, a smijenjen je zbog prometne nesreće koju je izazvao.¹⁴⁴ Sredinom 2022. godine u medijima počinje rasprava o njegovom doktoratu, a godinu dana poslije i njegov priručnik *E-marketing* postaje povodom brojnih medijskih objava.

Portal *Index.hr* 1. svibnja 2022. godine objavljuje članak čija je glavna tema Banožićev doktorski rad. Na početku članka kratko se osvrće na podatak da su HDZ-ovci Mario Banožić i Vice Mihanović, koji je također upleten u aferu s plagiranjem, pohađali isti fakultet te da im je isti profesor bio u stručnom povjerenstvu prilikom obrane. Nadalje, piše se o nelogičnostima i pogreškama iz rada te se dodaju sarkastični komentari koji ismijavaju tadašnjeg ministra. Navodi se da nije riječ o direktnom plagijatu jer niti jedan program za otkrivanje plagijata to ne pokazuje, ali da je riječ o netočnim i zastarjelim podacima koji nisu smjeli biti objavljeni i obranjeni.¹⁴⁵

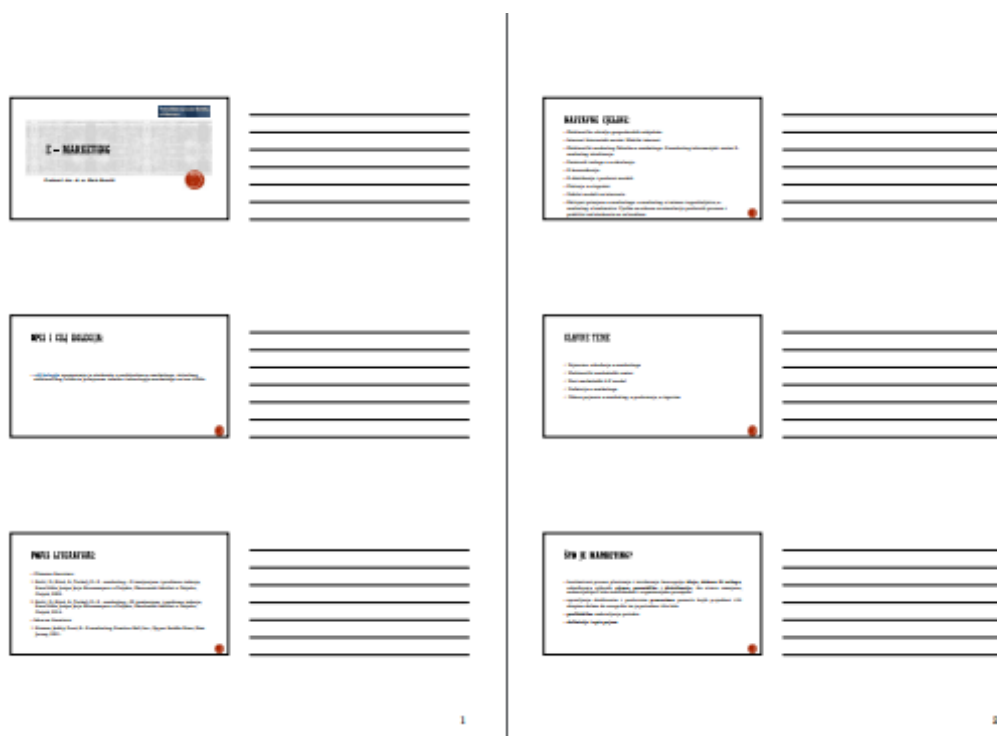
U srpnju 2023. godine *Index* piše o pokretanju postupka izbora Marija Banožića u zvanje izvanrednog profesora. Objavljuju članak s naslovom „Banožić bi mogao dobiti novu titulu. Platilo 929 eura da postane izvanredni profesor“ što sugerira da je nekoga podmitio i tako si kupio titulu, no čitajući članak može se zaključiti da tih 929 € (ili 7000 prijašnjih kuna) plaća svatko tko podnese zahtjev za pokretanju postupka izbora u zvanje izvanrednog profesora na Ekonomskom fakultetu u Osijeku. Govori se i o potrebnim uvjetima koje kandidat treba ispunjavati, a kako navode Banožić ih sve ispunjava. Navode kako zahtjev koji je podnio podrazumijeva cijeli postupak

¹⁴³ Usp. Za razliku od prepisivača Brkića – hrvatskog branitelja, Pusićka je plagijator Domovinskog rata!, Dnevno.hr 31.3.2014. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/komentari/za-razliku-od-prepisivaca-brkica-hrvatskog-branitelja-pusicka-je-plagijator-domovinskog-rata-119097/> (2024-04-09)

¹⁴⁴ Usp. MORH, Ministar obrane Mario Banožić, 2024. URL: <https://www.morh.hr/o-nama/ministar-obrane-mario-banozic/> (2024-04-10)

¹⁴⁵ Usp. Matijanić, Vladimir. Pročitali smo Banožićev doktorat. Piše da nam je Njemačka susjedna, a Kosovo u Srbiji, Index.hr 1.5.2022. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/procitali-smo-banozicev-doktorat-pise-da-nam-je-njemacka-susjedna-a-kosovo-u-srbiji/2358976.aspx> (2024-04-10)

provjere njegovog akademskog i znanstvenog opusa.¹⁴⁶ Pokretanje postupka njegova izbora brojne je medije potaknulo da istražuju ministrove radove. Vrlo je brzo objavljen članak o Banožićevim predavanjima iz 2020. godine koja se temelje na njegovom PDF priručniku *E-marketing*¹⁴⁷. Priručnik postaje sporan zbog brojnih zastarjelih podataka koji se ondje navode i koji se predaju studentima. Tako se navodi da su 2020. godine najpopularnije društvene mreže *MySpace* (koji već 2008. godine bilježi pad korištenja) i *Facebook*, da se među najpopularnijim hrvatskim portalima 2020. godine nalazi *vip.hr* (koji je 2018. godine promijenio ime u A1), kao i brojne druge netočnosti.¹⁴⁸ Članak također navodi da je čudno što je priručnik u obliku PowerPoint prezentacije gdje se s lijeve strane nalaze slajdovi, a s desne linije za bilješke koje su prazne. (Slika 35.) Posve je jasno da se materijal za studente, poput ove PowerPoint prezentacije, ne može klasificirati kao znanstveni rad.



Slika 35. Prikaz prve i druge stranice Banožićevog priručnika *E-marketing*; Izvor: https://vevu.hr/wp-content/uploads/2021/08/50E-marketing_Banozic.pdf?fbclid=IwAR0za5IfCq6DYF9rOAxK-oQdz1L4T3vQXnUbN9WhciLNnUsF6KRW2JiVBhA

¹⁴⁶ Usp. Banožić bi mogao dobiti novu titulu. Platilo 929 eura da postane izvanredni profesor, Index.hr 26.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/banozic-bi-mogao-dobiti-novu-titulu-morh-ministar-pridonosi-akademskoj-zajednici/2482635.aspx> (2024-04-10)

¹⁴⁷ Cijeli priručnik može se pogledati na: https://vevu.hr/wp-content/uploads/2021/08/50E-marketing_Banozic.pdf?fbclid=IwAR0za5IfCq6DYF9rOAxK-oQdz1L4T3vQXnUbN9WhciLNnUsF6KRW2JiVBhA

¹⁴⁸ Usp. Dronjić, Josip. Ovako je Banožić 2020. učio studente: Podaci se mogu slati bez diskete, Index.hr 26.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovako-je-banozic-2020-ucio-studente-podaci-se-mogu-slati-bez-diskete/2482648.aspx> (2024-04-10)

Banožićev rad mediji su prozvali „smećem“, a nakon nekoliko dana *Index* objavljuje i priču o urednici priručnika. Navode da je Banožić imao pravo predati loš rad, no da su urednici i recenzenti odgovorni jer nisu smjeli dopustiti da se takav materijal objavi. Prozivaju urednicu Sanju Gongetu, ističu da je i ona članica HDZ-a i bivša Banožićeva poznanica, te isto tako prozivaju i Dragu Ružića, jednog od recenzenata.¹⁴⁹

Goran Vojković za *Index.hr* napisao je članak u kojem se fokusira na akademsku zajednicu koja ignorira „Banožićevo smeće“ - smatra da je potrebno reagirati na loše primjere iz prakse da bi znanost mogla napredovati. Oštro osuđuje propust urednice i recenzenata.¹⁵⁰

No i dalje nije bilo naznaka da je u pitanju plagirani rad – sve dok 31. srpnja na portalu *Index.hr* nije objavljeno da ih je kontaktirao digitalni specijalist Miroslav Varga, koji tvrdi da je Banožić u svojem priručniku koristio njegove slajdove za predavanja. U pitanje se dovodi dvadesetak slajdova za koje Varga tvrdi da mu ih je Banožić ukrao. Optužio je i recenzente za pomaganje Banožiću jer on sam nije bio prisutan na njegovim predavanjima pa samostalno nije mogao doći do slajdova.

"Problem je što je kopiranjem tih slajdova naveo netočne stvari jer više ne postoje (npr. Google correlate, Consumer barometer, Display planner) ili su jako zastarjele. Time se studente laže. Postavlja se pitanje i jesu li recenzenti svjesni što su učinili", zaključio je Varga.

Slika 36. Vargina izjava o problematičnosti Banožićevog plagiranja; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/javio-nam-se-covjek-oko-banoziceva-smeca-bezocno-je-pokrao-moje-slajdove/2483921.aspx>

Varga je dao primjer usporedbe svojih slajdova s Banožićevim. Na Slici 37. može se vidjeti koliko su radovi slični, do te mjere da su korišteni isti pojmovi za pretragu, dobiven je isti poredak rezultata (što je nemoguće ako je u pitanju Vargina pretraga koja se odvijala 2012. godine i pretraga 2020. godine kada je nastao Banožićev rad) te su čak i oglasi identični.¹⁵¹

¹⁴⁹ Usp. Salvia, Vedran. Urednica Banožićevog smeća je HDZ-ovka. Evo ih zajedno na slici, dugo se znaju, *Index.hr* 28.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/tko-je-odobrio-banozicevo-smece-urednica-je-isto-hdzovka/2482994.aspx> (2024-04-10)

¹⁵⁰ Usp. Vojković, Goran. Akademaska zajednica koja štiti ne vrijedi više od Banožićevog PDF smeća, *Index.hr* 29.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/akademaska-zajednica-koja-suti-ne-vrijedi-vise-od-banozicevog-pdf-smeca/2483483.aspx> (2024-04-10)

¹⁵¹ Usp. Salvia, Vedran. Javio nam se čovjek oko Banožićeva smeća: "Bezočno je pokrao moje slajdove", *Index.hr* 31.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/javio-nam-se-covjek-oko-banoziceva-smeca-bezocno-je-pokrao-moje-slajdove/2483921.aspx> (2024-04-10)

Operatori djelomično vrijede za PPC

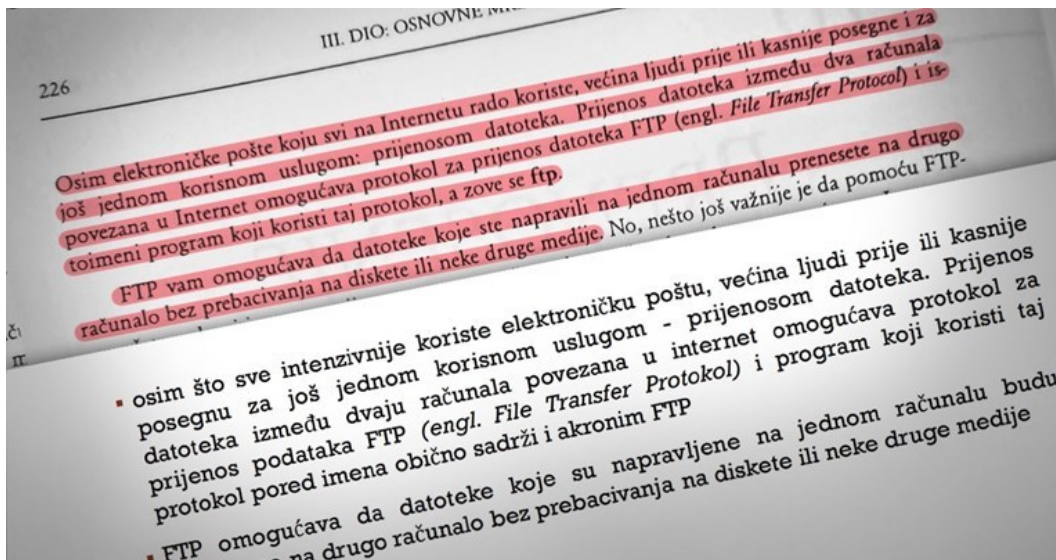
The image shows a Google search results page for the query "knjigovodstveni servis". The search bar and the first few results are highlighted with red boxes. A red box labeled "SEA" (Search Engine Advertising) encompasses the top search results, including sponsored links like "Knjigovodstveni program" and "Knjigovodstveni servis". A green box labeled "SEO" (Search Engine Optimization) encompasses the organic search results, such as "Knjigovodstveni servis Knjigovodstvo Tempora". A red box labeled "AdRank" is positioned to the right, with a red arrow pointing down towards the sponsored results, indicating its influence on their ranking. The search results include various services and information related to accounting and bookkeeping in Croatia.

Mario Banožić

GOOGLE TRAZILICU KORISTI 80 % TRAZITELJA

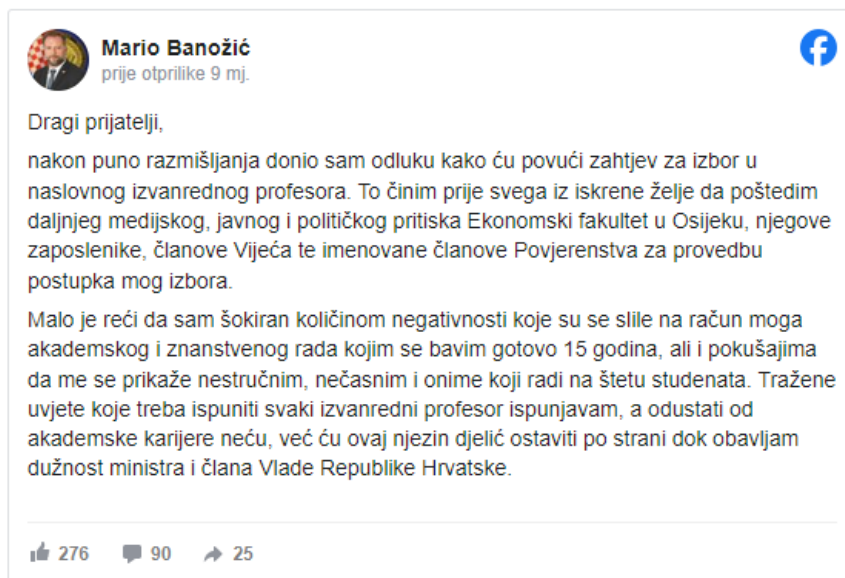
This image is a duplicate of the one above, showing the same Google search results for "knjigovodstveni servis". In this version, the green box labeled "SEO" is positioned to the left of the organic results, and the red box labeled "AdWords" is positioned to the right of the sponsored results, with a red arrow pointing down towards them. The overall layout and content of the search results are identical to the previous image.

Slika 37. Usporedba jednog od Varginih slajdova sa Banožićevim; Izvor: <https://ip.index.hr/remote/bucket.index.hr/b/index/79261001-a483-41a1-a6ce-b882e3e25a00.jpg?width=765>



Slika 38. Primjer usporedbe knjige iz 1995. godine (gore) i Banožićevog teksta (dolje); Izvor: <https://ip.index.hr/remote/bucket.index.hr/b/index/14b88d9e-f8f3-47d9-a3ef-3a9434ea92a0.jpg?width=765&height=402>

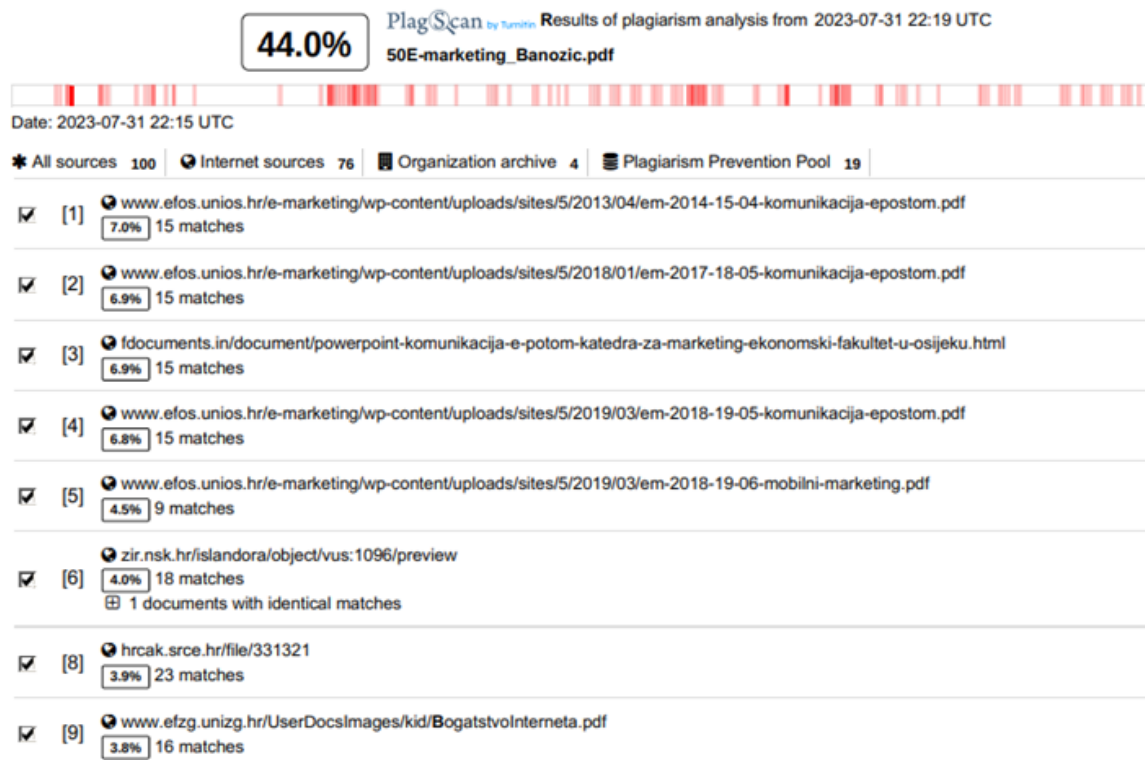
Dan nakon Vargine objave, ministar Banožić povukao je zahtjev za izbor u zvanje izvanrednog profesora, a povodom toga *Index* je objavio članak. U članku je prenio ministre riječi s Facebooka te podsjetio na protekla događanja povezana s mogućom aferom plagijata.¹⁵²



Slika 39. Facebook objava ministra Banožića koji piše da odustaje od titule izvanrednog profesora; Izvor: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/banozic-odustao-od-pozicije-izvanrednog-profesora-malo-je-reci-da-sam-sokiran/2484190.aspx>

¹⁵² Usp. Banožić odustao od pozicije izvanrednog profesora: "Malo je reći da sam šokiran", *Index.hr* 1.8.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/banozic-odustao-od-pozicije-izvanrednog-profesora-malo-je-reci-da-sam-sokiran/2484190.aspx> (2024-04-10)

Usljedio je još nekoliko objava o Banožićevom plagijatu. Matea Čelebija za *Index* piše da je analizom spornog priručnika utvrđeno 44% podudaranja na jednom od algoritama za utvrđivanje plagijata (vidi Sliku 39.) što svakako rad svrstava u plagijat (većinom 20-25% podudaranja dopušteno).



Slika 40. Rezultat provlačenja Banožićevog priručnika kroz program za detekciju plagijata PlagScan; Izvor: <https://ip.index.hr/remote/bucket.index.hr/b/index/6e52280f-30d9-42ae-8168-25561feb42eb.png?width=765>

Autorica se nadalje referira na primjere prepisanih Varginih materijala koji su spominjani i u prijašnjim člancima, ali nadodaje da su u priručniku korišteni i zastarjeli podaci iz knjige koja datira iz 1995. godine koji su također prepisani (vidi Slika 38.). Također navodi i podatak da su autori literature (ujedno i recenzenti priručnika) koju je Banožić u istom priručniku naveo kao glavnu literaturu pozitivno ocijenili i odobrili objavu tih zastarjelih podataka. Kako je napisano na portalu, ministar poriče da je riječ o autorskom djelu (iako njegovo ime i prezime stoji na naslovnici priručnika) već govori da je to materijal za predavanje.¹⁵³

Ovaj slučaj relativno je noviji stoga, u usporedbi s dva ranija primjera, o njemu nije objavljeno više vijesti na portalu *Index.hr*. Slučaj je također zasjenila teška prometna nesreća koja se dogodila

¹⁵³ Usp. Čelebija, Matea. Ovo gore je knjiga iz '95. S ovim dolje je Banožić probao postati izvanredni profesor, *Index.hr* 1.8.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovo-gore-je-knjiga-iz-95-s-ovim-dolje-je-banozic-probao-postati-izvanredni-profesor/2484192.aspx> (2024-04-10)

u studenom 2023. godine, a u kojoj je sudjelovao ministar Banožić i u kojoj je poginula jedna osoba.

Na portalu *Dnevno.hr* pronađena su dva članka koja su relevantna za ovu temu. U članku iz srpnja 2023. godine navodi se kako bi Banožić mogao postati izvanredni profesor te se dotiču 2020. godine kada je predavao na veleučilištu. Najviše se osvrću na materijal, tj. priručnik koji je koristio za kolegij E-marketing te navode mnogobrojne pogreške koje je sam Banožić stavio u svoj priručnik i to podučavao studentima. Tada još nije bilo riječi o plagijatu pa se u tom kontekstu ni ne spominje.¹⁵⁴ U drugom članku iz kolovoza 2023. godine, kada se već otkrilo da je Banožićev rad dijelom preuzet iz već postojećih djela, povlači se paralela Banožićevg slučaja sa drugim poznatim slučajevima. Pa tako navode slučaj njemačkog ministra Karl-Theodor zu Guttenberga koji je sankcioniran za svoje postupke kao i druge slučajeve iz njemačke (npr. ministrica obrazovanja Annete Schavan, glavni tajnik CSU-a Andreas Scheuer, parlamentarna zastupnica Silvana Koch-Mehrin). S druge strane navode slučaj srpskog ministra Siniše Mali koji je prošao nekažnjeno i bez ikakvih sankcija. Autor se pita što će se dogoditi s Banožićem i hoće li biti kažnjen.¹⁵⁵

6. Zaključak

Slijedom provedenog istraživanja može se zaključiti da postoje sličnosti kod sva tri analizirana slučaja plagijata. Prvo, radi se o tri osobe koje su bile na visokim političkim pozicijama kada su pisali i branili radnje na fakultetima. Drugo, i u vrijeme kada su objavljene sumnje za plagijat i kada je pokrenuta lavina medijskih natpisa osobe su obavljale istaknute političke funkcije u državi. Analizirani portali *Index.hr* i *Dnevno.hr* u objavama prikazuju plagiranje kao nemoralan i nepoželjan čin te osuđuju takvo ponašanje. Postoji razlika u broju objava jer je portal *Index.hr* objavljivao mnogo češće i više nego *Dnevno.hr*, što bi se možda moglo povezati s podatkom da su sva tri primjera vezana uz članove desnih političkih opcija, pa je očekivano da će lijevo orijentirani medij isticati afere desno orijentiranih političkih aktera. *Index.hr* konkretnije je osuđivao djela političara sumnjičenih za plagijat te je grubljim i sarkastičnim komentarima davao

¹⁵⁴ Usp. Banožić studentima 2020. godine: 'Najpopularnije web stranice su Vip i Iskon, podaci se šalju bez diskete', *Dnevno.hr*, 26.7.2023. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/banozic-studentima-2020-godine-najpopularnije-web-stranice-su-vip-i-iskon-podaci-se-salju-bez-diskete-2187723/> (2024-06-30)

¹⁵⁵ Usp. Fumić, Tomislav. Enigma smiješni Bane: Tko zapravo štiti lutku s torbom punom afera?, *Dnevno.hr*, 22.8.2023. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/enigma-smijesni-bane-tko-zapravo-stiti-lutku-s-torbom-punom-afera-2203657/> (2024-07-01)

do znanja svoj stav (s druge strane, *Dnevno.hr* koristio je isti diskurs kada je branio Brkića prebacujući pozornost na Vesnu Pusić). Portali su o slučajevima izvještavali pravodobno iako su ponekad objavljivali članke s naslovima koji sugeriraju nešto drugo kako bi privukli pažnju čitatelja.

Poznato je da mediji mogu iskriviti događaje lažnim vijestima ili manipulirajući istima, stoga svaku vijest treba uzeti s dozom opreza i usporediti ju s vijestima drugih portala kako bi se uočile eventualne razlike ili nelogičnosti. Na temelju analize odabranih primjera, može se zaključiti da je bilo razdoblja u kojima su mediji objavljivali i previše sličnih ili istih ponavljajućih vijesti (čak po par u danu) kako bi privukli pozornost, ne na sam čin plagiranja i na štetnost i ne-etičnost čina, već na određenog političara i tako ga politički diskreditirali pred javnosti. S druge strane, uočljivo je da su u svim slučajevima osobe osumnjičene za plagijat različitim načinima branile svoj postupak i da u političkom smislu nisu snosili sankcije – naprotiv, zadržavali su svoje pozicije ili čak dobivali bolje i odgovornije. Navedenim zaključcima potvrđene su hipoteze *H1*, *H3*, *H4*, *H6* i djelomično *H2*. Hipoteza *H5* je opovrgnuta s obzirom da su sva tri primjera pokazala da ni jedan političar nije zbog plagiranja sankcioniran u političkom smislu. Kako je rečeno, u nekim su slučajevima nakon afera uspjeli doći i na više pozicije od prethodnih. Izostanak političkih sankcija upućuje na to da se plagiranje kao jedan od oblika akademskog nepoštenja u hrvatskom javnom prostoru ne smatra ozbiljnim nemoralnim činom. Kazni nije bilo, nego su suprotno tome neki od aktera prikazani kao žrtve te su tužbama protiv objavljenih tekstova tražili odštete.

Postoje brojni motivi za plagiranje poput uštede vremena u slučaju suočavanja s rokovima, ili manjak kreativnosti što se želi prikriti kada se od studenta traži da pokaže maštovitost ili kada želi dobiti dobre ocijene, a nije siguran u svoje znanje pa poseže za tom opcijom. Dakako, postoji još jedan motiv zbog kojega se okreće plagiranju, a to je želja za životnim postignućem i dobivanjem poštovanja šire zajednice. Svaki čovjek želi ostaviti trag na ovome svijetu bilo na znanstvenom, umjetničkom ili nekom drugom polju. Jedini način za to je stvaranje originalnog djela kreativnim radom no onaj kojem nedostaje kreativnosti okreće se plagiranju. No niti jedan motiv nije valjano opravdanje za plagiranje. Stvaratelj djela zaslužuje poštovanje za stvaranje novog i originalnog, prilikom čega je uložio mnogo truda i volje. Nužno je istaknuti i društvenu važnost sprječavanja plagijata. Zanemarivanje radova koji su plagirani i njihovo objavljivanje uvelike utječe na samo društvo koje gubi mogućnost razvitka originalnih ideja i kreativnosti pojedinaca. Isto tako, nesankcioniranjem takvih radnji, plagijatori mogu postati primjer mladim osobama koje slijede njihove primjere jer smatraju da je takvo ponašanje dopušteno. Zaključno, potrebno je isticati važnost razvoja društvene svijesti o negativnim aspektima plagiranja u čemu mediji kao posrednici vijesti javnosti imaju presudnu ulogu.

7. Literatura

A Short History Of Academic Plagiarism. QuetextBlog, 2019. URL:

<https://www.quetext.com/blog/short-history-academic-plagiarism> (2024-01-02)

Akademski integritet i slobode. Filozofski fakultet Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2024. URL: <https://www.ffos.unios.hr/akademski-integritet-i-slobode/> (2024-01-05)

Akram, Tausif. What is Plagiarism, 6.10.2022. URL: <https://smallseotools.com/blog/what-is-plagiarism/> (2024-01-05)

ALLEA (2023) Europski kodeks postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta – revidirana inačica iz 2023 (hrvatski). Berlin. DOI 10.26356/ECOC-Croatian, str. 1-20. URL:

<https://allea.org/code-of-conduct/#toggle-id-2> (2024-03-23)

Alzahrani et al. Understanding plagiarism linguistic patterns, textual features, and detection methods. // IEEE transactions on systems, man, and cybernetics—part c: Applications and reviews 42, 2(2012), str. 133-149. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/5766764> (2024-01-04)

Anson, Chris M.; Kruse, Otto. Plagiarism Detection and Intertextuality Software // Digital Writing Technologies in Higher Education / Kruse, Otto et al. Cham: Springer, 2023. Str. 1-526.

URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-36033-6_15#citeas (2024-01-05)

Autorsko pravo. Leksikon Marina Držića, Leksikografski zavod Miroslav Krleža; Dom Marina Držića, 2015. URL: <https://leksikon.muzej-marindrzic.eu/autorsko-pravo/> (2024-01-04)

Bailey, Jonathan. 5 Historical Moments that Shaped Plagiarism. Turnitin, 2019. URL:

<https://www.turnitin.com/blog/5-historical-moments-that-shaped-plagiarism> (2024-01-03)

Baždarić, Ksenija et al. Plagiranje kao povreda znanstvene i akademske čestitosti. // Medicina Fluminensis 45, 2(2009), str. 108-117. URL: <https://hrcak.srce.hr/38691> (2024-01-05)

Briggs, Asa; Burke, Peter. Socijalna povijest medija: od Gutenberga do interneta. // Zagreb: Naklada Pelago, 2011. Str. 1-423.

C. N. U post-komunističkim zemljama prepisivanje i varanje u školi bilo je normalno, čak se i poticalo, 21.07.2016. URL: <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/melania-trump-plagirala-je-govor-michelle-obama-jer-se-skolovala-u-sloveniji---444041.html> (2024-02-01)

Čerkez, Ivana. Osnovna obilježja medijske komunikacije u demokratsloj kulturi. // Soc. ekol. Zagreb 18 1(2009.), str. 28-45. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/64293> (2024-01-29)

Gavranović, Ante. Mediji i politika: suparnici koji se vole. // Vijenac 686 (2020). URL:

<https://www.matica.hr/vijenac/686/mediji-i-politika-suparnici-koji-se-vole-30506/> (2024-01-29)

Ghost Writer Plagiarism: What It Means And How To Avoid It. INK, 2024. URL: <https://inkforall.com/copy-editing/plagiarism-checker/ghost-writer-plagiarism/> (2024-01-03)

Govor Melanie Trump o kojem priča cijela Amerika, 19.07.2016. URL: <https://dnevnik.hr/vijesti/svijet/melania-trump-kopirala-govor-michelle-obama-iz-2008-godine---443750.html> (2024-02-01)

Guštin, Marko. Autorsko pravo, problematika plagiranja u znanosti i stavovi studenata. // Paragraf 6, 1(2022), str. 9-46. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/406452> (2024-01-04)

Hercigonja, Zoran. Algoritmi za računalnu detekciju plagijata. // International Journal of Digital Technology & Economy 2, 2(2017), str. 79-94. URL: <https://hrcak.srce.hr/200725> (2024-01-05)

Japec, Martina. Melania Trump kao papiga ponavljala riječi Michelle Obame u svom govoru, 19.07.2016. URL: <https://express.24sata.hr/life/melania-trump-kao-papiga-ponavljala-rijeci-m-obame-u-svom-govoru-6131> (2024-02-01)

Jurčić, Danijela. Teorijske pretpostavke o medijima: definicije, funkcije i utjecaj. // Mostariensia, 21, 1(2017), str. 130-132. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/280344> (2024-01-13)

Krieg, Gregory; Bradner, Eric; Scott, Eugene. No one to be fired after Melania Trump speech plagiarism episode, 19.07.2016. URL: <https://edition.cnn.com/2016/07/19/politics/melania-trump-michelle-obama-speech/index.html> (2024-02-01).

Kulathuramaiyer, Narayanan; Maurer, Hermann A. Coping With the Copy-Paste-Syndrome (2007), str. 1072-1079. URL: https://www.researchgate.net/publication/228765078_Coping_With_the_Copy-Paste-Syndrome (2024-01-04)

Letinić, Antonija et al. Čitajmo između redaka: priručnik za razvoj medijske pismenosti. // GONG; KURZIV : Zagreb, 2016. Str. 1-188. URL: https://www.gong.hr/media/uploads/citajmo_između_redaka_interaktivna_knjiga_final-31_1_2017.pdf (2024-01-28)

Malović, Stjepan. Ima li granice slobodi medija? // Politička misao 41, 1(2004.), str. 32–41. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/35990> (2024-03-26)

Masovni mediji. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=39312> (2024-01-10)

Maurer, Hermann A.; Zaka, Bilal; Kappe, Frank. Plagiarism : A Survey. // Journal of Universal Computer Science 12, 8(2006), str. 1050-1084. URL: https://www.researchgate.net/publication/220017646_Plagiarism_-_A_Survey (2024-01-04)

McQuail, Denis. Mass communication theory. Sage Publications: Los Angeles : London : New Delhi : Singapore : Washington DC, 2011. Str. 27. URL: <https://nibmehub.com/opac-service/pdf/read/McQuail's%20Mass%20communication%20theory.pdf> (2024-01-10)

Media – types of media, characteristics, advantages and disadvantages. URL: <https://bbamantra.com/media-types-characteristics/> (2024-01-27)

Medij. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/medij> (2024-01-10)

Muzur, Amir; Rinčić, Iva. Plagijat, politika, znanost, sport: pokušaji forsiranih (?) paralela // Jahr 6/2, 12(2015), str. 375-382. URL: <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/jahr/article/view/15532> (2024-01-29)

Njemački ministar plagijator podnio ostavku, tportal 01.03.2011. URL: https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/njemacki-ministar-plagijator-podnio-ostavku-20110301?meta_refresh=1 (2024-05-27)

Pidd, Helen. German defence minister stripped of doctorate for plagiarism, The Guardian 24.02.2011. URL: <https://www.theguardian.com/world/2011/feb/24/german-defence-minister-guttenberg-plagiarism> (2024-05-27)

Pišem, citiram, dakle ne plagiram. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2019. URL: <https://web2020.ffzg.unizg.hr/znanost/akademska-cestitost/pisem-citiram-dakle-ne-plagiram/> (2024-01-04)

Plagiarism in Politics: What It Is and the 6 Most Famous Cases, 28.04.2022. URL: <https://fixgerald.com/blog/plagiarism-in-politics> (2024-02-01)

Plagiarism. Cambridge Advanced Learner's Dictionary & Thesaurus, 2024. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/plagiarism> (2024-01-02)

Plagiarism. Plagiarism.org, 2024. URL: <https://plagiarism.org/article/what-is-plagiarism>. (2024-01-02)

Plagiarism. University of Oxford – Oxford Students, 2024. URL: <https://www.ox.ac.uk/students/academic/guidance/skills/plagiarism> (2024-01-02)

Plagijat. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/48551>. (2024-01-02)

Plagijat. Hrvatski jezični portal, 2024. URL: https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=eV11XBI%3D (2024-01-02)

Politika. Hrvatska enciklopedija mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013 – 2024. URL: <https://enciklopedija.hr/clanak/49240> (2024-01-28)

Prepoznajemo svrhu i utjecaj medijskih tekstova, 2024. URL: https://edutorij-admin-api.carnet.hr/storage/extracted/2259526/html/622_prepoznajemo_svrhu_i_utjecaj_medijskih_tekstova.html (2024-01-28)

Raos, Nenad. Što je plagijat u znanosti?. // Arhiv za higijenu rada i toksikologiju 65, 1(2014), str. 130. URL: <https://hrcak.srce.hr/117141> (2024-01-05)

Rumboldt, Zvonko. O plagiranju u znanosti. // Acta medica Croatica 71, 2(2017), str. 127-131. URL: <https://hrcak.srce.hr/186124> (2024-01-05)

Satija, Neena. Echoes of Biden's 1987 plagiarism scandal continue to reverberate. The Washington Post, 19.5.2019. URL: https://www.washingtonpost.com/investigations/echoes-of-bidens-1987-plagiarism-scandal-continue-to-reverberate/2019/06/05/dbaf3716-7292-11e9-9eb4-0828f5389013_story.html (2024-01-30)

Schwarzenegger, Christian; Wohlers, Wolfgang. Quellen zitieren, nicht plagiiieren. // Universität Zürich, Unijournal 4/06, str. 3, 2006. URL: https://www.rose.uzh.ch/dam/jcr:ffffff-ef99-e851-0000-00000b598550/Plagiat_unijournal_2006_4.pdf (2024-01-03)

Significant Facts from the History of Plagiarism. PlagiarismSearch.com, 2024. URL: <https://plagiarismsearch.com/blog/significant-facts-from-the-history-of-plagiarism> (2024-01-02)

Taylor, Rupert. A Short History of Media, 15. kolovoza 2023. URL: <https://owlcation.com/humanities/A-Short-History-of-Media> (2024-01-27)

The evolution of media. // Understanding media and culture, 2016. URL: <https://open.lib.umn.edu/mediaandculture/chapter/1-3-the-evolution-of-media/> (2024-01-15)

Vozab Dina. Pristrani i neprijateljski mediji te polarizacija u novom medijskom okolišu. // Političke analize : tromjesečnik za hrvatsku i međunarodnu politiku, 8, 30(2017), str. 3-9. URL: <https://hrcak.srce.hr/184730> (2024-03-28)

Vozab, Dina; Peruško, Zrinjka. Digitalne publike vijesti u Hrvatskoj 2017.-2021. : analiza na temelju anketa u projektu "Izvještaj o digitalnim vijestima" Reutersovog instituta za istraživanje novinarstva Sveučilišta u Oxfordu. // Zagreb : Centar za istraživanje medija i komunikacije, Fakultet političkih znanosti, Sveučilište u Zagrebu, 2021., str. 1-53. URL: <https://digitalna.nsk.hr/?pr=iiif.v.a&id=607995&vwopt=%7B%22pages%22%3A%5B12%2C13%5D%2C%22view%22%3A%22thumbnails%22%7D> (2024-03-26)

Vrbanec, Tedo. Digitalni tekstni plagijati. Učiteljski fakultet Zagreb, Odsjek u Čakovcu, 2015. URL: https://inf.uniri.hr/images/studiji/poslijediplomski/kvalifikacijski/Vrbanec-Digitalni_tekstni_plagijati.pdf (2024-01-03)

Vrste i oblici medijskih tekstova, 2024. URL: https://edutorij-admin-api.carnet.hr/storage/extracted/2259526/html/621_vrste_i_oblici_medijskih_tekstova.html (2024-01-28)

Vrste medija i kako im pristupiti, 2024. URL: <https://equestris.hr/odnosi-s-medijima/vrste-medija-i-kako-im-pristupiti/> (2024-01-27)

Vrste plagijata. Smodin blog, 2022. URL: <https://smodin.io/hr/blog/types-of-plagiarism/> (2024-01-05)

Vučetić, Vuk. Medijska pismenost kao ključna kompetencija u 21. stoljeću. // South Eastern European Journal of Communication, 1, 2(2019),str. 37-46. URL: <https://hrcak.srce.hr/file/339219> (2024-01-28)

What Are The 4 Types Of Media?, 2020. URL: <https://pantograph.io/what-are-the-4-types-of-media/> (2024-01-27)

Wyburn, Mary; MacPhail, John. The Intersection Of Copyright And Plagiarism And The Monitoring Of Student Work By Educational Institutions. // Australia & New Zealand Journal of Law & Education 11, 2(2006), str. 75-94. URL: <https://www8.austlii.edu.au/au/journals/ANZJILawEdu/2006/14.pdf> (2024-01-04)

Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima. Narodne novine 111/2021. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_10_111_1941.html (2024-01-05)

Zaštita intelektualnog vlasništva. Državni zavod za intelektualno vlasništvo, 2022. URL: <https://www.dziv.hr/hr/intelektualno-vlasnistvo/> (2024-01-04)

ČLANCI IZ ISTRAŽIVANJA

Banožić bi mogao dobiti novu titulu. Platilo 929 eura da postane izvanredni profesor, Index.hr 26.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/banozic-bi-mogao-dobiti-novu-titulu-morh-ministar-pridonosi-akademskoj-zajednici/2482635.aspx> (2024-04-10)

Banožić odustao od pozicije izvanrednog profesora: "Malo je reći da sam šokiran", Index.hr 1.8.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/banozic-odustao-od-pozicije-izvanrednog-profesora-malo-je- reci-da-sam-sokiran/2484190.aspx> (2024-04-10)

Banožić studentima 2020. godine: 'Najpopularnije web stranice su Vip i Iskon, podaci se šalju bez diskete', Dnevno.hr, 26.7.2023. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/banozic-studentima-2020-godine-najpopularnije-web-stranice-su-vip-i-iskon-podaci-se-salju-bez-diskete-2187723/> (2024-06-30)

Bekić, Ante. Mostu je Brkić sporan ne zbog plagijata, već zbog afere s Karlovačkom bankom!, Dnevno.hr, 8.3.2016. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/mostu-je-brkic-sporan-ne-zbog-plagijata-vec-zbog-afere-s-karlovackom-bankom-901751/> (2024-06-28)

Brkić će pisati novi diplomski, zove javnost da ga gleda, Index.hr 24.10.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/brkic-ce-pisati-novi-diplomski-zove-javnost-da-ga-gleda/927596.aspx> (2024-04-08)

Brkić preko odvjetnika o plagijatu: Ne mogu mi opet oduzeti diplomu, Index.hr 24.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/brkic-preko-odvjetnika-o-plagijatu-ne-mogu-mi-opet-oduzeti-diplomu/877035.aspx> (2024-04-07)

Brkić se žali na presudu: "Kada je diplomski nastao nisu postojale sankcije za plagiranje", Index.hr 22.8.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/brkic-ne-bi-pisao-novi-diplomski/914416.aspx> (2024-04-08)

Brkićev šef o plagiranju diplomskog: Vjerujem mu, pa diplomski rad je kompiliranje i kompilacija, Index.hr 22.11.2012. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Brkicev-sef-o-plagiranju-diplomskog-Vjerujem-mu-pa-diplomski-rad-je-kompiliranje-i-kompilacija/648022.aspx> (2024-04-05)

Čelebija, Matea. Ovo gore je knjiga iz '95. S ovim dolje je Banožić probao postati izvanredni profesor, Index.hr 1.8.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovo-gore-je-knjiga-iz-95-s-ovim-dolje-je-banozic-probao-postati-izvanredni-profesor/2484192.aspx> (2024-04-10)

Čuvaju si leđa: Evo kako je krivotvoritelj Čorić branio plagijatora Brkića, Index.hr 16.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/cuvaju-si-ledja-evo-kako-je-krivotvoritelj-coric-branio-plagijatora-brkica/877574.aspx> (2024-04-07)

Ćimić, Ilko. Index doznaje: Skandal na Policijskoj akademiji, dva predavača omogućila 26 plagijata diplomskih radova!, Index.hr 22.11.2012. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Index-doznaje-Skandal-na-Policijskoj-akademiji-dva-predavaca-omogucila-26-plagijata-diplomskih-radova!/647894.aspx> (2024-04-04)

Dajmo da magistrira!, Index.hr 21.2.2006. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/dajmo-da-magistrira/308169.aspx> (2024-04-03)

Danas ćemo napokon saznati istinu! Je li Milijan Brkić prepisao diplomski rad?, Dnevno.hr 14.7.2015. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/danas-emo-napokon-saznati-istinu-je-li-milijan-brkic-prepisao-diplomski-rad-815720/> (2024-04-09)

Dronjić, Josip. Ovako je Banožić 2020. učio studente: Podaci se mogu slati bez diskete, Index.hr 26.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ovako-je-banozic-2020-ucio-studente-podaci-se-mogu-slati-bez-diskete/2482648.aspx> (2024-04-10)

Đapić oslobođen krivnje iako je dokazano da je prepisao magisterij, Index.hr 4.4.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapic-oslobodjen-krivnje-iako-je-dokazano-da-je-prepisao-magisterij/258368.aspx> (2024-04-03)

Đapića krivnje za lažni magisterij oslobodio brat osnivača bolskog HSP-a, Index.hr 9.5.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapica-krivnje-za-lazni-magisterij-oslobodio-brat-osnivaca-bolskog-hspa/264390.aspx> (2024-04-03)

Đapiću je zbog plagiranja oduzeta titula magistra. Sad podržava HDZ-ovog plagijatora, Index.hr 23.5.2021. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/djapicu-je-zbog-plagiranja-oduzeta-titula-magistra-sad-podrzava-hdzovog-plagijatora/2278085.aspx> (2024-04-03)

Erceg: Kakvu poruku šaljemo ako ministri prepisuju diplome? Brkić: Ti si snimao Mladića u ratu, Index.hr 26.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/erceg-kakvu-poruku-saljemo-ako-ministri-prepisuju-diplome-brkic-ti-si-snimao-mladica-u-ratu/877392.aspx> (2024-04-07)

Fumić, Tomislav. Enigma smiješni Bane: Tko zapravo štiti lutku s torbom punom afera?, Dnevno.hr, 22.8.2023. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/enigma-smijesni-bane-tko-zapravo-stiti-lutku-s-torbom-punom-afera-2203657/> (2024-07-01)

HDZ-ovom Milijanu Brkiću poništena diploma!, Index.hr 27.3.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/HDZ-ovom-Milijanu-Brkicu-ponistena-diploma!/736347.aspx> (2024-04-05)

Hrvatska politika puna plagijatora: ovo su najpoznatiji hrvatski plagijatori diploma! Dnevno.hr 23.11.2014. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-politika-puna-plagijatora-ovo-su-najpoznatiji-hrvatski-plagijatori-diploma-138263/> (2024-04-03)

Index doznaje: MUP će Brkiću oduzeti zvanje diplomiranog kriminalista zbog plagijata, Index.hr 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/index-doznaje-brkic-ce-ostati-bez-zvanja-zbog-plagiranja-diplomskog-rada/876849.aspx> (2024-04-07)

Ista proceduralna greška, dvije različite presude: Brkiću vraćena, a Ljutiću oduzeta diploma, Index.hr 16.7.2015. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Ista-proceduralna-greska-dvije-razlicite-presude-Brkicu-vracena-a-Ljuticu-oduzeta-diploma/831052.aspx> (2024-04-05)

Jovanović: Kako su se osjećali HDZ-ovi intelektualci nakon govora falsifikatora Brkića?, Dnevno.hr, 23.3.2014. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/jovanovic-kako-su-se-osjecali-hdz-ovi-intelektualci-nakon-govora-falsifikatora-brkica-118361/> (2024-06-28)

Jovanović "vjeruje" Brkiću: Nije plagirao diplomski rad, nego ga je kupio, Index.hr 26.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/jovanovic-vjeruje-brkicu-nije-plagijao-diplomski-rad-nego-ga-je-kupio/877453.aspx> (2024-04-07)

Karamarko najavio: Brkić će zbog poništenja diplome podnijeti tužbu Upravnom sudu, Index.hr 28.3.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Karamarko-najavio-Brkic-ce-zbog-ponistenja-diplome-podnijeti-tuzbu-Upravnom-sudu/736697.aspx> (2024-04-05)

Karamarko: Diplomski rad je kompilacija, nije znanstveni rad!, Dnevno.hr 22.11.2012. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/karamarko-diplomski-rad-je-kompilacija-nije-znanstveni-rad-71850/> (2024-04-09)

Lažni magistar otkrio korumpiranog političara, Index.hr 7.7.2008. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/lazni-magistar-otkrio-korumpiranog-politicara/394047.aspx> (2024-04-03)

Maloljetnici kaznena prijava zbog krivotvorenog pokaza, za falsifikatore diploma nema kazne, Index.hr 2.4.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Maloljetnici-kaznena-prijava-zbog-krivotvorenog-pokaza-za-falsifikatore-diploma-nema-kazne/741244.aspx> (2024-04-05)

Matijanić, Vladimir. Pročitali smo Banožićev doktorat. Piše da nam je Njemačka susjedna, a Kosovo u Srbiji, Index.hr 1.5.2022. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/procitali-smo-banozicev-doktorat-pise-da-nam-je-njemacka-susjedna-a-kosovo-u-srbiji/2358976.aspx> (2024-04-10)

Međugorac, Iva. Hrvatska javno-politička scena puna je plagijatora i upitnih diploma! : Imamo veliki popis, Dnevno.hr 28.5.2021. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-javno-politicka-scena-puna-je-plagijatora-i-upitnih-diploma-imamo-veliki-popis-1746803/> (2024-04-03)

Međugorac, Iva. Hrvatska politika i javni prostor puni plagijatora: imamo najpoznatija imena, Dnevno.hr 17.2.2018. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/hrvatska-politika-i-javni-prostor-puni-plagijatora-imamo-najpoznatija-imena-1132742/> (2024-04-03)

Međugorac, Iva. Javna scena puna plagijatora i lažnih diploma: evo najpoznatijih slučajeva, Dnevno.hr 25.4.2019. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/javna-scena-puna-plagijatora-i-laznih-diploma-evo-najpoznatijih-slucajeva-1302576/> (2024-04-03)

Milijan Brkić - izvorni plagijat Hrvatske, Index.hr 3.9.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/milijan-brkic-izvorni-plagijat-hrvatske/917032.aspx> (2024-04-08)

MORH, Ministar obrane Mario Banožić, 2024. URL: <https://www.morh.hr/o-nama/ministar-obrane-mario-banozic/> (2024-04-10)

MOST će unatoč plagiranju podržati Brkića: "Najbitnija je diploma Domovinskog rata", Index.hr 24.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/most-ce-unatoc-plagijatu-podrzati-brkica-braniteljima-je-najbitnija-diploma-domovinskog-rata/877041.aspx> (2024-04-06)

MOST: Podržat ćemo Milijana Brkića, ali ako se dokaže da je falsificirao diplomski rad, mora otići, Index.hr 22.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/most-podrzat-cemo-milijana-brkica-ali-ako-se-dokaze-da-je-falsificirao-diplomski-rad-mora-otici/876660.aspx> (2024-04-06)

Mostu je Brkić sporan ne zbog plagijata, već zbog afere s Karlovačkom bankom!, Dnevno.hr 8.3.2016. URL: https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/mostu-je-brkic-sporan-ne-zbog-plagijata-vec-zbog-afere-s-karlovackom-bankom-901751/#google_vignette (2024-04-09)

Nacional: Brkić će podržati Plenkovića za šefa HDZ-a i premijera i ispričati se zbog plagijata, Index.hr 28.6.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/nacional-brkic-ce-podrzati-plenkovica-za-sefa-hdza-i-premijera-i-ispricati-se-zbog-plagijata/902717.aspx> (2024-04-07)

Nakon Crnoje, HDZ na čelu Ministarstva branitelja želi čovjeka kojemu nad glavom visi plagijat, Index.hr 22.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/nakon-crnoje-hdz-na-celu-ministarstva-branitelja-zeli-covjeka-kojemu-nad-glavom-visi-plagijat/876646.aspx> (2024-04-06)

Obzirom na Brkićeve intelektualne kapacitete teško da može uopće razumjeti i moj magisterij, doktorat, docenturu, Index.hr 28.3.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Obzirom-na-Brkiceve-intelektualne-kapacitete-tesko-da-moze-uopce-razumjeti-i-moj-magisterij-doktorat-docenturu/736589.aspx> (2024-04-05)

Oslobađajuća presuda Đapiću duboko vrijeđa hrvatsku akademsku zajednicu, Index.hr 13.4.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/oslobadjajuca-presuda-djapicu-duboko-vrijedja-hrvatsku-akademsku-zajednicu/260079.aspx> (2024-04-03)

Ostojić: 100 posto smo spremni odgovoriti teroristima, a Brkić? Plagijator ostaje plagijator, Index.hr 15.7.2015. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Ostojic-100-posto-smo-spremni-odgovoriti-teroristima-a-Brkic-Plagijator-ostaje-plagijator/830951.aspx> (2024-04-05)

Osveta zbog diplomskog: Brkić najavio obračun s SDP-ovcima kada HDZ dođe na vlast!, Index.hr 28.3.2014. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Osveta-zbog-diplomskog-Brkic-najavio-obracun-s-SDP-ovcima-kada-HDZ-dode-na-vlast!/736520.aspx> (2024-04-05)

Petranović, Damir. Politički kraj Milijana Brkića? Kako je špijun iz Ljubuškoga gradio mrežu koja bi ga mogla stajati glave, Tportal.hr 27.9.2018. URL: https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/politicki-kraj-milijana-brkica-kako-je-spijun-iz-ljubuskoga-gradio-mrezu-koja-bi-ga-mogla-stajati-glave-foto-20180927?meta_refresh=1 (2024-04-04)

Plagijator diplomskog postao potpredsjednik Sabora, SDP-ovci ga podržali, Index.hr 14.10.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/plagijator-diplomskog-postao-potpredsjednik-sabora-sdpovci-ga-jednoglasno-podrzali/925738.aspx> (2024-04-08)

Puhovski: Imenovanjem čovjeka bez diplome za ministra HDZ dokazuje koliko su im branitelji nebitni, Index.hr 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/puhovski-imenovanjem-covjeka-bez-diplome-za-ministra-hdz-dokazuje-koliko-su-im-branitelji-nebitni/876752.aspx> (2024-04-07)

Salvia, Vedran. Javio nam se čovjek oko Banožićeva smeća: "Bezočno je pokrao moje slajdove", Index.hr 31.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/javio-nam-se-covjek-oko-banoziceva-smeca-bezocno-je-pokrao-moje-slajdove/2483921.aspx> (2024-04-10)

Salvia, Vedran. Urednica Banožićevog smeća je HDZ-ovka. Evo ih zajedno na slici, dugo se znaju, Index.hr 28.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/tko-je-odobrio-banozicevo-smece-urednica-je-isto-hdzovka/2482994.aspx> (2024-04-10)

Sramotna tradicija - Od Đapića do Barišića : ovo su najpoznatiji hrvatski prepisivači, Index.hr 10.1.2017. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/barisic-nije-jedini-pogledajte-i-ostale-poznate-hrvatske-plagijatore/943153.aspx> (2024-04-03)

Stigla konačna odluka: Neslužbeno se doznaje - Brkić ostaje bez diplome, Index.hr 8.7.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/stigla-nova-odluka-nesluzbeno-se-doznaje-brkic-ostaje-bez-diplome/905100.aspx> (2024-04-07)

Sud Brkiću vratio diplomu: Ne osporavaju da je plagijat, ali kriva osoba mu ju je oduzela, Index.hr 14.7.2015. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/Sud-Brkicu-vratio-diplomu-Ne-osporavaju-da-je-plagijat-ali-kriva-osoba-mu-ju-je-oduzela/830667.aspx> (2024-04-05)

Što će sada MOST: Sutkinja utvrdila da je 70 posto Brkićevog diplomskog rada prepisano, Index.hr 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/sto-ce-sada-most-sutkinja-utvrdila-da-je-70-posto-brkicevog-diplomskog-rada-prepisano/876727.aspx> (2024-04-06)

Ukinuta oslobađajuća presudu Đapiću za lažni magisterij, ali "nema vremena za novi postupak", Index.hr 3.5.2005. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/ukinuta-oslobadjajuca-presudu-djapicu-za-lazni-magisterij-ali-nema-vremena-za-novi-postupak/263520.aspx> (2024-04-03)

Vasi Brkiću moraju platiti 15.000 kuna jer su napisali da je prepisivač, Index.hr 31.12.2018. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/vasi-brkicu-moraju-platiti-15000-kuna-jer-su-napisali-da-je-prepisivac/2053294.aspx> (2024-04-08)

Vaso Brkić opet diplomirao, Index.hr 25.10.2017. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/vaso-brkic-opet-diplomirao/1003239.aspx> (2024-04-08)

Vjerovali ili ne, vjerujem da Brkić nije prepisao diplomski rad, Dnevno.hr 26.2.2016. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/vjerovali-ili-ne-vjerujem-da-brkic-nije-prepisao-diplomski-rad-898297/> (2024-04-09)

Voditelj: Jeste li prepisali diplomski rad?; Brkić: Koliko ja znam, nisam, Index.hr 25.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/milijan-brkic-iza-1915-sati-u-dnevniku-govori-o-aferi-plagiranja/877336.aspx> (2024-04-07)

Vojković, Goran. Akademska zajednica koja šuti ne vrijedi više od Banožićevog PDF smeća, Index.hr 29.7.2023. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/akademska-zajednica-koja-suti-ne-vrijedi-vise-od-banozicevog-pdf-smeca/2483483.aspx> (2024-04-10)

Vojković, Goran. Karamarko, što da sada kažem studentima koji prepisuju?, Index.hr 23.2.2016. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/karamarko-sto-da-sada-kazem-studentima-koji-prepisuju/876701.aspx> (2024-04-07)

Vrijeme za češnjak i krunicu: Kako to da je Anto Đapić još uvijek politički živ?, Index.hr 19.1.2009. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/vrijeme-za-cesnjak-i-krunicu-kako-to-da-je-anto-djapic-jos-uvijek-politicki-ziv/417813.aspx> (2024-04-03)

Za razliku od prepisivača Brkića – hrvatskog branitelja, Pusička je plagijator Domovinskog rata!, Dnevno.hr 31.3.2014. URL: <https://www.dnevno.hr/vijesti/komentari/za-razliku-od-prepisivaca-brkica-hrvatskog-branitelja-pusicka-je-plagijator-domovinskog-rata-119097/> (2024-04-09)

Zbog mita uhićen sudac koji je oslobodio Đapića, a s vlasnikom tegljača smrti iz Ledenika bio u noćnom klubu, Index.hr 11.10.2011. URL: <https://www.index.hr/vijesti/clanak/novi-skandal-na-splitskom-sudu-zbog-primanja-mita-uhicen-sudac-koji-je-oslobodio-djapica/576643.aspx> (2024-04-03)

POPIS SLIKA

Slika 1. Taksonomija plagijata po Alzahraniu i suradnicima	5
Slika 2. Ostali oblici akademskog nepoštenja prema Europskom kodeksu postupanja pri očuvanju istraživačkog integriteta iz 2023. godine	9
Slika 3. Vrste algoritama analize tekstova na temelju sličnosti znakova postoje	10
Slika 4. Četiri temeljne podjele medija	16
Slika 5. Podjela medija.....	17
Slika 6. Međusobna ovisnost medija i politike	20
Slika 7. Medijski prikaz vijesti o plagijatu tadašnjeg mađarskog predsjednika na hrvatskom portalu Index.hr	22
Slika 8. Medijski prikaz vijesti o Schmittovom plagijatu i ostavci u američkim novinama (The New York Times).....	22
Slika 9. Medijski prikaz vijesti u časopisu Nature o optužbama za plagijat rumunjskog premijera	23
Slika 10. Usporedba Govora Melanie Trump i Michelle Obame (Dnevnik.hr).....	25
Slika 11. Usporedba govora Michelle Obama i Melanie Trump na engleskom jeziku (CNN Politics) gdje se istaknuti dijelovi teksta pojavljuju u oba govora	25
Slika 12. Prikaz glavnih tradicionalnih (lijevo) i online (desno) izvora vijesti u Hrvatskoj iz 2023. godine	28
Slika 13. Prikaz pouzdanosti i povjerenja u pojedini medij u Hrvatskoj iz 2023. godine	28
Slika 14. Politička polarizacija hrvatskih medija u razdoblju od 2017. do 2020. prema članku Dine Vozab i Zrinjke Peruško	29
Slika 15. Objava portala Index.hr iz travnja 2005. godine koja navodi da je Đapić oslobođen krivnje iako je dokazano da je prepisao magisterij	32
Slika 16. Objava portala Index.hr iz travnja 2005. godine koja navodi da oslobađajuća presuda Đapiću vrijeđa hrvatsku akademsku zajednicu	33
Slika 17. Objava portala Index.hr iz svibnja 2005. godine koja navodi da je ukinuta oslobađajuća presuda Đapiću.....	33
Slika 18. Objava portala Index.hr iz svibnja 2005. godine gdje se dovodi u pitanje kredibilitet suca Pešutića koji je oslobodio krivnje Đapića.....	34
Slika 19. Objava portala Index.hr iz listopada 2011. godine koja navodi kako je Pešutić uhićen zbog primanje mita.....	34
Slika 20. Objava portala Index.hr iz veljače 2006. godine sa sarkastičnim naslovom „Dajmo da magistrira“	35

Slika 21. Dio teksta iz članka „Lažni magistar otkrio korumpiranog političara“	35
Slika 22. Objava portala Index.hr iz siječnja 2017. godine koja navodi najpoznatije hrvatske plagijatore.....	36
Slika 23. Objava portala Index.hr iz svibnja 2021. godine koja navodi da Đapić podržava Mihanovića.....	36
Slika 24. Tekst koji se pojavljuje u 3 članka portala Dnevno.hr o Đapićevoj plagijatorskoj aferi	37
Slika 25. Objava portala Index.hr iz studenog 2012. godine o otkrivanju plagijata na Policijskoj akademiji	38
Slika 26. Tomislav Karamarko brani Milijana Brkića (Index.hr 22.11.2012.)	38
Slika 27. Dio teksta iz Članka „Maloljetnici kaznena prijava zbog krivotvorenog pokaza, za falsifikatore diploma nema kazne“, Index.hr 22.4.2014.	40
Slika 28. Objava portala Index.hr iz srpnja 2015. godine o duplim standardima za Brkića i Ljutića.....	41
Slika 29. Izjava političkog analitičara Puhovskog o MOST-u koji je podržao Brkićevo kandidaturu za ministra branitelja objavljena u Indexovom članku	42
Slika 30. Objava s Facebook profila bivšeg ministra Jovanovića o kupljenoj diplomi Milijana Brkića	43
Slika 31. Dio teksta iz Vojkovićevo članka	43
Slika 32. Dio teksta iz Vojkovićevo članka o važnosti pravilnog citiranja.....	44
Slika 33. Objava portala Index.hr iz listopada 2016. godine u kojoj se navodi da će Milijan Brkić napisati novi diplomski rad	45
Slika 34. Dio teksta iz članka Dnevno.hr u kojim se osporava srednjoškolska diploma Vesne Pusić	47
Slika 35. Prikaz prve i druge stranice Banožićevog priručnika E-marketing	48
Slika 36. Vargina izjava o problematičnosti Banožićevog plagiranja	49
Slika 37. Usporedba jednog od Varginih slajdova sa Banožićevim	50
Slika 38. Primjer usporedbe knjige iz 1995. godine (gore) i Banožićevog teksta (dolje).....	51
Slika 39. Facebook objava ministra Banožića koji piše da odustaje od titule izvanrednog profesora.....	51
Slika 40. Rezultat provlačenja Banožićevog priručnika kroz program za detekciju plagijata PlagScan	52